

Latvijas – Lietuvas pārrobežu sadarbības programma 2007. – 2013. gadam

Projekts „Uzņēmējdarbības attīstības kapacitātes veicināšana Latgales –Utenas pārrobežu reģionā / akronīms Region Invest” LLII-119

Rokasgrāmata biznesa iesācējiem

2012.gada oktobris

deqbaltika

Kopsavilkums

Rokasgrāmata biznesa iesācējiem sastāv no trīs nodaļām - (1) Vadlīnijas biznesa iesācējiem, (2) Biznesa uzsākšanas izvērtēšanas instruments un (3) Pielikumi, - kur katra no tām sniedz gan teorētisku, gan praktisku informāciju.

(1) Vadlīnijās biznesa iesācējiem interesentiem par uzņēmējdarbību un potenciālajiem uzņēmējiem ir pieejama šāda informācija:

- Latvijā pastāvošo 10 **uzņēmējdarbības formu raksturojums** – pašnodarbināta persona, individuālais komersants, sabiedrība ar ierobežotu atbildību, akciju sabiedrība, pilnsabiedrība, komandītsabiedrība, zvejnieka saimniecība, zemnieka saimniecība, individuālais (ģimenes) uzņēmums un kooperatīvā sabiedrība. Kā raksturīgākās uzņēmējdarbības formu salīdzinošās iezīmes ir minētas: reģistrēšanas nosacījumi (minimālais pamatkapitāls un dibinātāju skaits), attiecināmie nodokļi, dibinātāju atbildība pret kreditoriem, lēmumu pieņemšana un peļņas vai zaudējumu sadales kārtība;
- skaidrojums par **mikrouzņēmuma nodokļa** maksātāja statusu un uz to attiecināmo uzņēmējdarbības formu uzskaitījums;
- praktiska **informācija par uzņēmējdarbības formu reģistrēšanu**, t.i., reģistrēšanās procesa apraksts secīgos soļos, dibināšanai nepieciešamo dokumentu saraksts un to paraugi, kā arī kontrolsaraksts ar reģistrēšanai nepieciešamajiem dokumentiem kā pašpārbaudes instruments pirms došanās reģistrēties;
- komersantu un uzņēmēju **reģistrācijas izmaksas**: valsts nodeva, publikācija Latvijas Vēstnesī un minimālais pamatkapitāla lielums katrai no uzņēmējdarbības formām - apkopots salīdzinošā tabulā gan dokumentu izskatīšanai standarta termiņā, gan paātrināti un sniedzot informāciju par norēķinu veikšanas kārtību un tās nosacījumiem;
- **informācija par valsts un pašvaldību institūcijām** – LR Uzņēmumu reģistra, LR Valsts ieņēmumu dienesta un pašvaldību funkcijām attiecībā uz uzņēmējdarbību;
- uz saimniecisko darbību attiecināmā **LR likumdošana** – normatīvie akti, kuri regulē komercdarbību, nodokļus, grāmatvedības uzskaiti, darba tiesiskās attiecības un darba drošību;
- **darbaspēka piesaistīšanas veidi** - raksturoti nosacījumi, atšķirīgās nišes un izmaksas, algojot pastāvīgu darbinieku slēdzot darba līgumu, sadarbojoties ar pašnodarbinātu personu vai slēdzot uzņēmuma līgumu un autorlīgumu;
- praktiska **informācija par norēķinu kontu atvēršanu** - raksturotas atšķirības starp pagaidu kontu un norēķinu kontu, to nepieciešamība un nepieciešamie dokumenti atvēršanai. Papildus šeit atrodama arī informācija par komercbanku projektiem jauno uzņēmēju atbalstam un uzņēmējdarbības veicināšanai;
- noderīgi **interneta pakalpojumi uzņēmējiem** - informācija par LR Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanās sistēmas, Internetbankas un elektroniskā paraksta jeb eParaksta izmantošanu saimnieciskajā darbībā;
- **informācija ārzemju investoriem** par biznesa iespējām Latvijā, t.sk. par ārvalstu investīciju piesaisti atbildīgajām institūcijām un septiņām prioritārajām investīciju nozarēm Latvijā, uzturēšanās atļaujas nokārtošanu un attiecināmajām nodokļu atlaidēm lielajiem investoriem.

(2) Biznesa uzsākšanas izvērtēšanas instruments ir veidots kā darba grāmata potenciālajiem uzņēmējiem, kurā tie:

- var iegūt gan pamatzināšanas par **biznesa plāna sagatavošanu** un tajā iekļaujamo informāciju, gan arī **aprakstīt savu biznesa ideju**, raksturojot produktu un/vai pakalpojumu, uzņēmuma pamatdatus, plānotos vadības procesus, potenciālos klientus un tirgus situāciju, konkurenci, preces un/vai pakalpojuma virzišanu tirgū, riskus un finanšu plānu,
- un **novērtēt sevi kā biznesa iesācēju** ar kontroljautājumu palīdzību pārbaudot savu gatavības pakāpi kļūt par uzņēmēju, lai vēlreiz rosinātu pārdomas par tiem jautājumiem, kuri ir būtiski uzņēmējdarbības uzsākšanai.

(3) Rokasgrāmatas pielikumos ir atrodami:

- **nodokļu aprēķinu piemēri** iedzīvotāju ienākuma nodoklim, valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām, patentmaksai, mikrouzņēmuma nodoklim, pievienotās vērtības nodoklim un uzņēmuma ienākuma nodoklim;
- uzņēmējdarbībā bieži lietotu **dokumentu paraugi**: pilnvara, iesniegums, rīkojums, darba līgums, uzņēmuma līgums, pakalpojumu līgums, autorlīgums un to izpildi apliecinājo pieņemšanas-nodošanas aktu paraugi;
- uzņēmējiem **noderīgas interneta saites**: LR Valsts ieņēmumu dienests, LR Uzņēmumu reģistrs, Latvijas Vēstneša tiesību aktu vortāls, LR Valsts darba inspekcija, ceļvedis e-Latvijā, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra, Jauno uzņēmēju centrs, Mentoru klubs, Uzņēmējdarbības kompetences centrs u.c.

Rokasgrāmata biznesa iesācējiem ir tapusi 2012.gada rudenī projekta „Uzņēmējdarbības attīstības kapacitātes veicināšana Latgales-Utenas pārrobežu reģionā, akronīms REGION INVEST” (projekta identifikācijas nr. LLII-119) ietvaros, kuru finansē Latvijas-Lietuvas pārrobežu sadarbības programma 2007.–2013.gadam. Latgales plānošanas reģiona uzdevumā to sagatavoja SIA DEA Baltika.

Sākot ar 2012.gada novembri visiem interesentiem lejupielādēšanai un individuālai izmantošanai **rokasgrāmata** bez maksas ir **pieejama interneta vietnē www.latgale.lv**.

Executive Summary

The Handbook for Business Startups consists of three sections - (1) Guidelines for Business Start-ups, (2) Assessment Tools for Starting a Business and (3) Annexes. Each of these sections provides both theoretical and practical information.

(1) Guidelines for Business Start-ups provide new and potential entrepreneurs with the following information:

- main characteristics of the **10 forms of entrepreneurship** in Latvia: self-employed person, individual merchant, limited liability company, stock company, general partnership, limited partnership, fishermen's household, agricultural farm, individual (family) company and cooperative society. The most common features characterising each of these forms of entrepreneurship include: terms for registration (minimum equity capital and the number of founders), applicable taxes, liability of founders towards creditors, decision-making and procedures for distribution of profit or loss;
- **microenterprise tax**: explanation of its payer's status and the applicable forms of entrepreneurship;
- practical **information on registering of the different forms of entrepreneurship**: a step-by-step description of the registration process, list of required documents and their templates, as well as a checklist of all documents necessary for the registration;
- **registration costs**: state fee, publication in the official journal "Latvijas Vestnesis" and the minimum equity capital for each of the forms of entrepreneurship – presented in a table allowing to compare the costs of the standard and speeded-up procedures, as well as providing information on the terms of payment;
- **information on public authorities**: the Enterprise Register of the Republic of Latvia, the State Revenue Service and functions of local authorities in relation to entrepreneurship;
- **legislation of the Republic of Latvia** applicable to commercial activities – regulations on entrepreneurship, taxes, accountancy, employment and labour safety;
- **forms of employment**: description of terms, various nuances and costs of hiring a permanent employee on the basis of an employment (permanent?) contract or cooperating with a self-employed person, an enterprise or an author;
- practical **information on opening a bank account**: description of the differences between a temporary and a current account, their necessity and the documents required for opening a bank account. In addition, there is also information on various projects of commercial banks in support to business start-ups and promotion of entrepreneurship
- useful **internet services for entrepreneurs**: information on the use of Electronic Declaration System of the State Revenue Service, internet bank services and e-signature;
- **information for foreign investors** on business opportunities in Latvia: description of institutions responsible for attraction of foreign investments and the seven priority sectors for investments in Latvia, arrangement of residency permits and tax discounts applicable to large investors.

(2) Assessment Tools for Starting a Business are provided in the form of a work-book for a potential entrepreneur. It provides:

- basic **information on preparation of a business plan** and its main components, as well as a **description of ones business idea**, including main characteristics of a product and/or a

service, basic information on a company, the planned management processes, potential clients and market situation, competition, promotion of a product and/or a service, risks and financial plan;

- **assessment of oneself as a business start-up** by answering questions to check ones maturity to become an entrepreneur and to bring attention to the issues that are important when starting a business.

(3) The Annexes of the Handbook include the following information:

- **examples of tax calculations** for the personal income tax, mandatory state social security contributions, patent fee, microenterprise tax, value added tax and corporate income tax;
- **templates of frequently used documents:** letter of attorney, application forms, orders, employment contract, enterprise contract, service contract, author's agreement and acceptance certificate;
- **internet sources** useful for entrepreneurs: websites of the State Revenue Service, the Enterprise Register of the Republic of Latvia, legal acts published in the official journal "Latvijas Vestnesis", the State Labour Inspection of the Republic of Latvia, guide to e-Latvia, Latvia Investment and Development Agency, Centre of Young Entrepreneurs, Mentor's Club, Competence Centre of Entrepreneurship, etc.

The Handbook for Business Start-ups has been elaborated during the autumn of 2012 in the framework of the project "Fostering Capacity for Business Development in Latgale – Utena Cross Border Region, acronym REGION INVEST" (project identification no. LLII-119) financed by the Latvia-Lithuania Cross-border Cooperation Programme 2007-2013. It was produced for Latgale Planning Region by the consultancy company DEA Baltika Ltd.

Starting November 2012, the **Handbook** is available at www.latgale.lv free of charge.

Краткое изложение

Руководство для начинающих бизнес состоит из трех частей - (1) Руководящие принципы для начинающих бизнес (2) инструмент оценки вступления в бизнес и (3) приложения – в каждом из которых предлагается как теоретическая, так и практическая информация.

(1) Руководящие принципы для начинающих бизнес деловых людей, заинтересованных в предпринимательстве и потенциальных предпринимателей имеется доступ к следующей информации:

- В Латвии существуют **10 характеристик форм предпринимательства**: Самозанятое лицо, Индивидуальный предприниматель, Общество с ограниченной ответственностью, Акционерное общество, Полное товарищество, Коммандитное товарищество, Рыболовное хозяйство, Фермерское хозяйство, Индивидуальное (семейное) предприятие и Кооперативное товарищество. В качестве сравнительной особенностей характерных форм предпринимательства отмечены: условия регистрации (минимальный уставной капитал и число учредителей), применимые налоги, ответственность учредителей перед кредиторами, принятие решений и порядок распределения прибыли и убытков;
- о объяснение о статусе плательщика **налога микропредприятия** и к нему относящийся перечень к нему относящийся форм предпринимательства;
- практическая **информация о регистрации форм предпринимательства**, то есть последовательное описание процесса регистрации, перечень документов и их образцы, необходимых для образования, а также перечень документов, необходимых для регистрации в качестве инструмента для самоконтроля, прежде чем начать регистрацию;
- **регистрационные расходы** предпринимателей и коммерсантов: государственная пошлина, публикация в "Латвийском Вестнике" (Latvijas Vēstnesis) и минимальный размер капитала каждой из предпринимательских форм – обобщены в сравнительной таблице рассмотрения документов, как в стандартный срок так и в и ускоренный, а также предоставляя информацию об условиях и порядке процедуры произведения платежей;
- **информация о государственных органах и органах местного самоуправления** - связь предпринимательства с Регистром предприятий, Службой государственных доходов и функциями самоуправлений;
- **законодательство ЛР** относящаяся к хозяйственной деятельности – нормативные акты, которые регулируют коммерческую деятельность, налогообложение, бухгалтерский учет, трудовые отношения и безопасность труда;
- **способы привлечения рабочей силы** - характерные условия различных нюансов и выплат, при наеме постоянных работников, заключая трудовой договор, сотрудничая с самозанятым лицом или заключая договор с предприятием или автором;
- практическая **информация об открытии расчетного счета** - характерные различия между временным и расчетным счетами, их необходимость и документы, необходимые для их открытия. Кроме того, представлена информация о новых проектах коммерческих банков для поддержки предпринимателей и развития предпринимательства;

- полезные **интернет-услуги предпринимателям** - информация об электронной системе декларирования Службы государственных доходов, использовании Интернетбанка и электронной подписи (e-Paraksts) в хозяйственной деятельности;
- **информация для иностранных инвесторов** о возможностях бизнеса в Латвии, в том числе о привлечение иностранных инвестиций ответственным органам и семи приоритетным инвестиционным отраслям Латвии, оформления вида на жительство, и льготах на налоги для крупных инвесторов.

(2) инструмент оценки вступления в бизнес выполнен в виде книги для потенциальных предпринимателей, в которой они:

- могут получить основы **подготовки бизнес-плана** и содержащейся в нем информацию также описать свою бизнес-идею, характеризуя продукт и / или услугу, основные данные компании, запланированные процессы управления, потенциальных клиентов и рыночную ситуацию, конкуренцию, продвижение продукта и / или услуг на рынке, риски и финансовый план,
- и **оценить себя как начинателя бизнеса**, с помощью контрольных вопросов, проверяя степень своей готовности стать предпринимателем, чтобы еще раз побудить размышления по вопросам, которые являются существенными для начинающих предпринимателей.

(3) В приложениях к руководству можно найти:

- **примеры расчета Налогов:** подоходного налога, обязательных взносов на государственное социальное страхование, патентной пошлины, налога микро-предприятия, налога на добавленную стоимость и налога на прибыль компании;
- **образцы** часто используемых **документов** в предпринимательстве: доверенность, заявление, распоряжение, трудовой договор, договор предприятия, договор на оказание услуг, авторский договор и образцы акта сдачи-приема его подтверждающий;
- полезные интернет ссылки: Служба государственных доходов ЛР, Регистр предприятий ЛР, форум правовых актов „Латвийского Вестника”, Государственная инспекция труда ЛР, электронный путеводитель e-Latvija, Латвийское агенство инвестиций и развития, Центр молодых предпринимателей, клуб менторов, центр компетенции предпринимателей и т.д.

Руководство для начинающих бизнес создано осенью 2012 года, в рамках проекта „Развитие потенциала бизнеса Latgales-Utenas региональных областях акроним REGION INVEST („Uzņēmējdarbības attīstības kapacitātes veicināšana Latgales-Utenas pārrobežu reģionā, akronīms REGION INVEST”) (идентификационный номер проекта LLI-119) Проект финансируется латвийско-литовской приграничной программой сотрудничества на период с 2007 по 2013 годов. По заданию Латгальского региона его подготовила ООО DEA Baltika.

С ноября 2012 года для всех заинтересованных лиц, **руководство бесплатно доступно на сайте www.latgale.lv.**

Ievads

Rokasgrāmata biznesa iesācējiem ir paredzēta kā informatīvs materiāls par uzņēmējdarbību jebkuram interesentam, kurš plāno uzsākt uzņēmējdarbību. Tās mērķis ir ne tikai sniegt priekšstatu par to, kas ir uzņēmējdarbība un kādi ir būtiskākie jautājumi, ko tā sevī ietver, bet arī veicināt uzņēmējdarbības uzsākšanu.

Rokasgrāmatai ir trīs nodaļas: (1) Vadlīnijas biznesa iesācējiem, (2) Biznesa uzsākšanas izvērtēšanas instruments un (3) Pielikumi. Katrā no tām var iegūt gan teorētisku, gan praktisku informāciju, t.i.,

- (1) **Vadlīnijās biznesa iesācējiem** ir raksturotas uzņēmējdarbības formas, reģistrēšanās process, nodokļu un likumdošanas jautājumi, praktiska informācija par darbinieku algošanas iespējām, konta atvēršanu bankās un populārākajiem interneta pakalpojumiem. Tāpat šeit atrodama arī noderīga informācija ārvalstu investoriem.
- (2) **Biznesa uzsākšanas izvērtēšanas instruments** ir palīglīdzeklis biznesa idejas aprakstīšanai un tās īstenošanas iespēju izvērtēšanai. Šī nodaļa ir veidota kā darba grāmata, kura sniedz gan pamatzināšanas par biznesa plāna sagatavošanu, gan arī iespēju aprakstīt savu biznesa ideju un ar kontroljautājumu palīdzību novērtēt sevi kā biznesa iesācēju.
- (3) **Pielikumos** ir atrodami nodokļu aprēķināšanas piemēri un uzņēmējdarbībā biežāk lietoto lietvedības un grāmatvedības dokumentu paraugi.

Rokasgrāmatā ir ietverta uz tās izstrādes brīdi aktuālā informācija, ko nosaka Latvijas likumdošanas akti. Rokasgrāmatas autori neuzņemas atbildību par izmaiņām, kas būs radušās šo likumdošanas aktu izmaiņu rezultātā. Taču rokasgrāmatas ilglaicības nodrošināšanai pie informācijas, kura var mainīties, ir pievienotas attiecīgās saites internetā, kur meklēt izmaiņas un precizēt aktuālo informāciju.

Saīsinājumi

A/S	Akciju sabiedrība
EDS	LR Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanās sistēma
FKTK	Finanšu un Kapitāla tirgus komisija
IIN	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis
IK	Individuālais komersants
IU	Individuālais (ģimenes) uzņēmums
KS	Komandītsabiedrība
LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
MK noteikumi	Ministru kabineta noteikumi
PS	Pilnsabiedrība
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
UIN	Uzņēmuma ienākuma nodoklis
UR	LR Uzņēmumu reģistrs
URN	Uzņēmējdarbības riska nodeva
VDI	LR Valsts darba inspekcija
VID	LR Valsts ieņēmumu dienests
VSAOI	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas
Z/S	Zemnieka saimniecība
ZvS	Zvejnieka saimniecība

Vadlīnijas biznesa iesācējiem

Saturs

Kopsavilkums	2
Executive Summary	4
Краткое изложение	6
Ievads	8
Saīsinājumi	9
Vadlīnijas biznesa iesācējiem	10
1. Uzņēmējdarbības formas	12
1.1. Pašnodarbināta persona	12
1.2. Individuālais komersants	14
1.3. Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	14
1.4. Akciju sabiedrība	16
1.5. Pilnsabiedrība un Komandītsabiedrība	17
1.6. Zemnieka un Zvejnieka saimniecība	17
1.7. Individuālais (ģimenes) uzņēmums	18
1.8. Kooperatīva sabiedrība	19
1.9. Uzņēmējdarbības formu salīdzinājums	21
2. Reģistrācija un ar to saistītās juridiskās procedūras	22
2.1. Pašnodarbināta persona	22
2.2. Individuālais komersants un Individuālais (ģimenes) uzņēmums	23
2.3. Kapitālsabiedrības	24
2.4. Personālsabiedrības	26
2.5. Zvejnieka un zemnieka saimniecību reģistrācija	26
2.6. Kooperatīva sabiedrības reģistrācija	27
3. Nodevas, maksājumi reģistrējot uzņēmumu	29
4. Valsts un pašvaldību institūcijas	30
5. Ar saimniecisko darbību, nodokļiem, grāmatvedību saistītā likumdošana	31
6. Darba devēju un darba ņēmēju tiesiskās attiecības	33
7. Norēķinu kontu atvēršana bankās	36
7.1. Pagaidu norēķinu konts	36
7.2. Norēķinu konts	36
8. Interneta pakalpojumi	37
8.1. VID Elektroniskās deklarēšanās sistēma (EDS)	38
8.2. Internetbanka	38
8.3. eParaksts	38
9. Dokumentu noformēšana	39
10. Ārzemju investoriem noderīga informācija	40
10.1. Informācijas pieejamība par biznesa iespējām Latvijā	40
10.2. Uzturēšanās atļaujas	41
10.3. Nodokļu atlaides	41

1. Uzņēmējdarbības formas

Fiziska persona	Komersants	Uzņēmums
<ul style="list-style-type: none">pašnodarbināta persona	<ul style="list-style-type: none">individuālais komersantssabiedrība ar ierobežotu atbildībuakciju sabiedrībapilnsabiedrībakomandītsabiedrība	<ul style="list-style-type: none">zemnieka saimniecībazvejnieka saimniecībaindividuālais (ģimenes) uzņēmumskooperatīva sabiedrība

Uzņēmējdarbības formas savā starpā atšķiras pēc vairākiem kritērijiem, pirmkārt, pēc to reģistrēšanas:

- (1) pašnodarbināta persona tiek reģistrēta LR Valsts ieņēmumu dienestā (turpmāk tekstā - VID) kā fiziska persona – saimnieciskās darbības veicējs;
- (2) individuālais komersants, pilnsabiedrība, komandītsabiedrība, sabiedrība ar ierobežotu atbildību un akciju sabiedrība – LR Uzņēmumu reģistra (turpmāk tekstā - UR) Komercreģistrā kā komersants;
- (3) savukārt, zemnieka saimniecība, zvejnieka saimniecība, kooperatīva sabiedrība un individuālais uzņēmums tiek reģistrēti LR Uzņēmumu reģistra Uzņēmumu reģistrā kā uzņēmums.

Zemnieka saimniecībai, zvejnieka saimniecībai un individuālajam uzņēmumam ir iespēja reģistrēties vai pārveidot savu uzņēmumu kā sabiedrību ar ierobežotu atbildību, akciju sabiedrību vai individuālo komersantu.¹

Mikrouzņēmums nav atsevišķa uzņēmējdarbības forma, bet tas ir statuss (mikrouzņēmuma nodokļa maksātāja statuss), kuram, dibinot uzņēmumu vai reģistrējot saimniecisko darbību, var pieteikties šādas uzņēmējdarbības formas:

- pašnodarbinātas personas;
- individuālais komersants;
- sabiedrība ar ierobežotu atbildību;
- zemnieka saimniecība;
- zvejnieka saimniecība;
- un individuālais uzņēmums.

Atsevišķu veidu saimnieciskās darbības veikšanai ir nepieciešama atļauja (licence) - par tām skat. šeit: <http://www.ur.gov.lv/licences-atlajas.html>

1.1. Pašnodarbināta persona

Pašnodarbināta persona ir fiziska persona, kura ir reģistrēta VID kā saimnieciskās darbības veicēja.

Kā pašnodarbinātai personai ir izdevīgi reģistrēties, ja nodarbošanās ir saistīta ar pakalpojumu sniegšanu – gan profesionāli, gan uz līguma pamata, piemēram, nekustamā īpašuma

¹ Saskaņā ar Komerclikuma spēkā stāšanās kārtības likuma 17.pantu

apsaimniekošana, konsultācijas uzņēmējdarbības jomā, aktiera, ārsta, advokāta, notāra u.c. pakalpojumi.

Pašnodarbināta persona ir atbildīga par šādu nodokļu nomaksu: Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (turpmāk tekstā - VSAOI) un iedzīvotāju ienākumu nodoklis (turpmāk tekstā - IIN). IIN jāmaksā no:

- mēneša ienākumiem = mēneša ieņēmumi – mēneša izdevumi,
- vai ieņēmumiem (apgrozījuma)².

Pašnodarbinātai personai ir četri „izvēles” varianti IIN maksāšanai³:

- (1) nodoklis par ienākumiem no saimnieciskās darbības (25% no ienākumiem)⁴;
- (2) fiksētais ienākuma nodoklis par ieņēmumiem no saimnieciskās darbības (5% no ieņēmumiem)⁵;
- (3) patentmaksā⁶ par atsevišķu veidu saimnieciskās darbības veikšanu (no 30-70 Ls/mēn.)⁷;
- (4) mikrouzņēmuma nodoklis atbilstoši Mikrouzņēmumu nodokļa likumam (9% no apgrozījuma)⁸.

VSAOI⁹ katram no IIN maksāšanas veidiem:

- (1) jāmaksā, ja ienākumi ir virs 200 latiem mēnesī, vai sākot ar to mēnesi, kad kalendārā gada ienākumi sasniedz noteikto minimālo apmēru gadam – 2400 latu; likme: 32,46%¹⁰;
- (2) jāmaksā, ja ienākumi ir virs 660 latiem mēnesī; likme: 32,46%¹¹;
- (3) iekļautas patentmaksas nodokli;
- (4) iekļautas mikrouzņēmuma nodokli.

VSAOI jāieskaita Valsts Kasē un par to ir jāatskaitās iesniedzot atskaiti elektroniskā veidā VID Elektroniskā deklarēšanās sistēmā (turpmāk tekstā - EDS)¹² reizi ceturksnī - līdz 15.aprīlim, 15.jūlijam, 15.oktobrim, 15.janvārim.

Savukārt IIN jāieskaita Valsts Kasē¹³ gada beigās un par to ir jāatskaitās iesniedzot gada ienākumu deklarāciju, bet pēctaksācijas periodā, balstoties uz iepriekšējā gada ieņēmumiem, ir jāveic IIN avansa maksājumi reizi ceturksnī.

² Mikrouzņēmuma nodokļa maksātājiem.

³ Detalizētāk par nodokļiem skat. Rokasgrāmatas Pielikumu „Nodokļu aprēķinu piemēri”.

⁴ Metodiskie materiāli par IIN izmaiņām

<http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=38&hl=1&oid=5540&otype=17>

⁵ Metodiskais materiāls par fiksēto ienākuma nodokli

<http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=38&hl=1&oid=5540&otype=17>

⁶ Patentus izsniedz Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera. Pēc patenta saņemšanas ir jānododas uz VID paziņot par patenta saņemšanu un nodokļa maksāšanu.

⁷ Kārtība, kādā piemērojama patentmaksā fiziskās personas saimnieciskajai darbībai noteiktā profesijā, un tās apmēri <http://www.likumi.lv/doc.php?id=203047&from=off>

⁸ Mikrouzņēmuma nodokļa 6.pants <http://www.likumi.lv/doc.php?id=215302>

⁹ Metodiskais materiāls par VSAOI <http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=384&hl=1&oid=5439&otype=17>

¹⁰ Pensionāriem – 29,89% un nekustamā īpašuma apsaimniekotājiem – 29,26%

¹¹ Pensionāriem – 29,89% un nekustamā īpašuma apsaimniekotājiem – 29,26%

¹² Atskaites kopš 2011.gada 1.janvāri iespējams iesniegt tikai elektroniskā veidā VID EDS sistēmā.

¹³ Nodokļu maksātājiem, kuri dzīvo Rīgas pilsētas un Ventspils pilsētas teritorijā, IIN jāieskaita pašvaldības budžeta kontā.

Katram no nodokļu maksāšanas variantiem ir savas priekšrocības un trūkumi, kā arī pastāv ierobežojumi, kuri liedz izvēlēties kādu no maksāšanas veidiem, tā piemēram:

- nodokli par ienākumiem no saimnieciskās darbības 25% apmērā no ienākumiem ir izdevīgi izvēlēties maksāt tad, ja ienākumi no saimnieciskās darbības nav ļoti lieli un saimnieciskās darbības veikšanas nodrošināšanai ir noteikti izdevumi;
- fiksēto ienākuma nodokli 5% apmērā no ieņēmumiem var izvēlēties maksāt tikai tās fiziskās personas, kuru darbība nav saistīta ar profesionālo pakalpojumu sniegšanu;
- patentmaksu no 30-70 Ls/mēnesī izvēlēties maksāt var tikai noteiktu profesiju un saimnieciskās darbības veidu veicēji;
- savukārt, mikrouzņēmuma nodokli 9% apmērā no apgrozījuma maksāt var pieteikties tad, ja paredzamais darbinieku skaits nebūs lielāks par pieciem un gada apgrozījums nepārsniegs 70 000 latu¹⁴.

Izvēli maksāt kādu no četriem IIN variantiem var izdarīt/mainīt tikai vienu reizi gadā, kas ir fiksēta uz nākamo gadu, - izdarot izvēli līdz katra gada 15.decembrim, izmaiņas stāsies spēkā ar nākamā gada 1.janvāri.

Pašnodarbinātas personas atbildība ir neierobežota - par saistībām pret kreditoriem atbild ar visu mantu.

1.2. Individuālais komersants

Individuālais komersants (turpmāk tekstā - IK) ir fiziska persona, kura ierakstīta komercreģistrā (UR) kā saimnieciskās darbības veicēja, un, ja tā saņem sistemātiskus ienākumus kā IK, tā maksā nodokļus tāpat kā pašnodarbināta persona.

Fiziskai personai ir pienākums pieteikt sevi reģistrēšanai komercreģistrā, ja¹⁵:

- gada apgrozījums no veiktās saimnieciskās darbības pārsniedz 200 000 latu;
- vai arī veiktā saimnieciskā darbība atbilst abām šādām pazīmēm:
 - gada apgrozījums no šīs darbības pārsniedz 20 000 latu;
 - savas saimnieciskās darbības veikšanai nodarbina vienlaikus vairāk kā piecus darbiniekus.
- ja tās darbība atbilst Komerclikuma 45.pantā (komercaģents) vai 64.pantā (mākleris) minētajiem noteikumiem (šajā gadījumā var dibināt arī SIA, A/S, PS un KS);

IK tāpat kā pašnodarbināta persona ir atbildīgs par šādu nodokļu nomaksu: IIN un VSAOI. Detalizētāk par nodokļu likmēm un samaksu skat. nodaļā „1.1 Pašnodarbināta persona”.

Individuālā komersanta atbildība ir neierobežota - par saistībām pret kreditoriem atbild ar visu mantu.

1.3. Sabiedrība ar ierobežotu atbildību

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību (turpmāk tekstā - SIA) ir vispopulārākā no uzņēmējdarbības formām, kuru reģistrē UR komercreģistrā.¹⁶ SIA ir kapitālsabiedrība, kuras dibināšanai ir noteikts

¹⁴ Mikrouzņēmuma nodokļa 1.pants <http://www.likumi.lv/doc.php?id=215302>

¹⁵ Aktuālo informāciju skat. šeit. <http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=474&hl=1>

minimālais pamatkapitāla apmērs. Kā vēsta SIA nosaukums, tās dibinātāju atbildība ir ierobežota, t.i., īpašnieki par saistībām pret kreditoriem atbild tikai SIA ieguldīto līdzekļu apmērā.

Standarta SIA pamatkapitāls ir 2000 lati¹⁷, tomēr tā kā 2000 lati ir samērā liela summa, uzņēmējdarbības un ekonomikas izaugsmes veicināšanai ir iespējams dibināt SIA ar mazāku sākumkapitālu – mazkapitāla SIA, tomēr tās dibināšanai pastāv ierobežojumi.

Lai dibinātu mazkapitāla SIA (pamatkapitāls vismaz 1 lats)¹⁸, tai ir jāatbilst šādiem nosacījumiem:

- sabiedrību dibina fiziskās personas, un dibinātāju maksimālais skaits ir pieci;
- sabiedrības dalībnieki ir fiziskās personas, un to maksimālais skaits ir pieci;
- sabiedrības valde sastāv no viena vai vairākiem valdes locekļiem un visi valdes locekļi ir sabiedrības dalībnieki;
- sabiedrības dalībnieks vienlaikus ir dalībnieks tikai vienā sabiedrībā, kuras pamatkapitāls ir mazāks par 2000 latiem.

SIA atkarībā no saimnieciskās darbības specifikas var būt atbildīga par dažādu nodokļu apmaksu, piemēram, akcīzes nodokļa, transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa, muitas nodokļa u.c.

Nodokļi, kurus maksā SIA, ir¹⁹:

- uzņēmuma ienākuma nodoklis (turpmāk tekstā - UIN) – 15% no peļņas (1x gadā);
- VSAOI, IIN – attiecīgi 24,09% un 25% par katru uzņēmuma pastāvīgo darbinieku no to algas apmēra (1x mēnesī);
- uzņēmējdarbības riska nodeva (turpmāk tekstā - URN) - 0,25 Ls par katru nodarbināto (1x mēnesī);
- pievienotās vērtības nodoklis (turpmāk tekstā - PVN), kurš atkarībā no saimnieciskās darbības specifikas var būt 0%, 12% vai 21% (atkarībā no apgrozījuma: 1x pusgadā, 1x ceturksnī vai 1x mēnesī).

Par citiem ar saimniecisko darbību saistītiem nodokļiem skat. rokasgrāmatas sadaļu „[5.Ar saimniecisko darbību, nodokļiem, grāmatvedību saistītā likumdošana](#)”.

Lai mazinātu nodokļu slogu, reģistrējot SIA ir iespējams to pieteikt kā mikrouzņēmuma nodokļa 9% no apgrozījuma²⁰ maksātāju. Mikrouzņēmuma nodokli iekļauts UIN, VSAOI, URN un IIN.

Lai pieteiktos par mikrouzņēmuma nodokļa maksātāju, jāaplicina, ka²¹:

- paredzamais mikrouzņēmuma darbinieku skaits nepārsniegs piecus darbiniekus;
- paredzamais apgrozījums būs līdz 70 000 latu;
- mikrouzņēmums vēlas maksāt mikrouzņēmumu nodokli;

¹⁶ 67% no visām uzņēmējdarbības formām, kuras pašlaik ir aktīvas Latvijas Republikā, ir SIA, - Saskaņā ar Lursoft datiem (03.09.2012), <http://www.lursoft.lv/lursoft-statistika/Registreto-un-likvideto-Uznumumu-registra-un-Komercregistra-subjektu-sadalijums-pec-to-uznemejdarbibas-formas&id=21>

¹⁷ Komerclikuma 185.pants <http://www.likumi.lv/doc.php?id=5490>

¹⁸ Komerclikuma 186.pants <http://www.likumi.lv/doc.php?id=5490>

¹⁹ Aktuālās nodokļu likmes skat. šeit: <http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=2982&hl=1>

²⁰ Aktuālās nodokļu likmes skat. šeit: <http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=2982&hl=1>

²¹ Mikrouzņēmuma nodokļa 1.pants <http://www.likumi.lv/doc.php?id=215302>

- darba ņēmējs jāinformē, ka darba devējs ir mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs, un ka mikrouzņēmuma darbinieka IIN un VSAOI tiek noteiktas no mikrouzņēmuma apgrozījuma, un, ka mikrouzņēmuma darbiniekam ir tiesības brīvprātīgi pievienoties valsts sociālajai apdrošināšanai, kā arī ir pienākums iesniegt mikrouzņēmumam algas nodokļa grāmatiņu.

Rezumējot ir iespējami šādi SIA varianti²²:

- SIA ar 2000 latu pamatkapitālu;
- SIA ar 2000 latu pamatkapitālu, mikrouzņēmuma nodokļa maksātājs;
- SIA ar kapitālu 1-2000 lati;
- SIA ar kapitālu 1-2000 lati, mikrouzņēmuma nodokļa maksātājs;

1.4. Akciju sabiedrība

Akciju sabiedrība (turpmāk tekstā - A/S) ir sabiedrība, kuras daļas (akcijas) var būt publiskās apgrozības objekts, t.i., uzņēmuma akcijas var laist apgrozībā un pirkt/pārdot fondu biržās. A/S var dibināt viens vai vairāki dalībnieki – fiziskas vai juridiskas personas.

A/S dibināšanas pamatkapitāls nevar būt mazāks par 25 000 latu²³, tomēr atsevišķu darbības veidu A/S ir noteikts šāds pamatkapitāla apmērs:

1. Līdz dibināšanai apmaksājamā pamatkapitāla minimālais lielums:
 - Dzīvības apdrošināšanas akciju sabiedrībām - 1 000 000 latu, pārējām apdrošināšanas akciju sabiedrībām - 500 000 latu.
 - Biržu akciju sabiedrībām - 100 000 latu.
 - Lombardu akciju sabiedrībām - 25 000 latu.
2. Piecu gadu laikā pēc akciju sabiedrības dibināšanas dienas apmaksājamā pamatkapitāla minimālais lielums:
 - Dzīvības apdrošināšanas akciju sabiedrībām - 2 000 000 latu, pārējām apdrošināšanas akciju sabiedrībām - 1 000 000 latu.
 - Biržu akciju sabiedrībām - 250 000 latu.
 - Lombardu akciju sabiedrībām - 50 000 latu.

A/S var kļūt par PVN maksātāju pēc paša vēlēšanās vai arī tām obligāti jāreģistrējas par PVN maksātāju, kad to veikto ar nodokli apliekamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā ir pārsniegusi 35 000 latu²⁴.

Atkarībā no saimnieciskās darbības specifikas uz uzņēmumu var tikt attiecināti arī citi nodokļi, piemēram, akcīzes nodoklis, uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis, elektroenerģijas nodoklis, dabas resursu nodoklis u.c.

²² Atšķirības starp SIA mikrouzņēmuma nodokļa maksātāju un mazkapitāla SIA var skatīt šeit: <http://www.ur.gov.lv/?a=1126&v=lv>

²³ Komerclikuma 186.pants <http://www.likumi.lv/doc.php?id=5490>

²⁴ Likuma Par pievienotās vērtības nodokli 2.pants <http://www.likumi.lv/doc.php?id=34443>

1.5. Pilnsabiedrība un Komandītsabiedrība

Abas no šīm sabiedrībām savā starpā atšķiras minimāli, tāpēc tās ir apvienotas zem vienas nodaļas:

- (1) **Pilnsabiedrība** (turpmāk tekstā - PS) ir divu vai vairāku personu (biedru) apvienība, kuras mērķis ir komercdarbības veikšana, izmantojot kopīgu firmu uz sabiedrības līguma pamata. Biedriem ir neierobežota atbildība pret pilnsabiedrības kreditoriem.
- (2) **Komandītsabiedrība** (turpmāk tekstā - KS) ir divu vai vairāku personu (biedru) apvienība, kuras mērķis ir komercdarbības veikšana, izmantojot kopīgu firmu uz sabiedrības līguma pamata. Vismaz vienam no biedriem (komandītam) ir ierobežota atbildība pret kreditoriem - viņa ieguldījuma apmērā, bet pārējo sabiedrības biedru (komplementāru) atbildība nav ierobežota. Šī arī ir galvenā atšķirība no pilnsabiedrības.

Dibinātājiem, kuri var būt gan fiziskas, gan juridiskas personas, ir jāslēdz sabiedrības līgums, kurš regulē biedru savstarpējās attiecības. Pamatojoties uz noslēgto līgumu, biedri var iegūt tiesības pārstāvēt uzņēmumu attiecībās ar privātpersonām un citām juridiskām personām, iegūt īpašumu u.c. Šādu sabiedrību dibināt ir izdevīgi, ja tajā ir neliels biedru skaits un komercdarbības risks ir mazs, jo biedri (izņemot komandītus) par saistībām atbild ar visu savu mantu, arī ar to, kura netiek izmantota komercdarbībā.

Katrs personālsabiedrības biedrs maksā attiecīgi IIN (25% no ienākumiem)²⁵ vai UIN (15% no peļņas)²⁶ par tam pienākošos personālsabiedrības apliekamā ienākuma daļu un iesniedz EDS elektronisku atskaiti – deklarāciju par veikto maksājumu un papildus norāda tajā informāciju par biedriem.

PS var kļūt par PVN maksātāju pēc paša vēlēšanās vai arī tam obligāti jāreģistrējas par PVN maksātāju, kad to veikto, ar nodokli apliekamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā ir pārsniegusi 35 000 latu²⁷.

Atkarībā no saimnieciskās darbības specifikas uz uzņēmumu var tikt attiecināti arī citi nodokļi, piemēram, akcīzes nodoklis, uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis, elektroenerģijas nodoklis, dabas resursu nodoklis u.c.

1.6. Zemnieka un Zvejnieka saimniecība

Zemnieku saimniecības (turpmāk tekstā - Z/S) un Zvejnieku saimniecības (turpmāk tekstā - ZvS) grāmatvedības uzskaitē un nodokļi savā starpā neatšķiras, tādēļ abas šīs uzņēmējdarbības formas ir apvienotas zem vienas nodaļas.

Neliela atšķirība pastāv uzņēmējdarbības formu definīcijā:

- (1) **Z/S** ir uzņēmums, kas ražo lauksaimniecības produkciju – augu un dzīvnieku izcelsmes, izmantojot speciāli šim mērķim galveno ražošanas līdzekli – zemi. Izmantojamā zemes kopplatība var būt:
 - dibinātāja īpašums;

²⁵ Maksā fiziskas personas, aktuālās nodokļu likmes skat. šeit:

<http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=2982&hl=1>

²⁶ Maksā juridiskas personas, aktuālās nodokļu likmes skat. šeit:

<http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=2982&hl=1>

²⁷ Likuma Par pievienotās vērtības nodokli 2.pants <http://www.likumi.lv/doc.php?id=34443>

- vai pašvaldības piešķirta.
- (2) **ZvS** ir uzņēmums, kas veic saimniecisko darbību, izmantojot šim nolūkam iedalītos zivju resursu limitus (kvotas) vai arī apsaimnieko zemi. Zivju kvotas nosaka attiecīgā reģiona pašvaldība.

Pēc Z/S un ZvS reģistrēšanas uzņēmuma pilnvarotajai personai jānododas uz VID un jāpaziņo kāda nodokļa²⁸ maksātājs tas izvēlas būt:

- (1) IIN (25% no ienākumiem) maksātājs;
- (2) vai UIN (15% no peļņas) maksātājs.

Ja Z/S un ZvS izvēlas maksāt IIN (25% no ienākumiem), tad grāmatvedība ir jākārtē pēc kases principa (vienkāršā grāmatvedība). Ar nodokli apliek ieņēmumus, kuri ir lielāki par 2000 latu.

Ja Z/S un ZvS izvēlas maksāt UIN (15% no peļņas), tad grāmatvedība jākārtē pēc uzkrāšanas principa (jāsastāda bilance un Peļņas vai zaudējumu aprēķins (P/Z)) (divkāršā grāmatvedība). Šajā gadījumā ir piemērojama nodokļu atlaide – 10 latu²⁹ no katra izmantojamā zemes hektāra.

Sabiedrības īpašniekam jāņem vērā šādi aspekti saistībā ar pārvaldnieka iecelšanu:

- Ja Z/S īpašniekam nav iecelts pārvaldnieks, kas veic vadības funkcijas, bet viņš veic tās pats, tad viņš ir uzskatāms par pašnodarbinātu personu, kurai jānododas reģistrēties uz VID. Šajā gadījumā persona maksā VSAOI un IIN – par šiem nodokļiem detalizētāk skat. rokasgrāmatas sadaļu „1.1. Pašnodarbināta persona”.
- ja ir iecelts pārvaldnieks, tad īpašnieks var slēgt ar savu Z/S darba līgumu un maksāt sev algu, kurā iekļauts IIN un VSAOI. Detalizētāk par algas nodokļiem un darba devēju un ņēmēju attiecībām skat. rokasgrāmatas sadaļu „6. Darba devēju un darba ņēmēju tiesiskās attiecības”.

Kad saimniecības veikto, ar nodokli apliekamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā ir pārsniegusi 35 000³⁰ latu, tam jāreģistrējas VID kā PVN maksātājam, līdz tam reģistrēšanas ir brīvprātīga.

Iespējamās nodokļu atlaides:

- nododot saražoto produkciju lauksaimniecības produkcijas pārstrādātājam: 14% no produkcijas vērtības (tikai Z/S, kuras nav PVN maksātājas);
- akcīzes nodokļa atlaides dīzeļdegvielai, iesniedzot Lauku atbalsta dienesta reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē iesniegumu;
- var pieteikties mikrouzņēmuma nodokļa maksātāja statusam, kurš atvieglo nodokļu slogu, maksājot 9% no saimniecības apgrozījuma³¹.

1.7. Individuālais (ģimenes) uzņēmums

Individuālais uzņēmums (turpmāk tekstā - IU) ir uzņēmējdarbības forma, kura paredzēta vienas fiziskas personas vai ģimenes īpašuma saimnieciskās darbības organizēšanai. Dibinot ģimenes uzņēmumu, ir jānosaka, kurš no ģimenes būs īpašnieku pārstāvis.

²⁸ Aktuālās nodokļu likmes skat. šeit: <http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=2982&hl=1>

²⁹ Likuma Par uzņēmuma ienākuma nodokli 18.pants <http://www.likumi.lv/doc.php?id=34094>

³⁰ Likuma Par pievienotās vērtības nodokli 2.pants <http://www.likumi.lv/doc.php?id=34443>

³¹ Aktuālās nodokļu likmes skat. šeit: <http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=2982&hl=1>

IU tāpat kā Z/S un ZvS var izvēlēties, kāda nodokļa³² maksātājs tas vēlas būt:

- (1) IIN (25% no ienākumiem) maksātājs;
- (2) vai UIN (15% no peļņas) maksātājs.

Ja IU izvēlas maksāt IIN (25% no ienākumiem), tad grāmatvedība ir jākārtoto pēc kases principa (vienkāršā grāmatvedība)³³. Ar nodokli apliek ieņēmumus, kuri ir lielāki par 2000 latu.³⁴

Ja IU izvēlas maksāt UIN (15% no peļņas), tad grāmatvedība jākārtoto pēc uzkrāšanas principa (jāsastāda bilance un Peļņas vai zaudējumu aprēķins (P/Z)) (divkāršā grāmatvedība).

Individuālais uzņēmums atbild par saistībām ar visu savu mantu.

1.8. Kooperatīva sabiedrība

Kooperatīva sabiedrība ir brīvprātīga personu apvienība, kurā brīvprātīgi var iestāties un izstāties jebkura fiziska vai juridiska persona un kuras mērķis ir sniegt pakalpojumus tās biedru saimnieciskās darbības efektivitātes paaugstināšanai, saskaņā ar sabiedrības izveidotajiem statūtiem. Kooperatīvās sabiedrības darbības izmaksas finansē paši biedri, veidojot uzkrājumus un sedzot zaudējumus, kā arī peļņas gadījumā lemj par tās sadali.

Kooperatīvas sabiedrības biedri par būtiskiem jautājumiem vienojas statūtos, no kuriem arī izriet tālāka sabiedrības darbības organizēšana, piemēram, par:

- sabiedrības mērķi un uzdevumiem;
- biedru uzņemšanas, izstāšanās, izslēgšanas, kā arī balsstiesību iegūšanas vai zaudēšanas noteikumiem;
- biedru kopsapulci, pilnvaroto sapulci un pilnvaroto ievēlēšanas sapulci;
- valdi;
- pajām (pamatkapitālu);
- iestāšanās un biedru maksu (nav obligāti);
- sabiedrības reorganizāciju un likvidāciju; u.c.

Minimālais pamatkapitāls kooperatīva sabiedrības dibināšanai ir robežās no 200 līdz 2000 latu, atkarībā no kooperatīvas darbības rakstura.³⁵

Katru gadu tiek izvērtēta kooperatīva sabiedrības atbilstība, tādēļ katru gadu līdz 15.martam Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijai ir jāiesniedz šādus dokumentus³⁶:

- (1) iesniegumu par atbilstības izvērtēšanu;
- (2) sabiedrības biedru sarakstu. Sarakstā norāda lauksaimniecības preču un pakalpojumu apmēru starp sabiedrību un sabiedrības biedru. Ja biedru saraksts iesniegts papīra formā, to iesniedz arī elektroniski;

³² Aktuālās nodokļu likmes skat. šeit: <http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=2982&chl=1>

³³ Grāmatvedību kārtot vienkāršā ieraksta sistēmā var līdz ieņēmumi no saimnieciskās darbības nepārsniedz 200 000latu gadā, likuma Par grāmatvedību <http://www.likumi.lv/doc.php?id=66460>

³⁴ Likuma Par Iedzīvotāju ienākuma nodokli 9.pants <http://www.likumi.lv/doc.php?id=56880>

³⁵ Saskaņā ar kooperatīvo sabiedrību likuma 24.pantu, <http://www.likumi.lv/doc.php?id=47009>

³⁶Saskaņā ar MK noteikumiem nr.137 „Noteikumi par lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības reģistrācijai nepieciešamajiem dokumentiem un šīs sabiedrības atbilstības izvērtēšanu”, 5.pantu

- (3) informāciju par lauksaimniecības preču un lauksaimniecības pakalpojumu apmēru starp sabiedrību un personām, kas nav sabiedrības biedri;
- (4) neapstiprinātu (tikai valdes parakstītu) gada pārskata projektu par pēdējo saimnieciskās darbības gadu.

Katrs biedrs maksā IIN (25% no ienākumiem)³⁷ vai UIN (15% no peļņas)³⁸ atbilstoši savai daļai kooperatīvā.

³⁷ Maksā fiziskas personas, aktuālās nodokļu likmes skat. šeit:
<http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=2982&hl=1>

³⁸ Maksā juridiskas personas, aktuālās nodokļu likmes skat. šeit:
<http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=2982&hl=1>

1.9. Uzņēmējdarbības formu salīdzinājums

	Pašnodarbinātā persona	IK	SIA	Mazkapitāla SIA	A/S	PS	KS	Z/S un ZvS	IU	Kooperatīvā saimn.
Reģistrācija	Reģistrēts VID kā nodokļu maksātājs	Ieraksts LR Komercreģistrā	Ieraksts LR Komercreģistrā	Ieraksts LR Komercreģistrā	Ieraksts LR Komercreģistrā	Ieraksts LR Komercreģistrā	Ieraksts LR Komercreģistrā	Ieraksts LR uzņēmumu reģistrā	Ieraksts LR uzņēmumu reģistrā	Ieraksts LR uzņēmumu reģistrā
Juridiska persona ³⁹	Nē	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā
Pamatkapitāls, Ls	Netiek prasīts	Netiek prasīts	2000	1-2000	25000*	Nav noteikts	Nav noteikts	Nav noteikts	Nav noteikts	Atbilstoši kooperatīvas mērķiem, saskaņā ar likumu
Dibinātāju/īpašnieku skaits	Viena fiziska persona	Viena fiziska persona	≥ 1 fiziska vai juridiska persona	≥ 1 fiziska vai juridiska persona	≥ 3 fiziskas vai juridiskas personas	≥ 2 fiziskas vai juridiskas personas	≥ 2 fiziskas vai juridiskas personas	≥ 1 fiziskas personas	≥ 1 fiziskas personas	≥ 3 fiziskas un juridiskas personas ⁴⁰
Atbildība	Neierobežota	Neierobežota	Ierobežota	Ierobežota	Ierobežota	Neierobežota	Komandītam ierobežota, pārējiem neierobežota	Neierobežota	Neierobežota	Neierobežota
Lēmumu pieņemšana	Pieņem fiziskā persona viena pati	Pieņem īpašnieks viens pats	Pieņem dalībnieku sapulce un valde	Pieņem dalībnieku sapulce un valde	Pieņem akcionāru sapulce, padome un valde	Nepieciešama visu biedru piekrišana	Nepieciešama visu biedru (izņemot komandītu) piekrišana	Pieņem dalībnieku sapulce	Pieņem dalībnieku sapulce vai īpašnieks viens pats	Iespēja pieņemt lēmumu ir katram biedram
Peļņas vai zaudējumu sadale	Visa peļņa fiziskajai personai (pēc nodokļu nomaksas)	Visa peļņa īpašniekam (pēc nodokļu nomaksas)	Par sadali lemj dalībnieku sapulce. Izmaksā dividendēs, daļu ieskaitot obligātajās rezervēs	Par sadali lemj dalībnieku sapulce. Izmaksā dividendēs, daļu ieskaitot obligātajās rezervēs	Par sadali lemj akcionāru sapulce. Izmaksā dividendēs atbilstoši akciju kategorijām, daļu ieskaitot obligātajās rezervēs (pēc nodokļu nomaksas)	Proporcionāli sabiedrībā ieguldītajām kapitāla daļām (pēc nodokļu nomaksas)	Proporcionāli sabiedrībā ieguldītajām kapitāla daļām (pēc nodokļu nomaksas)	Par sadali lemj dalībnieku sapulce.	Par sadali lemj dalībnieku sapulce.	Saskaņā ar statūtiem, izmaksā dividendēs, daļu ieskaitot obligātajās rezervēs

Avots: https://www.riga.lv/LV/Channels/Business/ABC/uznemejdarbibas_formas.htm, resurss apskatīts 04.09.2012.

³⁹ Uzņēmējdarbības forma tiek uzskatīta par juridisku personu – jā; uzņēmējdarbības forma netiek uzskatīta par juridisku personu – nē.

⁴⁰ Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības dibinātāju skaits nedrīkst būt mazāks par pieciem.

2. Reģistrācija un ar to saistītās juridiskās procedūras

Reģistrēšanās process dažādām uzņēmējdarbības formām atšķiras, tomēr tās var sagrupēt pa grupām, kuru ietvaros tām ir līdzīga reģistrēšanās procedūra un iesniedzamie dokumenti:

1. Pašnodarbinātas personas reģistrācija;
2. Individuālā komersanta un individuālā uzņēmuma reģistrācija;
3. Kapitālsabiedrību (SIA un A/S) reģistrācija;
4. Personālsabiedrību (KS un PS) reģistrācija;
5. Zvejnieka un zemnieka saimniecību reģistrācija;
6. Kooperatīvu reģistrācija.

2.1. Pašnodarbināta persona

Reģistrēšanās process ir vienkāršs - nav speciālas reģistrēšanās veidlapas, un tas ir bez maksas. Ir jāierodas jebkurā VID apkalpošanas centrā, jāuzrāda VID pārstāvim pase un jāiesniedz viens no šādiem dokumentiem (kopija), atkarībā no plānotās saimnieciskās darbības:

- personai, kas saņem autoratlīdzību - dokumentu, kas apliecina autoratlīdzības saņemšanu (autorlīgums);
- zvērinātam notāram - tieslietu ministra rīkojumu par zvērināta notāra iecelšanu;
- zvērinātam advokātam - Latvijas Zvērinātu advokātu padomes izsniegtu apliecību;
- zvērinātam revidentam - Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas izsniegtu zvērināta revidenta sertifikātu;
- prakses ārstam - ārsta sertifikātu un ārsta prakses reģistrācijas apliecību, kuru izsniegusi Latvijas Ārstu biedrība;
- citai fiziskajai personai, kura reģistrējusies kā saimnieciskajā darbībā gūtā ienākuma nodokļa maksātāja - īpašuma vai valdījuma tiesības apliecinošu dokumentu, Valsts zemes dienesta izsniegtu licenci un citus dokumentus, kas apliecina, ka persona ir saimnieciskajā darbībā gūtā ienākuma nodokļa maksātāja;
- zemnieku/zvejnieku saimniecības īpašniekam, kurš, nebūdam darba tiesiskajās attiecībās ar savas zemnieku/zvejnieku saimniecības pārvaldes institūciju, veic šīs zemnieku/zvejnieku saimniecības vadības funkciju, ja šajā saimniecībā likumā noteiktajā kārtībā nav iecelts (ievēlēts) pārvaldnieks (direktors) - Uzņēmumu reģistra izsniegtu reģistrācijas apliecību;
- personai, kuras pastāvīgā dzīvesvieta ir Latvijas Republikā un kuras darbu apmaksā no Latvijas Republikai piešķirtajiem ārvalstu tehniskās palīdzības vai starptautisko finanšu institūciju aizdevuma līdzekļiem, - līgumu un dokumentu, kurā ir norāde par atlīdzības izmaksas avotiem, ja tas nav norādīts līgumā;
- prakses farmaceitam, prakses veterinārārstam un prakses optometristam - dokumentu, kas apliecina tiesības uzsākt attiecīgo praksi;
- zvērinātam tiesu izpildītājam - dokumentu, kas apliecina iecelšanu amatā;
- individuālajam komersantam - Uzņēmumu reģistra izsniegtu reģistrācijas apliecību.

Pašnodarbināta persona tiks ierakstīta VID nodokļu maksātāju reģistrā. Reģistrējoties ir iespēja izvēlēties IIN maksāšanas veidu, un reģistrēšanās rezultātā tiks izsniegts informatīvs paziņojums par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veikšanu.

Kontrolesraksts ar reģistrēšanai nepieciešamajiem dokumentiem:

- pase;
- dokuments, kurš apliecina izvēlētajās saimnieciskās darbības veikšanu.

2.2. Individuālais komersants un Individuālais (ģimenes) uzņēmums

Reģistrēšanās procesa soļi:

- (1) lēmums par dibināšanu;
- (2) valsts nodevas par reģistrēšanu samaksāšana un samaksa par publikāciju Latvijas Vēstnesī;
- (3) reģistrācija (pieteikuma veidlapas u.c. dokumentu iesniegšana) UR;
- (4) reģistrācija VID PVN maksātāju reģistrā (ja nepieciešams);
- (5) reģistrācijas apliecības saņemšana.

Lēmums par dibināšanu var būt izteikts mutiskā veidā, piemēram, dibinātāju sapulces laikā vai arī apstiprināts rakstiskā veidā, kad dibinātāji (ja ir vairāki) noslēdz savstarpēju vienošanos – līgumu par uzņēmuma dibināšanu.

Lai reģistrētos, ir jāsaņem šādi dokumenti:

- IK - UR pieteikuma veidlapa nr. 2⁴¹;
- IU - UR pieteikuma veidlapa nr. 3⁴²;
- nekustamā īpašuma īpašnieka piekrišana komersanta juridiskās adreses reģistrācijai (ja pieteikumu paraksta persona, kurai pieder juridiskajā adresē norādītais nekustamais īpašums, piekrišana nav jāiesniedz) - tikai IK⁴³;
- notariāli apliecināts paraksta paraugs personai, kurai uzņēmumā ir piešķirtas paraksta tiesības – tikai IU.

Pēc tam, kad ir samaksāta **valsts nodeva un maksa par publikāciju**⁴⁴ un sagatavoti visi nepieciešamie dokumenti, ir **jānododas uz UR reģistrēties** (tos iesniegt). Ja IK vai IU reģistrējoties piesakās mikrouzņēmuma nodokļa maksātāja statusam, tad UR nosūta informāciju par IK vai IU uz VID, kurš to reģistrē kā mikrouzņēmuma nodokļa maksātāju. Starp UR un VID ir vienota datubāze, kurā pieejama informācija par jaundibināto uzņēmumu.

Uzņēmēji var pieteikties PVN maksātāju statusa iegūšanai, palūdzot UR darbiniekam aizpildīt pieteikuma veidlapu. Aizpildīto **veidlapu PVN maksātāju statusa iegūšanai UR nosūta VID**. PVN maksāšana ir obligāta pēc tam, kad uzņēmuma veikto, ar nodokli apliekamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā ir pārsniegusi 35 000⁴⁵, līdz tam par PVN maksātāju var kļūt pēc pašu izvēles.

Pēc reģistrācijas dokumentu izskatīšanas un apstiprinājuma saņemšanas, IK tiek ierakstīts Uzņēmuma reģistra Komercreģistrā, bet IU Uzņēmumu reģistra Uzņēmumu reģistrā. Un komersantam/uzņēmējam **tiek izsniegta reģistrācijas apliecība**.

Kontrolsaraksts ar reģistrēšanai nepieciešamajiem dokumentiem:

- UR pieteikuma veidlapa;
- nekustamā īpašuma īpašnieka piekrišana komersanta juridiskās adreses reģistrācijai (tikai IK);

⁴¹ Veidlapu paraugus skat. šeit: <http://www.ur.gov.lv/veidlapas.html>

⁴² Veidlapu paraugus skat. šeit: <http://www.ur.gov.lv/veidlapas.html>

⁴³ Paraugu skat. šeit: <http://www.ur.gov.lv/paraugi.html>

⁴⁴ Par dibināšanas izmaksām un norēķinu kārtību detalizētāk skat. nākamajā rokasgrāmatas nodaļā [„3.Nodevas, maksājumi reģistrējot uzņēmumu”](#)

⁴⁵ Likuma Par pievienotās vērtības nodokli 2.pants <http://www.likumi.lv/doc.php?id=34443>

- notariāli apliecināts paraksta paraugs (tikai IU);
- kvīts, kas apstiprina nodevas un publikācijas Latvijas Vēstnesī apmaksu.

2.3. Kapitālsabiedrības

Kapitālsabiedrību (SIA un A/S) reģistrēšanās process ir nedaudz sarežģītāks, nekā citām uzņēmējdarbības formām, un tas pamatā sastāv no šādiem soļiem:

- (1) lēmums par dibināšanu - dibinātāji izveido un paraksta lēmumu vai līgumu par dibināšanu un statūtus;
- (2) sabiedrības pamatkapitāla iemaksāšana – pagaidu konta atvēršana bankā;
- (3) valsts nodevas par reģistrēšanu samaksāšana un samaksa par publikāciju Latvijas Vēstnesī;
- (4) reģistrācija (pieteikuma veidlapas u.c. dokumentu iesniegšana) UR;
- (5) reģistrācija VID PVN maksātāju reģistrā (ja nepieciešams);
- (6) reģistrācijas apliecības saņemšana;
- (7) konta atvēršana bankā.

Gan SIA, gan A/S var dibināt viena vai vairākas personas:

- ja ir vairāki dibinātāji, tad jāaizpilda un jāiesniedz **lēmums par dibināšanu**;⁴⁶
- ja ir viens dibinātājs, tad jāaizpilda un jāiesniedz **līgums par dibināšanu**.⁴⁷

Dibinātāji izveido un paraksta **kapitālsabiedrības statūtus** (vienu eksemplāru sagatavo iesniegšanai UR, pārējie paliek dibinātājiem) – dokumentu, kurā norāda sabiedrības nosaukumu, dibinātājus, uzņēmuma kapitāldaļu skaitu jeb pamatkapitāla lielumu, valdes locekļu un, ja ir paredzēta padome, tad arī padomes locekļu datus un, ja nepieciešams, citu papildus informāciju.⁴⁸

Pēc lēmuma vai līguma par dibināšanu un kapitālsabiedrības statūtu sagatavošanas, uzņēmuma pilnvarotajai personai ir jādodas uz banku **iemaksāt sabiedrības pamatkapitālu**. Tā kā kapitālsabiedrība ir dibināšanas procesā, pamatkapitāla apmaksai banka atver pagaidu kontu. Pēc pamatkapitāla iemaksas banka izdod apstiprinošu dokumentu par tā apmaksu.

Pamatkapitāla lielums atkarībā no tā, vai tā ir SIA vai A/S, atšķiras, kā arī atšķiras tā apmaksas nosacījumi - pamatkapitālu var apmaksāt gan naudā, gan ar mantisko ieguldījumu:

1. Ja tiek dibināts SIA ar 2000 latu pamatkapitālu:
 - jāapmaksā vismaz 50% sabiedrības pamatkapitāla, pārējā daļa jāapmaksā viena gada laikā no dienas, kad sabiedrība ierakstīta komercreģistrā;
 - pamatkapitāls var būt apmaksāts gan naudā, gan ar mantisko ieguldījumu;
 - ja mantiskais ieguldījums ir zem 4000 latu un tas veido pusi no pamatkapitāla, tad atzinumu par mantisko ieguldījumu var parakstīt dibinātāji, savukārt ja mantiskais ieguldījums ir lielāks, to drīkst sastādīt un parakstīt tikai eksperts, kurš iekļauts Uzņēmumu reģistra apstiprinātajā sarakstā.⁴⁹
2. Ja tiek dibināts mazkapitāla SIA ar minimālo 1 lata pamatkapitālu, tad pamatkapitālam jābūt apmaksātam naudā 100% apmērā.

⁴⁶ Paraugu skat. šeit: <http://www.ur.gov.lv/paraugi.html>

⁴⁷ Paraugu skat. šeit: <http://www.ur.gov.lv/paraugi.html>

⁴⁸ Paraugu skat. šeit: <http://www.ur.gov.lv/paraugi.html>

⁴⁹ Mantiskā ieguldījuma novērtēšanas ekspertu saraksts <http://www.ur.gov.lv/?a=59&v=lv>

3. Ja tiek dibināta A/S, tad pamatkapitālam jābūt apmaksātam naudā vismaz 25 000 latu apmērā.

Lai reģistrētos, ir jā sagatavo un jā aizpilda šādi dokumenti⁵⁰ (papildus lēmumam/līgumam par dibināšanu un statūtiem):

- UR pieteikuma veidlapa nr.4⁵¹;
- padomes locekļu piekrišana (ja tāda ir paredzēta)⁵²;
- valdes locekļu piekrišana (ja bez dibinātājiem valdē ir vēl citas personas)⁵³;
- valdes paziņojums par juridisko adresi⁵⁴;
- nekustamā īpašuma īpašnieka piekrišana komersanta juridiskās adreses reģistrācijai (ja pieteikumu paraksta persona, kurai pieder juridiskajā adresē norādītais nekustamais īpašums, piekrišana nav jā iesniedz)⁵⁵.

Pēc tam, kad ir samaksāta **valsts nodeva un maksa par publikāciju**⁵⁶ un sagatavoti visi nepieciešamie dokumenti, ir **jādodas uz UR reģistrēties** (tos iesniegt). Ja, SIA reģistrējoties, piesakās mikrouzņēmuma nodokļa maksātāja statusam, tad UR nosūta informāciju par SIA uz VID, kurš to reģistrē kā mikrouzņēmuma nodokļa maksātāju. Starp UR un VID ir vienota datubāze, kurā var ieiet un redzēt informāciju par jaundibināto uzņēmumu.

Uzņēmēji var pieteikties PVN maksātāju statusa iegūšanai, palūdzot UR darbiniekam aizpildīt pieteikuma veidlapu. Aizpildīto **veidlapu PVN maksātāju statusa iegūšanai UR nosūta VID**. PVN maksāšana ir obligāta pēc tam, kad uzņēmuma veikto, ar nodokli apliekamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā ir pārsniegusi 35 000⁵⁷, līdz tam par PVN maksātāju var kļūt pēc pašu izvēles.

Pēc reģistrācijas apstiprinājuma saņemšanas, SIA un A/S tiek ierakstītas UR Komercreģistrā, un komersantam **tiek izsniegta reģistrācijas apliecība**.

Pēc reģistrēšanās procesa beigām un reģistrācijas apliecības saņemšanas, komersants var doties uz banku atvērt norēķinu kontu, tā kā visdrīzāk tā saimnieciskās darbības veikšanai būs nepieciešams veikt bezskaidras naudas norēķinus. Sīkāk par konta atvēršanu skat. rokasgrāmatas sadaļu [„7.Norēķinu kontu atvēršana bankās”](#).

Kontrolsaraksts ar reģistrēšanai nepieciešamajiem dokumentiem:

- UR pieteikuma veidlapa;
- lēmums vai līgums par dibināšanu;
- statūti 2 eksemplāros;
- dokuments, kas apstiprina pamatkapitāla apmaksu vai mantisko ieguldījumu;
- padomes locekļu piekrišana (ja tāda ir paredzēta);

⁵⁰ Veidlapu paraugus skat. šeit: <http://www.ur.gov.lv/veidlapas.html>

⁵¹ Parakstu zonu pieteikuma veidlapā atstāj neaizpildītu. Dibinātāju parakstus (ja tie ir vairāki) ir jāapstiprina pie notāra, t.i., jāparakstās uz veidlapas notāra klātbūtnē vai arī parakstu apliecina UR amatpersona (ja ir tikai viens dibinātājs) – tad jāparakstās UR amatpersonas klātbūtnē, iesniedzot dokumentu.

⁵² Paraugu skat. šeit: <http://www.ur.gov.lv/paraugi.html>

⁵³ Parakstu uz piekrišanas apliecina notariāli vai komercreģistra iestādes amatpersona (tikai, ja viens dibinātājs). Ja valdē ir tikai dibinātāji, tad tiem šādu papildus piekrišanu nevajag, jo viņi jau apstiprina savu gatavību būt par valdes locekļiem pieteikuma veidlapā.

⁵⁴ Paraugu skat. šeit: <http://www.ur.gov.lv/paraugi.html>

⁵⁵ Paraugu skat. šeit: <http://www.ur.gov.lv/paraugi.html>

⁵⁶ Par dibināšanas izmaksām un norēķinu kārtību detalizētāk skat. nākamajā rokasgrāmatas nodaļā [„3.Nodevas, maksājumi reģistrējot uzņēmumu”](#)

⁵⁷ Likuma Par pievienotās vērtības nodokli 2.pants <http://www.likumi.lv/doc.php?id=34443>

- valdes locekļu piekrišana;
- valdes paziņojums par juridisko adresi;
- nekustamā īpašuma īpašnieka piekrišana komersanta juridiskās adreses reģistrācijai;
- kvīts, kas apstiprina nodevas un publikācijas Latvijas Vēstnesī apmaksu.

2.4. Personālsabiedrības

Reģistrēšanas procesa soļi:

- (1) lēmums par dibināšanu – sabiedrības līguma sagatavošana;
- (2) valsts nodevas par reģistrēšanu samaksāšana un samaksa par publikāciju Latvijas Vēstnesī;
- (3) reģistrācija (pieteikuma veidlapas u.c. dokumentu iesniegšana) UR;
- (4) reģistrācija VID PVN maksātāju reģistrā (ja nepieciešams);
- (5) reģistrācijas apliecības saņemšana.

Personālsabiedrības (PS un KS) dibinātāji par sagatavo un paraksta **sabiedrības līgumu**, kurā atrunā katra biedra tiesības un pienākumus personālsabiedrībā.

Lai reģistrētos, ir jā sagatavo šādi dokumenti:

- UR pieteikuma veidlapa nr.3;⁵⁸
- nekustamā īpašuma īpašnieka piekrišana komersanta juridiskās adreses reģistrācijai (ja pieteikumu paraksta persona, kurai pieder juridiskajā adresē norādītais nekustamais īpašums, piekrišana nav jāiesniedz).⁵⁹

Pēc tam, kad ir samaksāta **valsts nodeva un maksa par publikāciju**⁶⁰ un sagatavoti visi nepieciešamie dokumenti, ir **jādodas uz UR reģistrēties** (tos iesniedz). UR un VID lieto vienotu datubāzi, kurā VID var redzēt informāciju par jaundibināto uzņēmumu.

Uzņēmēji var pieteikties PVN maksātāju statusa iegūšanai, palūdzot UR darbiniekam aizpildīt pieteikuma veidlapu. Aizpildīto **veidlapu PVN maksātāju statusa iegūšanai UR nosūta VID**. PVN maksāšana ir obligāta pēc tam, kad uzņēmuma veikto, ar nodokli apliekamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā ir pārsniegusi 35 000⁶¹, līdz tam par PVN maksātāju var kļūt pēc pašu izvēles.

Pēc reģistrācijas apstiprinājuma saņemšanas, PS un KS tiek ierakstītas UR Komercreģistrā, un komersantam **tiek izsniegta reģistrācijas apliecība**.

Kontrolesaraksts ar reģistrēšanai nepieciešamajiem dokumentiem:

- UR pieteikuma veidlapa;
- nekustamā īpašuma īpašnieka piekrišana komersanta juridiskās adreses reģistrācijai;
- kvīts, kas apstiprina nodevas un publikācijas apmaksu.

2.5. Zvejnieka un zemnieka saimniecību reģistrācija

Reģistrēšanas procesa soļi:

⁵⁸ Veidlapu paraugus skat. šeit: <http://www.ur.gov.lv/veidlapas.html>

⁵⁹ Paraugu skat. šeit: <http://www.ur.gov.lv/paraugi.html>

⁶⁰ Par dibināšanas izmaksām un norēķinu kārtību detalizētāk skat. nākamajā rokasgrāmatas nodaļā [„3.Nodevas, maksājumi reģistrējot uzņēmumu”](#)

⁶¹ Likuma Par pievienotās vērtības nodokli 2.pants <http://www.likumi.lv/doc.php?id=34443>

- (1) lēmums par dibināšanu;
- (2) valsts nodevas par reģistrēšanu samaksāšana un samaksa par publikāciju Latvijas Vēstnesī;
- (3) reģistrācija (pieteikuma veidlapas u.c. dokumentu iesniegšana) UR;
- (4) reģistrācija VID PVN maksātāju reģistrā (ja nepieciešams);
- (5) reģistrācijas apliecības saņemšana.

Lēmums par dibināšanu var būt izteikts mutiskā veidā, piemēram, dibinātāju sapulces laikā vai arī apstiprināts rakstiskā veidā, kad dibinātāji (ja ir vairāki) noslēdz savstarpēju vienošanos – līgumu par uzņēmuma dibināšanu.

Lai reģistrētos, ir jā sagatavo šādi dokumenti:

- UR pieteikuma veidlapa nr.4;⁶²
- pašvaldības domes (padomes) vai zemes komisijas lēmums par zemes gabala piešķiršanu lietošanā vai notariāli apliecināts noraksts no zemesgrāmatu akta par zemes gabala piederību – tikai Z/S;
- pagasta padomes lēmums par zivju limita iedalīšanu – tikai ZvS;
- tās personas notariāli apliecinātu paraksta paraugu, kurai Z/S vai ZvS ir piešķirtas paraksta tiesības.

Pēc tam, kad ir samaksāta **valsts nodeva un maksa par publikāciju**⁶³ un sagatavoti visi nepieciešamie dokumenti, ir **jā dodas uz UR reģistrēties** (tos iesniegt). Ja, Z/S vai ZvS reģistrējoties, piesakās mikrouzņēmuma nodokļa maksātāja statusam, tad UR nosūta informāciju par saimniecību VID, kurš to reģistrē kā mikrouzņēmuma nodokļa maksātāju. Starp UR un VID ir vienota datubāze, kurā var redzēt informāciju par jaundibināto uzņēmumu.

Uzņēmēji var pieteikties PVN maksātāju statusa iegūšanai, palūdzot UR darbiniekam aizpildīt pieteikuma veidlapu. Aizpildīto **veidlapu PVN maksātāju statusa iegūšanai UR nosūta VID**. PVN maksāšana ir obligāta pēc tam, kad uzņēmuma veikto, ar nodokli apliekamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā ir pārsniegusi 35 000⁶⁴, līdz tam par PVN maksātāju var kļūt pēc pašu izvēles.

Pēc reģistrācijas apstiprinājuma saņemšanas, Z/S un ZvS tiek ierakstītas UR Uzņēmumu reģistrā, un uzņēmumam **tiek izsniegta reģistrācijas apliecība**.

KontROLSARAKSTS ar reģistrēšanai nepieciešamajiem dokumentiem:

- UR pieteikuma veidlapa;
- pašvaldības domes (padomes) vai zemes komisijas lēmums par zemes gabala piešķiršanu lietošanā vai notariāli apliecināts noraksts no zemesgrāmatu akta par zemes gabala piederību – tikai Z/S;
- pagasta padomes lēmums par zivju limita iedalīšanu – tikai ZvS;
- notariāli apliecināts paraksta paraugs;
- kvīts, kas apstiprina nodevas un publikācijas Latvijas Vēstnesī apmaksu.

2.6. Kooperatīva sabiedrības reģistrācija

Reģistrēšanas procesa soļi:

⁶² Veidlapu paraugus skat. šeit: <http://www.ur.gov.lv/veidlapas.html>

⁶³ Par dibināšanas izmaksām un norēķinu kārtību detalizētāk skat. nākamajā rokasgrāmatas nodaļā [„3.Nodevas, maksājumi reģistrējot uzņēmumu”](#)

⁶⁴ Likuma Par pievienotās vērtības nodokli 2.pants <http://www.likumi.lv/doc.php?id=34443>

- (1) lēmums par dibināšanu - dibinātāji izveido un paraksta līgumu par dibināšanu un statūtus;
- (2) sabiedrības pamatkapitāla iemaksāšana – pagaidu konta atvēršana bankā;
- (3) valsts nodevas par reģistrēšanu samaksāšana un samaksa par publikāciju Latvijas Vēstnesī;
- (4) reģistrācija (pieteikuma veidlapas u.c. dokumentu iesniegšana) UR;
- (5) reģistrācija VID PVN maksātāju reģistrā (ja nepieciešams);
- (6) reģistrācijas apliecības saņemšana;
- (7) konta atvēršana bankā.

Dibinātāji izveido un paraksta **kapitālsabiedrības statūtus** un **līgumu par dibināšanu**, kurus paraksta visi dibinātāji vai dibināšanas sapulces pilnvarotās personas. Statūtos dalībnieki atrunā visus jautājumus saistībā ar kooperatīva darbību un tās organizēšanu. Dibināšanas līgumā tiek norādītas ziņas par dibinātājiem, kooperatīva mērķiem un uzdevumiem, nosaukumu un juridisko adresi, pamatkapitāla veidošanās kārtību u.c. jautājumiem.⁶⁵ Par dibināšanas sapulci ir jāsagatavo protokols.

Pēc lēmuma vai līguma par dibināšanu un statūtu sagatavošanas uzņēmuma pilnvarotajai personai ir jānodod uz banku **iemaksāt sabiedrības pamatkapitālu**. Tā kā sabiedrība ir dibināšanas procesā, pamatkapitāla apmaksai banka atver pagaidu kontu. Pēc pamatkapitāla iemaksas banka izdod apstiprinošu dokumentu par tā apmaksu.

Minimālais pamatkapitāls kooperatīva sabiedrības dibināšanai ir 2000 latu, izņemot šādas kooperatīvās sabiedrības, kurām tas ir 200 latu⁶⁶:

- dzīvokļu īpašnieku kooperatīva sabiedrība;
- automašīnu garāžu īpašnieku kooperatīvo sabiedrība;
- laivu garāžu īpašnieku kooperatīva sabiedrība;
- lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīva sabiedrība;
- dārzkopības kooperatīva sabiedrība;
- un meliorācijas kooperatīva sabiedrība.

Lai reģistrētos, ir jāsagatavo šādi dokumenti (papildus bez dibināšanas līguma, sapulces protokola un statūtiem):

- UR pieteikuma veidlapa nr.1⁶⁷;
- valdes locekļu notariāli apstiprināti parakstu paraugi;
- Dokuments, kas apliecina mantiskā ieguldījuma vērtību (ja tiek izdarīts mantiskais ieguldījums).

Pēc tam, kad ir samaksāta **valsts nodeva un maksa par publikāciju**⁶⁸ un sagatavoti visi nepieciešamie dokumenti, ir **jānodod uz UR reģistrēties** (tos iesniegt). UR un VID lieto vienotu datubāzi, kurā VID var redzēt informāciju par jaundibināto kooperatīvu.

Kooperatīva sabiedrība var pieteikties PVN maksātāju statusa iegūšanai, palūdzot UR darbiniekam aizpildīt pieteikuma veidlapu. Aizpildīto **veidlapu PVN maksātāju statusa iegūšanai UR nosūta VID**. PVN maksāšana ir obligāta pēc tam, kad uzņēmuma veikto, ar

⁶⁵ Saskaņā ar Kooperatīvo sabiedrību likuma 12.pantu

⁶⁶ Kooperatīvo sabiedrību likuma 24.pants www.likumi.lv/doc.php?id=47009#saist_5

⁶⁷ Veidlapu paraugus skat. šeit: <http://www.ur.gov.lv/veidlapas.html>

⁶⁸ Par dibināšanas izmaksām un norēķinu kārtību detalizētāk skat. nākamajā rokasgrāmatas nodaļā [„3.Nodevas, maksājumi reģistrējot uzņēmumu”](#)

nodokli apliekamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā ir pārsniegusi 35 000⁶⁹, līdz tam par PVN maksātāju var kļūt pēc pašu izvēles.

Pēc reģistrācijas apstiprinājuma saņemšanas kooperatīva sabiedrība tiek ierakstīta UR Uzņēmumu reģistrā un tiek izsniegta reģistrācijas apliecība.

Kontrolesaraksts ar reģistrēšanai nepieciešamajiem dokumentiem:

- UR pieteikuma veidlapa;
- dibināšanas līgums;
- statūti;
- dibināšanas sapulces protokols;
- dokuments, kas apstiprina pamatkapitāla apmaksu vai mantisko ieguldījumu;
- valdes locekļu notariāli apstiprināti parakstu paraugi;
- kvīts, kas apstiprina nodevas un publikācijas Latvijas Vēstnesī apmaksu.

3. Nodevas, maksājumi reģistrējot uzņēmumu

Uzņēmuma reģistrēšanas izmaksas sastāv no:

- valsts nodevas;
- samaksa par publikāciju Latvijas Vēstnesī.

Kapitālsabiedrībām (SIA un A/S) un kooperatīvajai sabiedrībai reģistrēšanās izmaksām klāt nāk arī pamatkapitāla iemaksāšanas izmaksas, kuras sastāv no pamatkapitāla (no viena līdz 25 000 latu) un pagaidu konta atvēršanas izmaksām (aptuveni no 5-15 latu).

Valsts nodevas apmērs un maksa par publikāciju dažādām uzņēmējdarbības formām atšķiras. Dažām no tām ir iespējama paātrināta dokumentu izskatīšana, bet par to attiecīgi jāmaksā proporcionāli izskatīšanas dienu skaitam – skat. salīdzinošo uzņēmuma dibināšanas izmaksu tabulu zemāk.

Uzņēmējdarbības forma	Valsts nodeva, Ls	Publikācija „Latvijas Vēstnesī”, Ls	Dokumentu izskatīšanas termiņš, darba dienas	Paātrināta dokumentu izskatīšana, Darba dienas/Ls	Kopā, Ls	Kopā ar paātrinātu dok. izskatīšanu, Ls	Pamatkapitāls, Ls
IK	20	16	1-3	-	36	-	-
SIA (1 dibinātājs)	100	24	1-3	-	124	-	2000
SIA (≥2 dibinātāji)	100	24	3	1/300	124	324	2000
Mazkapitāla SIA	15	12,60	3	1/45	27,60	60	1-2000
A/S (1 dibinātājs)	250	24	1-3	-	274	-	25000
A/S (≥2 dibinātāji)	250	24	3	-	274	-	25000
PS	100	24	3	1/300	124	324	-
KS	100	24	3	1/300	124	324	-
ZvS	30	-	3	1/60	30	60	-
Z/S	30	-	3	1/60	30	60	-
IU	50	16	3	1/150	66	166	-

⁶⁹ Likuma Par pievienotās vērtības nodokli 2.pants <http://www.likumi.lv/doc.php?id=34443>

Uzņēmējdarbības forma	Valsts nodeva, Ls	Publikācija „Latvijas Vēstnesī”, Ls	Dokumentu izskatīšanas termiņš, darba dienas	Paātrināta dokumentu izskatīšana, Darba dienas/Ls	Kopā, Ls	Kopā ar paātrinātu dok. izskatīšanu, Ls	Pamatkapitāls, Ls
Kooperatīvā sabiedrība	100	24	3	1/300	124	324	200-2000

Avots: <http://www.ur.gov.lv/registri.html> un <http://lv.lv/?menu=pakalpojumi&sid=38>

Valsts nodeva par reģistrēšanu un maksa par publikāciju ir jāsamaksā pirms došanās uz UR. Tās var samaksāt:

- ar pārskaitījumu uz Valsts Kasi;
- vai ar norēķinu karti Uzņēmuma reģistrā.

Jāņem vērā, ka, ja tiek veikts pārskaitījums, tad doties uz UR var tikai pēc tam, kad nauda ir ienākusi Valsts Kasē - ieteicams doties uz UR divas dienas pēc pārskaitījuma veikšanas, pretējā gadījumā reģistrācijas veidlapas netiks pieņemtas.

4. Valsts un pašvaldību institūcijas

Ir 3 institūcijas, ar kurām biznesa uzsācējiem ir jākontaktējas:

- (1) UR;
- (2) VID;
- (3) pašvaldības.

(1) UR

UR ir valsts iestāde, kura Latvijas Republikas teritorijā reģistrē uzņēmumus (uzņēmējdarbības), komersantus, to filiāles un pārstāvniecības, kā arī visas izmaiņas to darbības pamatdokumentos un veic citas likumdošanas aktos paredzētās darbības. Tādēļ nolemjot uzsākt uzņēmējdarbību, atkarībā no saimnieciskās darbības veida, būs jānododas uz UR reģistrēt uzņēmumu Komercreģistrā vai Uzņēmumu reģistrā. Ja dokumentus paredzēts apstiprināt pie notāra un iesniegt ar drošu elektronisko parakstu, tad visticamāk personīgi uz UR apkalpošanas centru nevajadzēs doties, bet, iespējams, būs nepieciešamas attālinātas konsultācijas par dokumentu sagatavošanu un iesniegšanu.⁷⁰

(2) VID

VID ir valsts iestāde, kura reģistrē nodokļu maksātājus, administrē nodokļu nomaksu, kontrolē to samaksu un konsultē nodokļu maksātājus.⁷¹

(3) Pašvaldības

⁷⁰ UR klientu apkalpošanas nodaļu kontaktinformāciju var atrast šeit: <http://www.ur.gov.lv/kontakti.html>

⁷¹ VID klientu apkalpošanas centru kontaktinformāciju skat. šeit: <http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=12&cid=4946&hl=1>

Uz pašvaldībām var doties nekustamā īpašuma nodokļa jautājumos, pēc speciālām atļaujām un licencēm, piemēram, zvejnieku saimniecībām pēc zvejas kvotām, ielu tirdzniecības atļaujām, kā arī pašvaldības nereti organizē informatīvus pasākumus uzņēmēju atbalstam. Piemēram, pašvaldības mēdz rīkot uzņēmēju dienas uzņēmumu preču un pakalpojumu popularizēšanai, var piedāvāt mācību centru pakalpojumus darbaspēka apmācībai, sniedz iespēju piedalīties pašvaldību izsludinātajos iepirkumos, informē par ES fondu piesaistes iespējām, izsniedz atļaujas u.c.⁷²

5. Ar saimniecisko darbību, nodokļiem, grāmatvedību saistītā likumdošana

(1) Ar saimniecisko darbību saistītā likumdošana

Komercedarbību regulē LR "Komerclikums" ("LV", 158/160 (2069/2071), 04.05.2000.; Ziņotājs, 11, 01.06.2000.) [stājas spēkā 01.01.2002.]⁷³, kurā var iegūt informāciju par komersantu veidiem, komercreģistru, komersantu reģistrēšanu un likvidēšanu, reorganizēšanu u.c. ar saimniecisko darbību saistītiem jautājumiem.

(2) Nodokļu likumdošana

Nodokļus regulē likums "Par nodokļiem un nodevām"⁷⁴. Latvijā ir 13 nodokļi, kurus reglamentē konkrētā nodokļa likums un uz likuma pamata izdotie tiesību akti:

1. Akcīzes nodoklis - "Par akcīzes nodokli" ("LV", 161 (2926), 14.11.2003.; Ziņotājs, 23, 11.12.2003.) [stājas spēkā 01.05.2004.]⁷⁵
2. Dabas resursu nodoklis - "Dabas resursu nodokļa likums" ("LV", 209 (3367), 29.12.2005.; Ziņotājs, 2, 26.01.2006.) [stājas spēkā 01.01.2006.]⁷⁶
3. Elektroenerģijas nodoklis - "Elektroenerģijas nodokļa likums" ("LV", 207 (3575), 29.12.2006.; Ziņotājs, 3, 08.02.2007.) [stājas spēkā 01.01.2007.]⁷⁷
4. Iedzīvotāju ienākuma nodoklis - „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”, ("LV", 32, 01.06.1993.; Ziņotājs, 22/23, 10.06.1993.) [stājas spēkā 01.01.1994.]⁷⁸
5. Izložu un azartspēļu nodoklis - "Azartspēļu un izložu likums" ("LV", 195 (3353), 07.12.2005.; Ziņotājs, 24, 22.12.2005.) [stājas spēkā 01.01.2006.]⁷⁹
6. Mikrouzņēmuma nodoklis - "Mikrouzņēmumu nodokļa likums" ("LV", 131 (4323), 19.08.2010.) [stājas spēkā 01.09.2010.]⁸⁰
7. Muitas nodoklis - "Muitas likums" ("LV", 54 (3002), 06.04.2004.; Ziņotājs, 9, 13.05.2004.) [stājas spēkā 01.05.2004.]⁸¹

⁷² Plašāku informāciju par nepieciešamajām atļaujām un licencēm veikt kādu konkrētu saimniecisko darbību un to izdevēj institūcijām var atrast šeit: <http://www.ur.gov.lv/licences-atlaujas.html>

⁷³ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=5490>

⁷⁴ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=33946>

⁷⁵ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=81066>

⁷⁶ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=124707>

⁷⁷ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=150692>

⁷⁸ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=56880>

⁷⁹ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=122941>

⁸⁰ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=215302>

8. Nekustamā īpašuma nodoklis - "Par nekustamā īpašuma nodokli" ("LV", 145/147 (860/862), 17.06.1997.; Ziņotājs, 13, 03.07.1997.) [stājas spēkā 01.01.1998.]⁸²
9. Pievienotās vērtības nodoklis - "Par pievienotās vērtības nodokli" ("LV", 49 (332), 30.03.1995.; Ziņotājs, 9, 11.05.1995.) [stājas spēkā 01.05.1995.]⁸³
10. Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodoklis un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis - "Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likums" ("LV", 206 (4398), 30.12.2010.) [stājas spēkā 01.01.2011.]⁸⁴
11. Uzņēmuma ienākuma nodoklis - "Par uzņēmumu ienākuma nodokli" ("LV", 32 (315), 01.03.1995.; Ziņotājs, 7, 13.04.1995.) [stājas spēkā 01.04.1995.]⁸⁵
12. Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas - "Par valsts sociālo apdrošināšanu" ("LV", 274/276 (989/991), 21.10.1997.; Ziņotājs, 22, 27.11.1997.) [stājas spēkā 01.01.1998.]⁸⁶
13. Vieglo automobiļu un motociklu nodoklis - "Par vieglo automobiļu un motociklu nodokli" ("LV", 161 (2926), 14.11.2003.; Ziņotājs, 23, 11.12.2003.) [stājas spēkā 01.05.2004.]⁸⁷

(3) Grāmatvedību reglamentējošā likumdošana

Grāmatvedības organizēšanu reglamentē šādi likumi un MK noteikumi:

1. Likums "Par grāmatvedību" (Ziņotājs, 44, 12.11.1992.) [stājas spēkā 01.01.1993.]⁸⁸ un uz likuma pamata izdotie tiesību akti:
 - MK noteikumi Nr.188 "Kārtība, kādā individuālie komersanti, individuālie uzņēmumi, zemnieku un zvejnieku saimniecības, citas fiziskās personas, kas veic saimniecisko darbību, kārtā grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā" ("LV", 50 (3626), 23.03.2007.) [stājas spēkā 24.03.2007.; zaudēs spēku 01.07.2013.]⁸⁹
 - MK noteikumi Nr.301 "Noteikumi par individuālo komersantu finanšu pārskatiem" ("LV", 76 (3652), 11.05.2007.) [stājas spēkā 12.05.2007.]⁹⁰
 - MK noteikumi Nr.585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju" ("LV", 151 (2916), 29.10.2003.) [stājas spēkā 30.10.2003.]⁹¹
 - MK noteikumi Nr.584 "Kases operāciju uzskaites noteikumi" ("LV", 150 (2915), 28.10.2003.) [stājas spēkā 29.10.2003.]⁹²
 - MK noteikumi Nr.583 "Uzņēmuma mantas, arī prasījumu un saistību novērtēšana grāmatvedībā un atspoguļošana finanšu pārskatos, ja uzņēmuma vai tā

⁸¹ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=86611>

⁸² <http://www.likumi.lv/doc.php?id=43913>

⁸³ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=34443>

⁸⁴ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=223536>

⁸⁵ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=34094>

⁸⁶ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=45466>

⁸⁷ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=81065>

⁸⁸ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=66460>

⁸⁹ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=154840>

⁹⁰ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=157010>

⁹¹ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=80418>

⁹² <http://www.likumi.lv/doc.php?id=80346>

struktūrvienības darbība tiek izbeigta" ("LV", 151 (2916), 29.10.2003.) [stājas spēkā 30.10.2003.]⁹³

- MK noteikumi Nr.237 "Skaidrā naudā veikto darījumu deklarēšanas noteikumi" ("LV", 61 (3637), 13.04.2007.) [stājas spēkā 14.04.2007.]⁹⁴
2. Likums "Par uzņēmumu gada pārskatiem" (Ziņotājs, 44, 12.11.1992.) [stājas spēkā 01.01.1993.]⁹⁵ un uz likuma pamata izdotie tiesību akti:
- MK noteikumi Nr.488 "Gada pārskatu likuma piemērošanas noteikumi" ("LV", 100 (4498), 30.06.2011.) [stājas spēkā 01.07.2011.]⁹⁶
 - MK noteikumi Nr.481 "Noteikumi par naudas plūsmas pārskata un pašu kapitāla izmaiņu pārskata saturu un sagatavošanas kārtību" ("LV", 99 (4497), 29.06.2011.) [stājas spēkā 01.07.2011.]⁹⁷
 - MK noteikumi Nr.537 "Kārtība, kādā finanšu pārskatos atspoguļojams valsts, pašvaldību, ārvalstu, Eiropas Kopienas, citu starptautisko organizāciju un institūciju finansiālais atbalsts (finanšu palīdzība), ziedojumi un dāvinājumi naudā vai natūrā" ("LV", 98 (3046), 18.06.2004.) [stājas spēkā 19.06.2004.]⁹⁸
3. Likums "Konsolidēto gada pārskatu likums" ("LV", 178 (3546), 08.11.2006.; Ziņotājs, 24, 28.12.2006.) [stājas spēkā 22.11.2006.]⁹⁹

(4) Darba tiesisko attiecību un darba drošību reglamentējošā likumdošana

1. Darba tiesiskās attiecības reglamentē "Darba likums" ("LV", 105 (2492), 06.07.2001.; Ziņotājs, 15, 09.08.2001.) [stājas spēkā 01.06.2002.]¹⁰⁰ un uz likuma pamata izdotie tiesību akti.
2. Darba drošību reglamentē "Darba aizsardzības likums" ("LV", 105 (2492), 06.07.2001.; Ziņotājs, 15, 09.08.2001.) [stājas spēkā 01.01.2002.]¹⁰¹ un uz likuma pamata izdotie tiesību akti.

Darba tiesiskās attiecības un darba drošību uzrauga Valsts darba inspekcija.

6. Darba devēju un darba ņēmēju tiesiskās attiecības

Darbaspēka piesaistīšanas veidi var atšķirties atkarībā no biznesa rakstura. Dažādas formas atšķiras ar savstarpējo atbildību un pienākumiem darba devējam un darba ņēmējam, nodokļu, telpu un darba aprīkojuma nodrošināšanu darba ņēmējam. Pastāv šādas populārākās darbaspēka piesaistīšanas formas:

- (1) darba līguma attiecības;

⁹³ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=80419>

⁹⁴ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=155755>

⁹⁵ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=66461>

⁹⁶ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=232353>

⁹⁷ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=232288>

⁹⁸ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=90166>

⁹⁹ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=147385>

¹⁰⁰ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=26019>

¹⁰¹ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=26020>

- (2) līguma slēgšana ar pašnodarbinātu personu;
- (3) uzņēmuma līguma slēgšana;
- (4) vienošanās par autoratlīdzību.

(1) Darba līguma attiecības

Darba devēju un darba ņēmēju tiesiskās attiecības regulē LR Darba likums. Darba devējs vienojas ar darba ņēmēju par darbinieka pienākumiem, darba laiku, atpūtas laiku, nepieciešamajām profesionālajām zināšanām, darba pienākumiem un atbildību, algu un citiem ar darba specifiku saistītiem jautājumiem, un paraksta savstarpēju vienošanos – Darba līguma formā. Darba devēja pienākums ir nodrošināt darba ņēmēju ar darba telpām un nepieciešamo aprīkojumu darba veikšanai, kā arī gādāt, lai tiktu ievēroti darba drošības noteikumi. Tāpat darba devējam ir tiesības piemērot pārbaudes laiku līdz 3 mēnešiem, kurā darbinieku var atlaist triju dienu laikā. Savukārt pastāvīgās darba attiecībās esošu darbinieku var atlaist, pamatojoties uz darba ņēmēja neatbilstošu uzvedību, spējām, pārkāpumiem vai uzņēmuma iekšējiem apstākļiem, saskaņā ar Darba likuma 101.pantu, kurā arī ir minēts uzteikuma termiņš katram no gadījumiem.

Darba līgumā ir obligāti jābūt ietvertiem šādiem punktiem:

- ziņas par darba devēju un darba ņēmēju;
- darba attiecību sākuma datums;
- darba attiecību paredzamais ilgums;
- pārbaudes termiņš (nav obligāti);
- darbavietas adrese;
- darba raksturojums, darbinieka profesija;
- darba samaksa, tās izmaksas datums un biežums;
- darba samaksas veids (skaidra/bezskaidra nauda);
- darba laiks;
- atvaļinājuma ilgums;
- darba uzteikuma termiņi.

Darba ņēmēju un darba devēju tiesisko attiecību kontrolējošā iestāde ir Valsts darba inspekcija un tās mājaslapā¹⁰² ir pieejami šādi informatīvie materiāli par pastāvīgo darbinieku algošanu:

- Par darba līgumiem;
- Par darba un atpūtas laiku;
- Par vienlīdzīgu attieksmi;
- Nodarbināšanas bez rakstveida darba līguma juridiskās un sociālās sekas;
- Nodarbināšanas bez rakstveida darba līguma juridiskās un sociālās sekas darba devējiem;
- Informatīvs materiāls jauniešiem „Tavas tiesības darbā”;
- Informācija darba meklētājiem un bezdarbniekiem.

1. Algojot pastāvīgu darbinieku (darba līguma attiecības), 43% no bruto algas veido nodokļi, kuri veidojas no šādiem nodokļiem¹⁰³:

- IIN – 25% no ienākumiem;
- darba devēja VSAOI – 24,09%;
- darba ņēmēja VSAOI – 11%;

¹⁰² <http://www.vdi.gov.lv/lv/>

¹⁰³ Aktuālās nodokļu likmes skat. šeit: <http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=2982&hl=1>

- uzņēmējdarbības riska nodeva (URN) – 0,25 lati/personai.

Piemēram, darbinieka, kuram ir noteikta alga 300 lati (bruto) (211,50 – neto alga) un kuram nav apgādājamo, kopējās uzņēmuma izmaksas ir 372,52 lati no kurām darba ņēmējs nodokļos samaksā 88,50 latus, bet darba devējs 72,52 latus:

- 11% VSAOI = 33 lati (300 x 0,11)
- 25% IIN = 55,50 lati ((300 - 33 - 45*) x 0,25)
- 24,09% VSAOI = 72,27 lati (300 x 0,2409)
- URN – 0,25 lati

*neapliekamais minimums, ja darba devējam iesniegta algas nodokļa grāmatīņa

2. Ja darba devējs ir mikrouzņēmuma nodokļa maksātājs, tad par darba ņēmējiem tiek maksāti 9%¹⁰⁴, kuros ir iekļauti visi iepriekšminētie nodokļi. Darba tiesiskās attiecības tiek regulētas tieši tāpat, kā darba līguma attiecību gadījumā, bet pastāv ierobežojumi: alga nevar būt lielāka par 500 latiem mēnesī, un maksimāli šādā uzņēmumā var tikt nodarbināti pieci darbinieki un kopējais uzņēmuma apgrozījums gadā nevar būt lielāks par 70 000 latu. Pārsniedzot kādu no ierobežojumiem tiek piemērota augstāka likme – 20%¹⁰⁵.

(2) Līgums ar pašnodarbinātu personu

Parasti šādi līgumi tiek slēgti ar pašnodarbinātām personām – profesionāļiem savā jomā, un ir nepieciešama kāda konkrēta darba izpilde, pēc kura izpildes beidzas pušu saistības.

Slēdzot līgumu ar pašnodarbinātu personu, darba devējam nav pienākuma nodrošināt pašnodarbinātu personu ar telpām, aprīkojumu, kā arī tas nav atbildīgs par nodokļu nomaksu. Par nodokļu nomaksu (IIN un VSAOI) ir atbildīga pašnodarbinātā persona pati, bet pasūtītājam ir pienākums nomaksāt pašnodarbinātas personas iesniegto rēķinu, saskaņā ar noslēgtā līguma nosacījumiem.

(3) Uzņēmuma līguma slēgšana

Šī sadarbības forma ir paredzēta gadījumiem, kad uzņēmums nespēj pats izpildīt visus nepieciešamos darbus un ir nepieciešama darbinieka piesaiste uz noteiktu laiku konkrēta darba padarīšanai. Šī sadarbība tiek slēgta starp uzņēmumu (juridiska persona) un darbinieku (fiziska persona). Fiziskā persona var būt un var arī nebūt reģistrēta kā nodokļu maksātāja VID:

- ja tā ir reģistrējusies, tad pati atbild par nodokļu nomaksu;
- savukārt, ja nav – tad par to ir jāmaksā tādi paši nodokļi kā pieņemot darbā pastāvīgo darbinieku, izņemot URN.

Atšķirība no pastāvīga darbinieka algošanas ir tā, ka piesaistītajam darbiniekam nav pakļautības pasūtītājam - tas ar saviem resursiem, pēc saviem ieskatiem pastāvīgi izpilda noteikto darbu. Darba devējs ir atbrīvots no pienākuma piešķirt piesaistītajam darbiniekam ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, piemaksāt par darbu virsstundās un nakts stundās, kā arī apmaksāt darbinieka slimības lapas.

¹⁰⁴ Aktuālās nodokļu likmes skat. šeit: <http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&cid=2982&chl=1>

¹⁰⁵ Metodiskais materiāls par mikrouzņēmuma nodokli
<http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&cid=4780&chl=1&oid=47465&otype=17>

Pušu saistības izbeidzas saskaņā ar līguma nosacījumiem, pēc konkrētā darba padarīšanas, parakstot darba pieņemšanas un nodošanas aktu, kurš arī ir pamats atlīdzības saņemšanai.

(4) Autoratlīdzības līgums

Līgumattiecības regulē Autortiesību likums un saskaņā ar to autors ir fiziskā persona, kuras radošās darbības rezultātā radīts noteikts darbs literatūras, zinātnes vai mākslas jomā.

Ja autors ir pašnodarbināta persona, kura ir reģistrējusies VID, tad ar to var slēgt sadarbības līgumu vai autoru var pieņemt darbā saskaņā ar darba līgumu.

Autoratlīdzības aprēķinā ņem vērā attaisnotos izdevumus, kuru apmēri ir noteikti MK noteikumos Nr.899 „Likuma Par iedzīvotāju ienākuma nodokli normu piemērošanas kārtība”.

Ja tiek slēgts līgums ar pašnodarbinātu personu, tad par autordarbu ir jāmaksā IIN – 25%¹⁰⁶, kuru ietur (pārskaita uz Valsts Kasi) komersants – ienākuma izmaksātājs. Uzņēmumam nav pienākuma autoru nodrošināt ar darba izpildei nepieciešamajiem līdzekļiem – telpām un materiāltehnisko bāzi.

Ja autoru pieņem darbā, tad darba attiecību regulēšana un nodokļi ir tādi paši kā darba līguma attiecību gadījumā.

7. Norēķinu kontu atvēršana bankās

Norēķinu kontu var atvērt kādā no Latvijā vai ārzemēs esošajām komercbankām¹⁰⁷ un to filiālēs.¹⁰⁸

7.1. Pagaidu norēķinu konts

Ja uzņēmums ir dibināšanas stadijā, tad var atvērt pagaidu norēķinu kontu, kurā iemaksā pamatkapitālu (ja dibina kapitālsabiedrību vai kooperatīva sabiedrību). Banka izdod apliecinājumu par pamatkapitāla iemaksu, ar kuru tad jādodas uz UR reģistrēties. Pēc reģistrēšanās UR un reģistrēšanās apliecības saņemšanas, var izvēlēties vai kontu paturēt vai nē, kā arī ir iespēja mainīt banku un atvērt kontu citā.

Lai atvērtu pagaidu norēķinu kontu, ir nepieciešami šādi dokumenti:

- Dibināšanas līgums vai lēmums par uzņēmuma dibināšanu, kurā ir atspoguļots dibinātāju lēmums atvērt kontu bankā un noteikta persona, kura ir pilnvarota veikt nepieciešamās darbības;
- pārstāvja identitāti apliecinošs dokuments (pase vai identifikācijas karte).

7.2. Norēķinu konts

Lai atvērtu norēķinu kontu, pēc tam, kad uzņēmums ir reģistrēts, ir nepieciešami šādi dokumenti:

¹⁰⁶ Aktuālās nodokļu likmes skat. šeit: <http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=2982&hl=1>

¹⁰⁷ Latvijas banku sarakstu skat. šeit: http://fktk.lv/lv/tirgus_dalibnieki/kreditiestades/bankas1/

¹⁰⁸ Dalībvalstu banku filiāļu sarakstu skat. šeit: http://fktk.lv/lv/tirgus_dalibnieki/kreditiestades/pakalpojumu_sniedzeji_no_eez/dibinasanas_briviba1/

- LR Uzņēmumu reģistra izsniegtā reģistrācijas apliecība;
- statūti (spēkā esošā redakcija) vai nolikums;
- LR Uzņēmumu reģistra izsniegtā izziņa par reģistrēšanu (ne vecāka par 14 dienām). Izziņai jāsaturs pilna aktuālā informācija (reģistrācijas numurs, reģistrācijas datums, nosaukums, juridiskā adrese, darbības veidi, pamatkapitāls, amatpersonas, dalībnieki, liegumi (ja tādi ir reģistrēti));
- pārstāvja identitāti apliecinošs dokuments (pase vai identifikācijas karte);
- pārstāvības tiesību apliecinoši dokumenti (pilnvara vai valdes locekļa apstiprinājums, ja nav uzņēmuma dibinātājs).

Banka izsniedz pieteikuma veidlapu līguma noslēgšanai juridiskām personām konta atvēršanai, kurā jānorāda:

- ziņas par juridisko personu;
- konta veids un valūtas (piemēram, LVL un EUR konti; algu un norēķinu konti);
- pilnvarotos pārstāvjus rīkoties ar kontu un interneta banku;
- citu bankas pakalpojumu pieslēgšana (piemēram, telebanka, sms banka u.c.).

Saskaņā ar valsts likumdošanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanai (NILLN), banka, atverot kontu, var pieprasīt sniegt papildus ziņas:

- par uzņēmēja plānoto saimniecisko darbību;
- patiesā labuma guvēju identifikāciju (ja uzņēmuma dibinātājs nav labuma guvējs);
- par uzņēmēja sadarbības partneriem (ja tie ir zināmi);
- par licenču esamību saimnieciskās darbības nodrošināšanai (ja nepieciešams), u.c.

Bankas nereti jaunajiem uzņēmējiem piedāvā atlaižu komplektus biznesa uzsākšanai, piemēram, samazinātu maksu konta atvēršanai un internetbankas maksai pirmajam gadam.

Bankas piedāvā ne tikai banku klasiskos pakalpojumus, bet arī atbalsta dažādus projektus jauno uzņēmēju atbalstam un uzņēmējdarbības attīstībai Latvijā, piemēram:

- Jauno uzņēmēju centrs;¹⁰⁹
- Uzņēmējdarbības kompetences centrs;¹¹⁰
- Nordea biznesa skola „No idejas līdz investoram”;¹¹¹
- Rīgas domes un Swedbank grantu programma mazo un vidējo uzņēmumu attīstībai „Atspēriens”;¹¹²
- Mentoru klubs;¹¹³
- Hipotēku bankas valsts atbalsta programma „MVU izaugsmes aizdevums”;¹¹⁴
- Hipotēku bankas valsts atbalsta programma „Komersantu konkurētspējas uzlabošanas programma”¹¹⁵.

8. Interneta pakalpojumi

¹⁰⁹ <http://www.jaunaisuznemejs.lv/>

¹¹⁰ <http://www.manambiznesam.lv/>

¹¹¹ <http://www.nordea.lv/Par+Nordea/Sponsor%C4%93%C5%A1ana/Biznesa+skola+No+idejas+l%C4%ABdz+i+investoram/1521502.html>

¹¹² https://www.riga.lv/LV/Channels/Business/atbalsts/grantu_shemas_atspierens/default.htm

¹¹³ <http://www.mentoruklubs.lv/lv/projekti/projekti/>

¹¹⁴ http://www.hipo.lv/lv/attistibas_programmas/mvu_izaugsmes_ aizdevums

¹¹⁵ http://www.hipo.lv/lv/attistibas_programmas/komersantu_konkuretspejas_uzlabosanas_programma

Biezāk sastopamie un aktuālākie elektroniskie pakalpojumi uzņēmējiem ir:

- (1) VID Elektroniskās deklarēšanās sistēma (EDS);
- (2) Internetbanka;
- (3) eParaksts.

8.1. VID Elektroniskās deklarēšanās sistēma (EDS)

Lai ietaupītu laiku komunikācijai ar Valsts ieņēmumu dienestu, ir izstrādāta sistēma dokumentu – atskaišu, iesniegumu, pārskatu u.c. elektroniskai iesniegšanai. Ja agrāk bija jādodas uz VID klientu apkalpošanas centru vai uz pastu, tad kopš 2011.gada 1.janvāra visus nepieciešamos dokumentus var iesniegt tikai elektroniski EDS sistēmā. Tā ir bezmaksas lietošanas sistēma, kura gan ietaupa laiku, gan samazina kļūdu iespējas, jo dokumenti tiek automātiski pārbaudīti, kā arī dati ir aizsargāti.

Lai kļūtu par EDS lietotāju, ir jāaizpilda līgums un iesnieguma forma¹¹⁶, kas pēc tam jānogādā uz jebkuru no VID apkalpošanas centriem vai arī to var parakstīt ar drošu elektronisko parakstu un nosūtīt elektroniski uz VID e-pastu.

8.2. Internetbanka

Viens no populārākajiem bankas pakalpojumiem ir internetbanka. Internetbanka ir pakalpojums, kuram var pieteikties atverot norēķinu kontu (slēdzot līgumu ar banku).

Internetbanka ir bankas izstrādāta sistēma, kurā iespējams sekot līdzi konta stāvoklim, veikt maksājumus, plānot naudas plūsmu, veikt investīcijas, noguldījumus, aizņemties (kredīts, overdrafts, kredītlīnija u.c. bankas kredītesšanas pakalpojumi) un veikt citas darbības. Katrai bankai ir izstrādāta sava internetbankas sistēma un tās savā starpā atšķiras gan pēc dizaina, gan arī pēc iespējamo darbību klāsta, tāpēc piesakoties kādai konkrētai internetbankai, ieteicams izjautāt bankas speciālistu par tās piedāvātajām iespējām. Internetbanka nav bezmaksas piedāvājums, un par tās izmantošanu ir jāmaksā abonēšanas maksa saskaņā ar bankas cenrādi, atkarībā no vēlamo darbību veida var būt arī papildus samaksa.

8.3. eParaksts

eParaksts ir drošs elektroniskais paraksts, ar kuru var parakstīt dokumentus interneta vidē portālā www.eparaksts.lv. Dokumentiem, kas parakstīti ar drošu elektronisko parakstu, ir tāds pats juridiskais spēks kā dokumentiem, kas veidoti un parakstīti papīra formā. Lai izmantotu eParakstu, nepieciešams dators vai viedtālrunis, vai planšetdators un interneta pieslēgums.

Pašlaik Latvijā ir pieejami trīs elektroniskā paraksta veidi – virtuālais eParaksts, eParaksts viedkartē un eParaksts eID kartē.¹¹⁷

¹¹⁶ Līguma un iesnieguma formas var atrast šeit: <http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=11&id=518&hl=1>

¹¹⁷ Detalizētāku informāciju par eParakstu veidiem var atrast šeit: <https://www.eparaksts.lv/lv/palidziba/eparaksta-neseju-veidi/>

eParaksta izmantošana līdzīgi kā citi interneta pakalpojumi palīdz ietaupīt laiku, finanšu līdzekļus un kas nav mazsvarīgi, arī saudzēt dabu, jo vairs nav nepieciešams katru dokumentu izdrukāt papīra formā, nogādāt sadarbības partnerim vai valsts iestādei.

Lai pilnvērtīgi varētu lietot šo sistēmu, dokumentiem, kuriem obligāti ir nepieciešams abu pušu paraksts, tad, lai dokuments iegūtu juridisku spēku, tam ir jābūt abpusēji parakstītam vai nu papīra formā, vai arī ar drošu elektronisko parakstu. Tas nozīmē, ka arī sadarbības partnerim ir jābūt eParaksta lietotājam.

eParaksts ir maksas pakalpojums, par to ir jāmaksā saskaņā ar noteiktu cenrādi atkarībā no tā, kuru no elektroniskā paraksta veidiem izmanto:

- virtuālais eParaksts¹¹⁸:
 - abonēšanas maksa uz gadu - 6,99 lati;
 - maksa par vienu parakstīšanās reizi - 0,29 lati;
 - maksa par 20 parakstīšanās reizēm - 2,90 lati;
- eParaksts viedkartē¹¹⁹:
 - vienreizējā maksa par eID KARTES izgatavošanu ar iekļautām 120 parakstīšanas reizēm (jāatjauno ik pēc 5 gadiem) – 10,00 lati;
 - + vienreizēja maksa par kartes lasītāju (saskaņā ar tirdzniecības vietu cenrādi) ~ 10 lati;
 - + maksa par parakstīšanās reizēm (kad beigušās 120)¹²⁰;
- eParaksts viedkartē¹²¹:
 - vienreizēja maksa par VIEDKARTI (jāatjauno ik pēc 2 gadiem) - 9,90 lati;
 - + vienreizēja maksa par kartes lasītāju (saskaņā ar tirdzniecības vietu cenrādi) ~ 10 lati;
 - + maksa par parakstīšanās reizēm, no 0,10-0,20 latiem par reizi (pieejamas dažādas pakalpojumu pakas).¹²²

9. Dokumentu noformēšana

Dokumentu noformēšanas kārtību regulē Ministru kabineta noteikumi Nr.916 „Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtība”. LR normatīvajos aktos ir uzskaitīti nosacījumi, kuri ir jāņem vērā, sagatavojot dokumentus, lai tie iegūtu juridisku spēku. Tomēr gatavu dokumentu paraugi MK noteikumu pielikumā netiek iedāvāti, tos:

- ir jāgatavo uzņēmumiem pašiem;
- vai tos var iegādāties no juridisko un grāmatvedības pakalpojumu sniedzošajiem uzņēmumiem;
- vai arī internetā ir iespējams sameklēt bezmaksas dokumentu paraugus, piemēram, interneta vietnē www.dokumentuparaugi.lv, tomēr pirms tos izmantot, būtu vēlams pārliicināties, ka tie tiešām ir pareizi.

Šīs rokasgrāmatas Pielikumā „Dokumentu paraugi” ir atrodami biežāk izmantotie lietvedības un grāmatvedības organizēšanas dokumentu paraugi.

¹¹⁸ <https://www.eparaksts.lv/lv/virtualais-eparaksts/cenas/>

¹¹⁹ <https://www.eparaksts.lv/lv/palidziba/eparaksta-neseju-veidi/>

¹²⁰ <https://www.eparaksts.lv/lv/virtualais-eparaksts/cenas/>

¹²¹ <https://www.eparaksts.lv/lv/palidziba/eparaksta-neseju-veidi/>

¹²² <https://www.eparaksts.lv/lv/virtualais-eparaksts/cenas/>

10. Ārzemju investoriem noderīga informācija

10.1. Informācijas pieejamība par biznesa iespējām Latvijā

Kā vadošā institūcija sadarbības nodrošināšanai un investoru kontaktpunkts ir **Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA)**.¹²³

Latvijā lielo ārvalstu investoru intereses sarunās ar valdību pārstāv sabiedriska organizācija **Ārvalstu investoru padome Latvijā - The Foreign Investors' Council in Latvia (FICIL)**.¹²⁴

LIAA mājaslapā atrodama informācija par:

- Latviju, tās priekšrocībām investīciju veikšanai;
- investīciju projektu datubāzi;
- vadlīnijas investoriem par Latvijas biznesa vidi;
- investīciju metodiku/projektu – POLARIS process;
- investīciju prioritārajām nozarēm;
- elektroniska nekustamā īpašuma datu bāze, kurā tiek apkopota informācija no pašvaldībām, uzņēmumiem un privātpersonām par nekustamajiem īpašumiem, kas varētu tikt izmantoti uzņēmējdarbības attīstībai, jo īpaši rūpnīcu izveidošanai;
- uzņēmuma dibināšanu; u.c.

LIAA ir izstrādājusi metodiku mērķtiecīgai investīciju piesaistei, nosaucot to par „POLARIS procesu”¹²⁵. **POLARIS process** ir Ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) piesaistes metodika, kura paredz uzlabot un attīstīt investīciju piesaistes procesu, nodrošinot saskaņotu sadarbību un uzdevumu konkretizēšanu stratēģiski nozīmīgu vietējo un ārvalstu investīciju projektu realizēšanā starp:

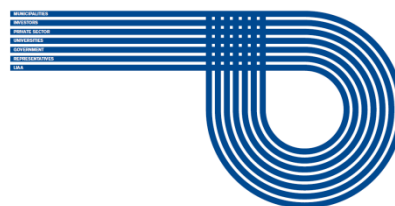
- publisko sektoru;
- privāto sektoru;
- un izglītības institūcijām.

Šāda sadarbība veicina ātrāku investoriem nepieciešamās informācijas apkopošanu un nodošanu jeb citiem vārdiem sakot – pieejamību.

POLARIS process mājaslapās var iegūt informāciju par:

- faktoloģiju par Latviju;
- investīciju prioritārajām nozarēm;
- izglītības iestādēm;
- pētniecības centriem;
- investoru kontaktcentriem Latvijā un ārzemēs.

THE POLARIS PROCESS

Saskaņā ar Polaris Process metodiku, Latvijā ir noteiktas septiņas prioritārās nozares investīciju piesaistei:¹²⁶

¹²³ <http://www.liaa.gov.lv/en>

¹²⁴ <http://www.ficil.lv/index.php/home/>

¹²⁵ <http://www.polarisprocess.com/home/latvia/>

¹²⁶ klikšķinot uz bildes blakus nozares nosaukumam, atvērsies attiecīgās nozares brošūra, kurā ir apkopota visa ārzemju investoram nepieciešamā informācija par noteikto nozari.

- Metālapstrāde un mašīnbūve;
- Transports un loģistika;
- Informācijas tehnoloģijas (ieskaitot ārpakalpojumu jomu);
- Dzīvības zinātnes;
- Veselības aprūpe;
- Kokrūpniecība;
- Zaļās tehnoloģijas.

10.2. Uzturēšanās atļaujas

Lai ārvalstu investors varētu pretendēt uz uzturēšanās atļaujas iegūšanu Latvijā līdz 5 gadiem, tam saskaņā ar LR Imigrācijas likumu¹²⁷ jāizpilda viens no trim kritērijiem:

- jāveic ieguldījums kapitālsabiedrības pamatkapitālā vai jādibina jauna kapitālsabiedrība:
 - vismaz 25 000 latu, un nodokļos jānomaksā ne mazāk kā 20 000 latu gadā;
 - vai 100 000 latu un nav nekādu nodokļu nosacījumu;
- ja viņam pieder nekustamais īpašums Latvijas Republikā:
 - Rīgas plānošanas reģionā vai republikas pilsētās – īpašuma vērtība ne mazāka par 100 000 latu un kadastrālā vērtība īpašuma iegādes brīdī ir ne mazāka par 30 000 latu;
 - īpašumu ārpus Rīgas reģiona vai republikas pilsētām – vērtība ne mazāka par 50 000 latu un kadastrālā vērtība īpašuma iegādes brīdī ir ne mazāka par 10 000 latu;
- ja investors ir veicis finanšu investīcijas LR kredītiestādē ne mazāk kā 200 000 latu apmērā.

10.3. Nodokļu atlaides

No 2011. gada 1.janvāra Latvijā ir atjaunota uzņēmuma ienākuma nodokļa (UIN) atlaide¹²⁸ par investīcijām noteiktās nozarēs:

- no 5 miljoniem latu (ap 7 milj. EUR) līdz 35 miljonu latu (50 milj. EUR) apmērā UIN atlaide 25% no kopējās sākotnējās ilgtermiņa ieguldījumu summas;
- virs 35 milj. Ls – no pārsnieguma 15 % atlaide.

Tomēr jāņem vērā, ka šāds stimuls attiecas investīciju projektiem tikai prioritārajās nozarēs: pārtikas produktu ražošana (izņemot lauksaimniecību un zivsaimniecību), koksnes izstrādājumu ražošanai, ķīmisko un farmaceitisko izstrādājumu, datoru, elektrisko un optisko iekārtu ražošana, kā arī metālu un gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot tērauda rūpniecību un kuģubūvi.

¹²⁷ Imigrācijas likuma 23.pants <http://www.likumi.lv/doc.php?id=68522>

¹²⁸ Likuma Par uzņēmuma ienākuma nodokli 17.² pants <http://www.likumi.lv/doc.php?id=34094>

Biznesa uzsākšanas izvērtēšanas instrumenti

Saturs

1. Biznesa plāns	44
2. Sevis kā biznesa iesācēja novērtēšanas anketa	54
2.1 Personīgie jautājumi.....	54
2.2 Jautājumi saistībā ar biznesa uzsākšanu	55

1. Biznesa plāns

Biznesa plāns ir dokuments, kurā potenciālais vai jau esošais uzņēmējs raksturo savu biznesa ideju un izvērtē tās realizēšanas iespējas. Biznesa plāns var tikt rakstīts gan sev kā rīcības plāns tālākai biznesa attīstībai, gan arī tas var būt kā informējošs dokuments sadarbības partneriem, investoriem, bankām u.c., uz kā pamata tie gūst priekšstatu par uzņēmumu un balsta savu lēmumu par turpmākās sadarbības iespējām.

Biznesa plāna veidošanas pamatā ir tā kvalitāte – tam jābūt pārskatāmam, ar skaidru nolūku, loģiskam, iespējami objektīvam, vizuāli glīti noformētam, pārlicinošam un bez tekstu dublēšanās.

Biznesa plāns var būt izvērstāks un mazāk izvērstas atšķirībā no tā, kāds ir tā mērķis, tomēr pamatā tajā tiek iekļauta šāda informācija:

- (1) biznesa idejas raksturojums (kopsavilkums);
- (2) uzņēmuma pamatdati;
- (3) preces un/vai pakalpojuma apraksts;
- (4) klientu un tirgus situācijas raksturojums;
- (5) konkurences izvērtējums;
- (6) plāns preces un/vai pakalpojuma virzīšanai tirgū (mārketings);
- (7) vadības vai organizācijas shēma;
- (8) risku analīze;
- (9) finanšu plāns.

(1) biznesa idejas raksturojums (kopsavilkums)

Biznesa ideja ir jāraksturo iespējami īsi uzsverot piedāvātā pakalpojuma un/vai preces unikālās/pozitīvās iezīmes, lai ieinteresētu biznesa plāna lasītāju. Biznesa idejas raksturošanai īsumā piemin biznesa plāna pamatdaļas informāciju (bet nedublē) – par preci un/vai pakalpojumu, uzņēmumu, vadību, klientiem, mārketingu, attīstības plāniem, u.c.

Nr.	Raksturojošās iezīmes	Manas biznesa idejas īss raksturojums
1.	Iejas vispārīgs apraksts	
2.	Preces/pakalpojuma iezīmes	
3.	Uzņēmums, tā vadība	
4.	Potenciālie klienti	
5.	Virzīšana tirgū	
6.	Konkurenti	
7.	Riski	
8.	Attīstības (finanšu) plāni	

(2) uzņēmuma pamatdati

Nr.	Raksturojošās iezīmes	Mana uzņēmuma pamatdati
1.	Uzņēmuma nosaukums	
2.	Juridiskā forma	
3.	Reģistrācijas numurs	
4.	Darbības vieta (adrese)	
5.	Preču zīme, dizaina paraugs, patents	
6.	Dibināšanas gads	
7.	Darbības sfēra	
8.	Preču zīmes, patenti	
9.	Uzņēmuma īpašnieki	
10.	Uzņēmuma valde	
11.	Pamatkapitāla lielums	
12.	Rīcībā esošais nekustamais un kustamais īpašums	
13.	Nepieciešamais finansējums biznesa idejas īstenošanai. ¹²⁹	

Uzņēmums var sniegt ziņas arī par to, kā ir radusies ideja par biznesa uzsākšanu, kāda ir līdzšinējā pieredze uzņēmējdarbībā. Tāpat var arī norādīt, vai iegūtā uzņēmuma īpašnieku izglītība ir saistīta ar uzņēmējdarbību, kāda ir uzņēmuma vīzija un misija, kādus tirgus tas vēlas iekarot.

(3) preces un/vai pakalpojuma apraksts

Biznesa plānā iespējami detalizēti jāapraksta, kāds būs sniegtais pakalpojums un/vai prece:

- tās īpašības, ar ko tā atšķiras no citām (patenti, unikāli speciālisti, inovatīvi risinājumi);
- kāda ir produkta lietderība, kādas vajadzības ar to tiks apmierinātas un kādas problēmas risinātas;
- kā notiks pārdošanas process, kādā veidā prece vai pakalpojums sasniegs klientu;
- kādas metodes un tehnoloģijas tiks izmantotas preču ražošanai vai pakalpojuma sniegšanai;
- kādas izejvielas būs nepieciešamas un kur tās tiks iegādātas;
- kas būs šo izejvielu piegādātāji un cik bieži būs nepieciešamas piegādes;
- sortimenta dažādošanas iespējas;

¹²⁹ Ja attiecināms.

- vēlams noteikt arī iespējamās cenas, to ietekmējošos faktorus (veicot salīdzināšanu ar konkurentiem);
- iemesli, kāpēc klients izvēlēties tieši manu, nevis konkurenta preci/pakalpojumu, ar ko tā ir labāka – ar cenu, kvalitāti, servisa ātrumu (jāpatur prātā, ka visi trīs vienlaicīgi nav iespējami).

Nr.	Raksturojošās iezīmes	Manas preces vai pakalpojuma raksturojums
1.	Preces/pakalpojuma īpašības, lietderība	
2.	Atšķirības no citām līdzīgām precēm/pakalpojumiem	
3.	Sortiments - preču/pakalpojumu veidi un daudzums	
4.	Ražošanas process	
5.	Pārdošanas process	
6.	Cena, to ietekmējošie faktori	

(4) klienti un tirgus situācija

Jāraksturo, kāds būs potenciālais klients (mērķa grupa), tā tips, piemēram, fiziska persona vai uzņēmums, vecums, dzimums, ģeogrāfiskā atrašanās vieta, materiālais stāvoklis, personības tips - inovatīvais, modernais, sportiskais, taupīgais, kvalitātes nozīme, servisa nozīme u.c.

Nr.	Raksturojošās iezīmes	Mans potenciālais klients
1.	Fiziska/juridiska persona	
2.	Vecums	
3.	Dzimums	
4.	Ģeogrāfiskā atrašanās vieta	
5.	Materiālais stāvoklis	
6.	Personības tips	
7.	Būtiski faktori (cena, kvalitāte, serviss)	

Potenciālo klientu izpētei var veikt nelielu aptauju, lai labāk izprastu viņu vēlmes. Aptaujas anketu var izveidot internetā un izplatīt kādā no sociālajiem tīkliem vai aptaujas portāliem, bet vislietderīgāk būtu aptaujāt potenciālos klientus tiešā kontaktā, jo tādā veidā varētu uzzināt pilnīgāku viedokli. Var izveidot preces prototipu un piedāvāt to potenciālajiem klientiem pretī gūstot to vērtējumu. Balstoties uz iegūto informāciju, būs iespējams pamatotāk izvēlēties produkta iepakojumu, cenas un stratēģiju produkta virzīšanai tirgū.

Tirgus situāciju var pētīt izmantojot analīzes instrumentu PESTLE - kurš raksturo valsts politiku (**P** – no angļu valodas „Policy”), ekonomiku (**E** – no angļu valodas „Economy”), sabiedrību (**S** - no angļu valodas „Society”), tehnoloģisko attīstību (**T** - no angļu valodas „Technology”), likumdošanas izmaiņu (**L** - no angļu valodas „Legal”) un ietekmes uz vidi (**E** - no angļu valodas „Environment”) analīzes. Īpaši svarīgi ir konstatēt tirgus piesātinātības līmeni ar tādiem pašiem produktiem un ar produktiem - aizvietotājiem.

Nr.	Raksturojošās iezīmes	Tirgus situācijas raksturojums
1.	Valsts politika (P)	
2.	Ekonomiskā situācija (E)	
3.	Sabiedrība (S)	
4.	Tehnoloģijas (T)	
5.	Likumdošana (L)	
6.	Vide (E)	

Balstoties uz klienta tipa raksturojumu un veikto nozares situācijas izpēti ir modelējams potenciālais tirgus izmērs, izveidojot tabulu ar pieņēmumiem¹³⁰, piemēram, Daugavpils pilsētā:

Nr.	Raksturojošās iezīmes	Potenciālais tirgus izmērs
1.	Cilvēku skaits pilsētā	
2.	Iespējamo cilvēku skaits, kuri vēlētos iegādāties/izmantot šo preci/pakalpojumu	
3.	Cilvēku skaits, kas būtu gatavi par to maksāt	
4.	Daļa no visiem, kas iegādāsies preci/pakalpojumu	
5.	Viena klienta pirkumu skaits gadā	
6.	Pirkuma vidējais apjoms, Ls	
7.	Kopējais tirgus izmērs gadā (=4*5*6)	
8.	Mana uzņēmuma tirgus daļa, %	
9.	Sagaidāmie ieņēmumi gadā (=7*8)	

¹³⁰ Izmantots Jauno uzņēmēju centra informatīvais materiāls „Biznesa plāna saturs”, Rīgas Ekonomikas augstskola, 2011, 8.lpp.

(5) konkurence

Konkurentu izpēte ļaus izvērtēt savas iespējas, salīdzinot ar līdzīgiem uzņēmumiem tirgū. Šajā sadaļā būtu vēlams raksturot:

Nr.	Raksturojošās iezīmes	Mani konkurenti
1.	Nozīmīgākie konkurenti un to preces/pakalpojuma apraksts	
2.	Būtiskākās atšķirības no konkurējošā uzņēmuma darbības un to preces/pakalpojuma	
3.	Konkurenta tirgus daļa	
4.	Konkurentu, kuri uzrādījuši sevišķi ātrus attīstības tempus, veiksmes faktori	
5.	Iespējamās konkurences izmaiņas nākotnē	

(6) preces/pakalpojuma virzīšana tirgū (mārketingis)

Nr.	Raksturojošās iezīmes	Mans mārketinga plāns
1.	Kā potenciālie klienti uzzinās par precī/pakalpojumu	
2.	Kā piesaistīt klienta uzmanību un veicināt iegādāties precī un/vai pakalpojumu	
3.	Kādi pārdošanas kanāli* tiks izmantoti preces/pakalpojuma virzībai tirgū	
4.	Ar ko Tava pārdošanas stratēģija atšķiras (ir labāka) par konkurentu	

*Piemēram, sociālie tīkli, tiešā pārdošana, izstādes, reklāma plašsaziņas līdzekļos.

Mārketinga plāna izveidi var balstīt uz Mārketinga kompleksa 4P modeli, t.i.,

- prece/pakalpojums (**P** – no angļu valodas „Product”) – jāapraksta preces/pakalpojuma pozitīvās īpašības, kādu labumu tās sniedz pircējam, un kas ir tās iezīmes, kuras varētu pamudināt pircēju to iegādāties atkārtoti. Mārketinga kampaņa jāveido, izejot no šiem apsvērumiem;
- cena (**P** – no angļu valodas „Price”) – cenas stratēģija ir jāveido atkarībā no preces/pakalpojuma īpašībām, kvalitātes un mērķa auditorijas. Ir vairākas stratēģijas¹³¹ (šeit kā piemēri ir norādītas tikai dažas):

¹³¹ Izmantots Jauno uzņēmēju centra informatīvais materiāls „Ceļvedis jaunajiem uzņēmējiem”, Rīgas Ekonomikas augstskola, 2011, 50.-60.lpp.

- augstākās klases cena - parasti šāda cena ir luksusa precēm/pakalpojumiem, kuriem ir unikālas īpašības un tirgū nav aizvietotāju;
- iespējamās cena – tiek izvēlēta cena, kura ir zemāka par tirgus cenu, ar mērķi iegūt savu tirgus daļu jau piesātinātā tirgū;
- ekonomiskā cena – domāta pircējiem ar zemiem ienākumiem, kur preces/pakalpojuma ražošanas un pārdošanas izmaksas tiek samazinātas līdz minimumam. Piemēram, zemas cenas produktu līnijas lielveikalos;
- vieta (**P** – no angļu valodas „Place”) – tiek aprakstīts process, kā produkts nonāks no pārdevēja pie pircēja – caur mazumtirdzniecību, vairumtirdzniecību vai ar tiešo pārdošanu (katalogi un izplatītāji);
- virzība tirgū (**P** – no angļu valodas „Promotion”), sākot no reklāmas līdz pārdošanai, un jāapzina pieejamie finanšu līdzekļi, lai varētu izvēlēties, kādus pārdošanas instrumentiem izmantot. Visbiežāk tiek izmantotas reklāmas plašsaziņas līdzekļos (t.sk. reklāma interneta vidē), sponsorēšana, piedalīšanās izstādēs un gadatirgos.

Nr.	Raksturojošās iezīmes	Mans mārketinga kompleksa modelis
1.	Prece/pakalpojums (P)	
2.	Cena (P)	
3.	Vieta (P)	
4.	Virzība tirgū (P)	

(7) vadība

Šajā sadaļā jāietver šāda informācija:

Nr.	Raksturojošās iezīmes	Mans uzņēmuma vadības modelis
1.	Uzņēmuma organizatoriskā struktūra	
2.	Informācija par būtiskākajiem cilvēkiem uzņēmumā	
3.	Personāla politika*	

*Personāla atlase, atalgojuma sistēma, vadības/uzraudzības mehānismi.

(8) riski

Šīs sadaļas izveidošana palīdzēs apzināties būtiskākos riskus un iespējas to novēršanai. Var izveidot risku tabulu, kurā raksturo:

- iespējamos riskus;
- to sekas un iestāšanās varbūtību (zema, vidēja, augsta);
- iespējamos risku mazināšanas pasākumus.

Ja risku ir ļoti daudz un to mazināšanai visdrīzāk nāksies veltīt daudz resursu, iespējams, ir vērts apdomāt biznesa idejas dzīvotspēju un būtiski to mainīt.

Iespējamo risku piemēri:

- klients nesaskata vērtību precē/pakalpojumā (nav pievienotās vērtības, cena par augstu, bez produkta var iztikt, notikušas tehnoloģiju izmaiņas, kas padara precī nelietderīgu);
- augsta konkurence (konkurentu cenas pārāk zemas, nav iespējas iekarot tirgu);
- augstas ražošanas izmaksas (dārgi izejmateriāli un darbaspēks);
- darījuma partneris (piemēram, izejvielu piegādātājs) nepilda saistības (līguma nepildīšana, bankrots);
- finanšu līdzekļu trūkums;
- produkta kvalitātes trūkums (brāķis);
- izmaiņas likumdošanā, kas kavē iespējas ražot un pārdot produktu.

Iespējamie risku mazināšanas piemēri:

- tirgus, klientu, konkurentu, piegādātāju, darījuma partneru padziļināta izpēte;
- ekspertu (konsultantu) piesaiste;
- pārdomātu un detalizētu līgumu sagatavošana/ noslēgšana;
- investoru piesaiste;
- preču/pakalpojuma sortimenta dažādošana;
- kvalitātes kritēriju izstrāde, garantijas attiecībās ar piegādātājiem un klientiem;
- pastāvīga informētība par nozarei saistošajiem tiesību aktiem;
- apdrošināšana (uzņēmuma, atbildības, produkcijas u.c.).

Nr.	Mana biznesa iespējamie riski	Riska iestāšanās varbūtība	Riska novēršanas/mazināšanas pasākumi
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

(9) finanšu plāns

Finanšu plānu parasti veido 3-5 gadiem, bet, ja tiek ņemts kredīts, tad termiņam ne mazākam kā aizdevuma atmaksas līgumā noteiktais. Finanšu plāna mērķis ir skaitliski attēlot uzņēmuma īstermiņa un ilgtermiņa mērķus.

Finanšu plāns sastāv no:

- (1) peļņas vai zaudējumu aprēķina;
- (2) naudas plūsmas grafika;
- (3) finanšu analīzes.

Lai sagatavotu **peļņas vai zaudējumu aprēķinu**, ir jā sāk ar uzņēmuma ieņēmumi un izdevumu prognozēšanu. Izdevumi tiek dalīti tiešajos (tieši saistīti ar preces/pakalpojuma ražošanu) un netiešajos (pārējie izdevumi). Ja uzņēmumam ir pamatlīdzekļi (automašīnas, ēkas, datortehnika u.c.), tad jāveic pamatlīdzekļu nolietojuma aprēķini. Nolietojumu rēķina, ņemot vērā tirgus vērtību un paredzamo kalpošanas laiku gadus.

Peļņas uz zaudējumu aprēķinu var sagatavot pēc divām metodēm: (1) pēc apgrozījuma izmaksu metodes un (2) perioda izmaksu metodes. Uzņēmums var izvēlēties jebkuru no metodēm, kura ir atbilstošāka tās darbības veidam. Peļņas vai zaudējumu aprēķinu veidlapu paraugus var atrast VID mājaslapā.¹³²

Kad ir aprēķināti prognozējamie ieņēmumi un izdevumi, var sākt veidot peļņas vai zaudējumu aprēķinu. Šāds aprēķins tiek veikts vienam finanšu gadam.

Peļņas vai zaudējumu aprēķins par pirmo finanšu gadu, latos (pēc apgrozījuma izmaksu metodes):

Nr.	Vienkāršota peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņi	Mana uzņēmuma prognozētā peļņa vai zaudējumi, Ls
1.	Neto apgrozījums (Ieņēmumi no preču/pakalpojumu pārdošanas)	
2.	Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	
3.	Bruto peļņa vai zaudējumi	
4.	Pārdošanas izmaksas	
5.	Administrācijas izmaksas	
6.	Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi	
7.	Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas (t.sk. nolietojums)	
8.	Ieņēmumi no līdzdalības koncerna meitas un asociēto sabiedrību kapitālos	
9.	Ieņēmumi no vērtspapīriem un aizdevumiem, kas veidojuši ilgtermiņa ieguldījumus	
10.	Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	
11.	Ilgtermiņa finanšu ieguldījumu un īstermiņa vērtspapīru vērtības norakstīšana	
12.	Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	
13.	Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	
14.	Ārkārtas ieņēmumi	
15.	Ārkārtas izmaksas	

¹³² <http://www.vid.gov.lv/>

Nr.	Vienkāršota peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņi	Mana uzņēmuma prognozētā peļņa vai zaudējumi, Ls
16.	Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	
17.	Uzņēmumu ienākuma nodoklis par pārskata gadu (15%)	
18.	Pārējie nodokļi	
19.	Pārskata gada peļņa vai zaudējumi	

Naudas plūsmas grafiks parāda plānoto naudas plūsmu (ienākumus un izdevumus) visa perioda garumā (pa mēnešiem), un tas ir nepieciešams, lai uzņēmums plānotu savas naudas rezerves un nesaskartos ar pēkšņu naudas izsīkumu (likviditātes problēmas) un maksātnespēju (bankrots).

Vienkāršots naudas plūsmas piemērs: Rotu izgatavošana, 2013.gads, latos.

Pie ieņēmumiem ir norādīti ieņēmumi no pārdotajām rotām (auskari un aproces), bet pie izdevumiem ir norādītas auskaru un aproču izgatavošanas izdevumus (izejmateriāli, darbs) katrā no mēnešiem. Posteņus var dalīt arī sīkāk pa izmaksu un ieņēmumu veidiem. Izdevumu un ieņēmumu kopsumma jeb mēneša finanšu rezultāts akumulējas, t.i., novirzās uz nākamajiem mēnešiem. Tā, piemēram, ja janvāra darbība noslēdzas ar 100 latu zaudējumiem, tas nozīmē, ka februāris iesākas ar 100 latu zaudējumiem, kuriem tiek pieskaitīti februāra mēneša ieņēmumi un izdevumi.

Plānotā naudas plūsma	Janv.	Feb.	Marts	Apr.	Maijs	Jūn.	Jūl.	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Kopā
Ieņēmumi	100	100	100	150	150	150	180	180	180	200	200	250	1940
Izdevumi	-200	-150	-100	-100	-100	-100	-130	-130	-150	-150	-200	-180	1690
Kopā (ieņēmumi - izdevumi)	-100	-150	-150	-100	-50	0	50	100	130	180	180	250	

Mana plānotā naudas plūsma	Janv.	Feb.	Marts	Apr.	Maijs	Jūn.	Jūl.	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Kopā
Ieņēmumi													
Izdevumi													
Kopā (ieņēmumi - izdevumi)													

Finanšu analīze palīdzēs sniegt priekšstatu par uzņēmuma stāvokli, salīdzinot to ar citiem nozarē. Finanšu analīzi veic izmantojot dažādus finanšu koeficientus (rādītājus), kuri parāda uzņēmuma relatīvo sniegumu (neatkarīgi no tā lieluma) un palīdz saprast vājās un stiprās puses finanšu jomā.

Finanšu analīzi sākotnēji var veikt ar prognozētajiem datiem un vēlāk ar reālajiem (kad tie ir pieejami). Iegūtos finanšu koeficientus var salīdzināt ar līdzīgu uzņēmumu rādītājiem (vēlams lideriem tirgū), lai gūtu priekšstatu par optimālo rādītāju līmeni.

Daži no finanšu analizē izmantotajiem koeficientiem¹³³:

Nr.	Koeficients	Aprēķins	Raksturojums
1.	likviditātes (apgrozāmo līdzekļu) koeficients = apgrozāmie līdzekļi / īstermiņa parādi		Koeficientam vajadzētu būt >1: tas norāda, ka uzņēmumam apgrozāmie līdzekļi ir pietiekošā daudzumā un uzņēmumam nav problēmas īstermiņa finansējuma piesaistīšanai.
2.	aktīvu apgrozījums = neto apgrozījums / kopējie aktīvi		Koeficients norāda to, cik efektīvi uzņēmums izmanto esošos resursus. Ja uzņēmumam ir pārāk daudz aktīvi, iespējams, tas visus neizmanto un tas ir nelietderīgi savukārt, ja aktīvu ir par maz, tad, iespējams, uzņēmums darbojas neefektīvi. Optimāls rādītāja lielums ir atkarīgs no nozares.
3.	finanšu līdzsvara koeficients = kopējie aktīvi / pašu kapitāls		Koeficients raksturo uzņēmuma struktūru – to, cik daudz no aktīviem ir īpašnieku ieguldīti. Lielāks pašu kapitāla īpatsvars liecina par uzņēmuma stabilitāti – jo lielāks koeficients, jo stabilāks uzņēmums un veiksmīgāk var piesaistīt kreditorus. Koeficients atkarīgs no nozares, tomēr tam vajadzētu būt <5.
4.	aktīvu rentabilitāte = perioda neto peļņa vai zaudējumi / kopējie aktīvi x 100%		Koeficients raksturo uzņēmuma konkurētspēju. Jo augstāks koeficients, jo veiksmīgāka ir uzņēmuma darbība.
5.	kapitāla atdeve = perioda neto peļņa vai zaudējumi / pašu kapitāls x 100%		Šis koeficients parāda, cik efektīva ir uzņēmuma atdeve pret īpašnieku ieguldījumu apmēru.
6.	bruto peļņas koeficients = bruto peļņa vai zaudējumi / neto apgrozījums x 100%		Koeficients raksturo to, cik lielu peļņu dod katrs preces/pakalpojuma realizēšanai ieguldītais lats pēc apgrozījuma izmaksu segšanas.

¹³³ Izmantots Jauno uzņēmēju centra informatīvais materiāls „Ceļvedis jaunajiem uzņēmējiem”, Rīgas Ekonomikas augstskola, 2011, 64.-65.lpp.

2. Sevis kā biznesa iesācēja novērtēšanas anketa

Šajā sadaļā tiek piedāvāti paškontroles jautājumi, lai uzņēmējdarbības iesācējs varētu pats sev atbildēt un saprast, vai (1) viņš/ viņa kā personība ir pilnīgi sagatavojies(-usies) uzņēmējdarbības uzsākšanai un (2) vai ir pārdomāti visi aspekti, kas ir būtiski biznesa uzsākšanai.

2.1. Personīgie jautājumi

Lūdzu, sniedz atbildes uz šādiem paškontroles jautājumiem, kuri Tev palīdzēs saprast, vai esi sagatavojies(-usies) biznesa uzsākšanai:

1. jā nē **Vai Tev ir biznesa ideja un esi entuziasma pilns(-a) to īstenot?**

Biznesa ideja ir īss raksturojums tam, ko darīsi un kas Tavu precī un/vai pakalpojumu izmantos. Tavai idejai nav obligāti jābūt absolūti unikālai un inovatīvai. Tavs bizness var būt balstīts uz kaut ko esošu, bet ar jaunrades iezīmēm, vai arī tas var būt aizgūts no citas valsts vai teritorijas.

Uzsākot biznesu pats(-i) būsi sev priekšnieks(-ce) un atbildīgais(-ā) par uzņēmuma funkcionēšanu, kas nozīmē pastāvīgu savu zināšanu pilnveidošanu un dažādu uzdevumu izpildi – klientu meklēšanu, preces un/vai pakalpojuma reklamēšanu, pārdošanu, ražošanu, līgumu sagatavošanu, nodokļu nomaksu u.c. Darba devējs(-a) citiem, visticamāk, kļūsi pēc zināma laika posma, kad preces un/vai pakalpojuma pieprasījums sāks augt un varēsi domāt par uzņēmuma paplašināšanu.

2. jā nē **Vai esi izveidojis(-usi) biznesa plānu, kurā esi aprakstījis(-usi) savu biznesa ideju un kā to domā realizēt?**

Biznesa plāna izveide palīdzēs īsi un konkrēti noformulēt savas idejas un apzināties iespējas to realizēšanai. Piemēram, pēc iespējas detalizētāk noteikt, kāda būs Tava prece un/vai pakalpojums, tās izskatu, klientus, konkurentus, riskus, finansiālās iespējas un tml.

3. jā nē **Vai rēķinies ar to, ka dzīvē ne vienmēr viss notiek tā, kā plānots un var nākties mainīt savus mērķus un lēmumus?**

Dzīve ir mainīga, tādēļ ir jārēķinās, ka ne vienmēr viss notiek tieši tā, kā esi iepriekš iecerējis(-usi). Priekš sevis būtu vēlams noteikt, kā Tu uztver pārmaiņas, cik elastīgs(-a) esi mainīgos apstākļos un cik ļoti būtisks Tev ir citu viedoklis. Vai neveiksmes, stresa situācijas, citu cilvēku negatīvais viedoklis varētu kļūt par faktoru ticības zaudēšanai savai biznesa idejai un uzņēmējdarbības izbeigšanai?

4. jā nē **Vai esi gatavs(-a)/ vai Tev šobrīd ir iespējams idejas vārdā pirmos gadus strādāt bez būtiskiem ieņēmumiem/atalgojuma?**

Uzņēmējdarbības uzsākšana un uzņēmuma izveide saistās ar finansiāliem ieguldījumiem, t.i., personīgo iekrājumu ieguldīšanu un, iespējams, arī papildus finansējuma piesaistīšanu (aizņēmumi, finanšu iestāžu kredīti, u.c.). Visticamāk

paies zināms laiks, kamēr tiks atpelnīti sākotnējie ieguldījumi un varēs sākt domāt par peļņu un sevis atalgošanu.

5. **Vai Tev ir ģimenes atbalsts Tavas ieceres īstenošanai, un vai paziņu lokā ir kāds uzņēmējs, pie kura nepieciešamības gadījumā vērsties pēc padoma?**

Ģimenes un draugu atbalsts var iedrošināt un iedvesmot darboties, un apzināšanās, ka ir kāds, pie kā vērsties ar jautājumiem, rada drošības sajūtu. Tomēr pirms uzsākt biznesu ir praktiski jāapsver ģimenes materiālais stāvoklis. Gadījumā, ja audzini bērnus un esi vienīgais ģimenes apgādnieks(-ce), tad visu ietaupījumu ieguldīšana biznesā vairāku mēnešu garumā bez iepriekš skaidri paredzamiem ienākumiem ir būtisks aspekts, kas jāņem vērā.

Kopā: Ja atbildes „jā” ir vairāk nekā „nē”, tad esi morāli gatavs(-a) biznesa uzsākšanai.

2.2. Jautājumi saistībā ar biznesa uzsākšanu

Kad esi novērtējis(-usi) sevi kā potenciālo biznesa uzsācēju un apstiprinājis(-usi) savu gatavību uzsākt uzņēmējdarbību, ir svarīgi pārdomāt šādus jautājumus:

1. **Vai esi pieņēmis(-usi) lēmumu, vai uzņēmumu veidosi viens(-a) vai kopā ar sadarbības partneri(-iem)?**

Uzticama biznesa partnera atrašana ilgstošai sadarbībai ir diezgan sarežģīts process, tomēr veidot biznesu divatā ir vieglāk nekā to darīt vienam(-ai). Pirmkārt, ir dažādas zināšanas, kuras apvienot un viedokļi, kurus apspriest, un, otrkārt, arī finansiālās iespējas ir lielākas. Tomēr partneru starpā var veidoties nesaskaņas, kuras var novest pie biznesa izbeigšanas vai pārdošanas, tādēļ partnera izvēle ir jāveic ļoti rūpīgi.

2. **Vai esi rūpīgi salīdzinājis(-usi) uzņēmējdarbības formas un izvēlējis(-usies) sava biznesa specifikai piemērotāko?**

Uzņēmējdarbības formas atšķiras gan pēc to dibināšanas procedūrām un izmaksām, gan arī nosaka biznesa iespējas un to spektru. Tāpat no uzņēmējdarbības formas izvēles ir atkarīgs arī, kādu nodokļu maksātājs būs.

3. **Vai esi izpētījis(-usi) tirgu un šis ir piemērotākais brīdis Tavas idejas realizēšanai un biznesa uzsākšanai?**

Brīdim, kurā esi nolēmis(-usi) ieiet tirgū, ir liela nozīme. Tas var notikt pārsteidzīgi, novēloti, vai tieši laikā. Būtiski izpētīt tirgu un saprast, vai šis ir tieši piemērotākais brīdis Tavas idejas realizēšanai. Iespējams, ka precei un/vai pakalpojumam, kuru vēlies piedāvāt, pašlaik īsti nav pieprasījuma, bet būs nākotnē, piemēram, ekonomiskās situācijas uzlabošanās rezultātā, vai arī, gluži pretēji, tirgū jau ir ļoti daudz līdzīgu preču un/vai pakalpojumu, un tas ir piesātināts.

4. **Vai esi domājies(-usi), kas ir Tavi potenciālie klienti?**

Vai prece un/vai pakalpojums, kuru esi nolēmis(-usi) piedāvāt, ir nepieciešama – risina kādu problēmu vai apmierina nepieciešamību un pēc tās būs pieprasījums? Vai esi apzinājies(-usi), kas tieši būs Tavs klients – dzimums, vecums, materiālais stāvoklis, personības tips un tml.

5. **Vai esi padomājies(-usi) par to, kā piesaistīsi klientu un pārlicināsi izvēlēties tieši Tavu preci un/vai pakalpojumu?**

Iespējams, pirms vispār uzsākt preces un/vai pakalpojuma virzīšanu tirgū, ir lietderīgi uztaisīt preces/pakalpojuma prototipu un novērtēt tās iespējamo pieprasījumu tirgū. To var izdarīt, piemēram, piedāvājot preci un/vai pakalpojumu kādiem 10-15 draugiem, radiem, paziņām un uzzinot viņu viedokli par to, kā arī gatavību to iegādāties. Vislabāk būtu prezentēt preci un/vai pakalpojumu tiešā kontaktā ar potenciālo klientu nevis izmantojot interneta rīkus. Tādā veidā var iegūt informācijas ziņā pilnīgākas atsauksmes, pateicoties kurām būtu iespēja pilnveidot savu ideju.

6. **Vai esi izpētījis(-usi) savus konkurentus, kuri jau darbojas tirgū, viņu mārketinga metodes, stiprās un vājās puses?**

Uzņēmumu, kuri piedāvā līdzīgu preci un/vai pakalpojumu, izpēte ļaus saprast situāciju tirgū, apzināties savas iespējas piesaistīt klientus un noteikt potenciālās tirgus daļas lielumu. Salīdzinot konkurentu darbību ar Tavām iecerēm, ir iespējams saprast gan to, kas ir konkurenta veiksmes pamatā, gan arī to, ko vajadzētu darīt savādāk vai pilnveidot, piemēram, attiecībā uz klientu piesaistīšanas metodēm, preces/pakalpojuma kvalitāti, cenu, klientu apkalpošanu un tml.

7. **Vai Tavam uzņēmējdarbības veidam ir nepieciešamas speciālas atļaujas vai licences? Vai esi informēts(-a) par to iegūšanas iespējām?**

Vienotu informāciju par uzņēmējdarbības veidiem (pēc NACE klasifikatora), kuriem ir nepieciešamas speciālas atļaujas vai licences, un to izdevējiestādēm var atrast UR mājaslapā.¹³⁴

8. **Vai Tev ir finanses uzņēmējdarbības uzsākšanai un nodrošināšanai – darbinieku algošanai, iekārtu, izejvielu, materiāltechniskā nodrošinājuma u.c. iepirkšanai?**

Uzņēmējdarbības uzsākšana ir pastāvīgs un regulārs finanšu ieguldīšanas process. Pirms business sāk attīstīties var paiet ilgāks laiks, tādēļ jāreķinās, ka sākumā izdevumi pārsniedz ieņēmumus. Tādēļ, lai nerastos dīkstāve un ar to saistītie zaudējumi, ir svarīgi apzināties savus resursus, vai tie būs pietiekami uzņēmuma darbības nodrošināšanai, vai būs nepieciešams piesaistīt papildus resursus un tādā gadījumā, apzināt to piesaistes iespējas.

¹³⁴ <http://www.ur.gov.lv/licences-atlaujas.html>

9. **Vai esi informēts(-a) par nepieciešamā finansējuma piesaistes iespējām?**

Var būt dažādi finansējuma piesaistes veidi, piemēram, aizņēmumi no draugiem, radiem, kredīti komercbankās, investoru piesaiste, ES fondu līdzfinansējums un uzņēmējdarbības uzsākšana biznesa inkubatorā.

Ar detalizētu komercbanku piedāvājumu var iepazīties, dodoties uz konsultācijām pie banku speciālistiem. Latvijā reģistrētu kredītiestāžu un to filiāļu sarakstu var atrast FKTK mājaslapā.¹³⁵

Par privāto investoru piesaisti var uzzināt, piemēram, Latvijas Privāto investoru asociācijā¹³⁶, datubāzē Pardodbiznesu.lv¹³⁷, starptautiskajā investoru kontaktbiržas forumā Seed Forum Latvia¹³⁸ un CONNECT Latvija¹³⁹ rīkotajās ikgadējās kontaktbiržās.

Par aktuālajām ES fondu piesaistīšanas iespējām var meklēt informāciju LIAA mājaslapā, sadaļā - atbalsts uzņēmējiem.¹⁴⁰ Ir uzņēmumi, kuri piedāvā konsultāciju pakalpojumus projektu sagatavošanā. Jāņem vērā, ka projektu sagatavošanas pakalpojumi maziem uzņēmumiem var nebūt finansiāli izdevīgi. Taču ir iespējams izmantot konsultantu piedāvājumu bez maksas pārrunāt savu biznesa ideju un ES fondu piesaistes iespējas tai.

Biznesa inkubatori¹⁴¹ ir valsts atbalsta programmas sastāvdaļa, kuri veidoti ar mērķi palīdzēt attīstīties jauniem un nelieliem uzņēmumiem. To dalībnieki var saņemt telpas, konsultācijas un pakalpojumus par pamata uzņēmējdarbības jautājumiem par ļoti minimālām izmaksām. Latgales reģionā ir pieejami pieci biznesa inkubatori – Daugavpilī, Rēzeknē, Balvos, Preiļos un Līvānos.¹⁴²

10. **Vai esi izvērtējis(-usi) sava biznesa riskus?**

Biznesa risku izvērtēšana palīdzēs novērtēt biznesa idejas dzīvotspēju. Ja risku ir ļoti daudz un to iestāšanās varbūtība ir samērā augsta, iespējams, ir vērts pārdomāt savas idejas īstenošanu.

Biznesa riskus var dalīt dažādās grupās, piemēram, likumdošanas riski, biznesa riski, resursu riski un finansiālie riski. Likumdošanas risks, piemēram, pārtikas ražotājam var iestāties ES direktīvu izmaiņu gadījumā, kad tiek aizliegta kāda no izmantotajām pārtikas piedevām vai arī samazināts tās pieļaujamais izmantošanas daudzums, kā rezultātā nepieciešams pārveidot produkta sastāvu. Kā iespējams biznesa risks mazumtirdzniecības veikala īpašniekam var būt lielveikala izbūve tuvākajā apkārtnē, kas „atņemtu” klientus. Biznesa, kurš ir balstīts uz inovācijām, pamatā ir kvalificēts darbspēks un šajā gadījumā var iestāties resursu risks, t.i.,

¹³⁵ http://fktk.lv/lv/tirgus_dalibnieki/kreditiestades/bankas1/

¹³⁶ www.biznesaengeli.lv

¹³⁷ www.pardodbiznesu.lv

¹³⁸ www.seedforum.org

¹³⁹ www.connectlatvia.lv

¹⁴⁰ <http://www.liaa.gov.lv/lv/atbalsta-programmas-uznemejiem>

¹⁴¹ <http://www.liaa.gov.lv/lv/biznesa-abc/biznesa-inkubatori>

¹⁴² <http://www.liaa.gov.lv/lv/biznesa-abc/biznesa-inkubatori/biznesa-inkubatoru-kontaktinformacija>

piemērota darbaspēka trūkums, kā rezultātā, iespējams, ir nepieciešama darbinieku piesaiste no ārvalstīm vai arī apmācību organizēšana pieejamajiem speciālistiem. Uzņēmumam, kuram ir aizņēmumi, var iestāties finansiālais risks, t.i., aizdevuma procentu likmju pieaugums uzlabojoties ekonomiskajai situācijai.

11. **Vai priekš sevis esi noformulējis(-usi), kādai jābūt Tava uzņēmuma komandai, lai tā veicinātu uzņēmuma izaugsmi?**

Uzticami darbinieki ir viena no būtiskākajām lietām, lai biznesā veiktos, tādēļ ir svarīgi pārdomāt, ar kādiem cilvēkiem Tu vēlētos kopā strādāt – viņu vērtības, dzīves uzskati, profesionālās zināšanas un tml. Tikai skaidri apzinoties to, ko vēlies un esi gatavs sniegt pretī, ir iespējams atlasīt un izveidot sev un savam biznesam vispiemērotāko komandu.

Otra iespēja ir izmantot ārpalpojumus, t.i., „pirkt” pakalpojumus no cita uzņēmuma, piemēram, grāmatvedības nodrošināšanai, vai arī sadarboties ar citu uzņēmumu konkrēta pakalpojuma veikšanā. Tas var būt īpaši izdevīgi biznesa uzsākšanas posmā, jo šādiem uzņēmumiem jau ir nepieciešamie resursi – cilvēki, aprīkojums, programmu nodrošinājums un tml. – un pieredze. Bieži vien šādi uzņēmumi nodrošina pakalpojumus vairākiem nelieliem uzņēmumiem vienlaicīgi, kas būtiski samazina kopējās pakalpojuma izmaksas uz vienu klientu.

12. **Vai zini, kādi nodokļi un nodevas attiecas uz Tavu uzņēmumu?**

Lai arī uzņēmumam parasti ir savs grāmatvedis vai grāmatvedības ārpalpojuma sniedzējs, arī tā īpašniekiem ir vēlams sekot līdz uzņēmuma finansēm un ar to saistītajai likumdošanai, un zināt, kādi nodokļi un nodevas ir jāmaksā un kad.

13. **Vai esi izvērtējis(-usi), kādas telpas un aprīkojums Tev ir nepieciešams?**

Atkarībā no uzņēmējdarbības veida telpas var pirkt, nomāt vai varbūt sākumā ar biznesu iespējams nodarboties savā dzīvesvietā, un papildus telpas nemaz nav vajadzīgas. Tāpat nepieciešamās telpas un aprīkojumu ir iespējams iegūt, uzņēmējdarbību uzsākot biznesa inkubatorā. Nepieciešamais aprīkojums var būt visdažādākais, taču diezgan neatņemamas sastāvdaļas biznesa nodrošināšanai ir dators, printeris, telefons un interneta pieslēgums.

14. **Vai esi izdomājis(-usi) uzņēmuma nosaukumu un vai Tev ir idejas uzņēmuma logotipam?**

Domājot uzņēmuma nosaukumu, vēlams apsvērt, kādu ziņu ar to vēlies nodot tālāk – varbūt nosaukums jau daļēji pasaka priekšā to, ar ko nodarbosies. Kad ir ideja par uzņēmuma iespējamo nosaukumu, vajag pārlicināties, vai ar šādu nosaukumu jau nav reģistrēts kāds cits uzņēmums - to var izdarīt Lursoft datubāzē.¹⁴³

Ir biznesa veidi, kuriem ir ļoti svarīga uzņēmuma vizuālā identitāte – logotips, vizītkartes, mājaslapa, veidlapas, informatīvie bukleti u.c. Parasti tie ir uzņēmumi,

¹⁴³ http://company.lursoft.lv/abc_list

kuri piesaista klientus ar savu vārdu un tēlu, ko tie rada, piemēram, dizaina pakalpojumus sniedzšie uzņēmumi un lielveikalu ķēdes.

Logotipa un citu nepieciešamo dizaina elementu izveidi var uzticēt māksliniekam, kurš to izveidos datorā un nosūtīs poligrāfijas uzņēmumam, kuri tos izdrukās uz iepriekš izvēlēta materiāla.

Mājaslapas adresi visbiežāk uzņēmumi vēlas reģistrēt tādu pašu kā nosaukumu, lai klienti spētu to viegli iegaumēt. Mājaslapu domēna pieejamību var pārbaudīt un reģistrēt LU MII Tīkla risinājumu daļas (NIC) mājaslapā.¹⁴⁴

15. Vai zini, kas ir preču zīme, dizainparaugs un patents?

Preču zīme var būt jebkurš apzīmējums – vārdi, cipari, attēli, zīmējumi, krāsu kombinācijas, iesaiņojuma forma, skaņas vai gaismas signāli u.c., ko var grafiski attēlot un kas ļauj atšķirt viena uzņēmuma preces un/vai pakalpojumus no citu uzņēmumu. Piemēram, sava preču zīme ir reģistrēta lielveikala RIMI ražotajām precēm, kuras turpat veikalā tiek arī pārdotas. Preču zīmes ir aizsargātas, tas nozīmē, ka citi uzņēmumi savos nosaukumos, logo un preču/pakalpojumu dizainā nedrīkst izmantot līdzīgus apzīmējumus. Lai pārliecinātos, vai attiecīgā preču zīme jau nav aizsargāta Latvijā, jāpārbauda šādas trīs datubāzes: Preču zīmes, CTM-ONLINE un ROMARIN¹⁴⁵, bet, lai pārliecinātos, vai preču zīme nav aizsargāta Eiropas Savienībā, jāizmanto meklēšanas rīku TMview.¹⁴⁶

Dizainparaugu ir iespējams reģistrēt precēm ar individuāli atšķirīgu dizainu, piemēram, ornamentu, formas, krāsas. Tiesības uz dizainparaugu aizliedz citām personām bez īpašnieka piekrišanas izgatavot līdzīgas preces. Lai iegūtu informāciju par to, vai attiecīgais dizainparaugs jau nav aizsargāts Latvijā, jāpārbauda šādas trīs datubāzes: Dizainparaugi, RCD-ONLINE un Hague Express.¹⁴⁷

Patents ir aizsardzība izgudrojumam – jaunām un iepriekš nebijušām precēm. Patents nodrošina tā īpašniekam aizsardzību gan Latvijā, gan ārvalstīs. Trešās puses bez īpašnieka atļaujas nedrīkst patentēto preci un tās būtiskos elementus izgatavot, piedāvāt pārdošanai, lietot, importēt un eksportēt vai citādi izmantot sava labuma gūšanai. Tiesības uz preču zīmi, dizainparaugu un patentu reģistrē LR Patentu valde.¹⁴⁸ Reģistrētos Latvijas un ārvalstu patentus var atrast Eiropas Patentu iestādes uzturētā datubāzē esp@cenet.¹⁴⁹

Kopā: Ja atbildes „jā” ir vairāk nekā „nē”, tad esi gatavs (-a) biznesa uzsākšanai!

¹⁴⁴ <http://www.nic.lv/>

¹⁴⁵ <http://www.lrpv.lv/index.php?lang=LV&id=188>

¹⁴⁶ <http://www.lrpv.lv/index.php?lang=LV&id=188>

¹⁴⁷ <http://www.lrpv.lv/index.php?lang=LV&id=189>

¹⁴⁸ <http://www.lrpv.lv/index.php?lang=LV&id=26&topic=103&topic=102&topic=101&topic=102&topic=101>

¹⁴⁹ <http://www.lrpv.lv/index.php?lang=LV&id=187>

Pielikumi

Saturs

1.	Nodokļu aprēķinu piemēri	62
1.1.	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis par ienākumiem no saimnieciskās darbības un VSAOI.....	62
1.2.	Fiksētais ienākuma nodoklis par ieņēmumiem no saimnieciskās darbības un VSAOI.....	62
1.3.	Patentmaksā par atsevišķu veidu saimnieciskās darbības veikšanu.....	63
1.4.	Mikrouzņēmuma nodoklis atbilstoši Mikrouzņēmumu nodokļa likumam.....	64
1.5.	Pievienotās vērtības nodoklis	65
1.6.	Uzņēmuma ienākuma nodoklis.....	66
2.	Dokumentu paraugi.....	67
2.1.	Pilnvara	67
2.2.	Iesniegums.....	68
2.3.	Rīkojums.....	69
2.4.	Darba līgums.....	70
2.5.	Uzņēmuma līgums	74
2.6.	Pakalpojumu līgums.....	77
2.7.	Autorlīgums.....	79
2.8.	Rēķins.....	82
2.9.	Pavadzīme.....	83
3.	Noderīgas saites	84
4.	Izmantotās literatūras saraksts	85

1. Nodokļu aprēķinu piemēri¹⁵⁰

1.1. Iedzīvotāju ienākuma nodoklis par ienākumiem no saimnieciskās darbības un VSAOI

IIN – 25%¹⁵¹ no ienākumiem¹⁵² var izvēlēties maksāt pašnodarbinātas personas reģistrācijas brīdī vai iesniedzot pieteikumu VID līdz kalendārā gada 15.decembrim (izmaiņas stāties spēkā ar nākamā gada 1.janvāri).

Šo IIN maksāšanas veidu ir izdevīgi izvēlēties tad, ja ir izdevumi saimnieciskās darbības nodrošināšanai. Tā, piemēram:

- A.** ja gada ieņēmumi ir 4800 lati un izdevumi ir 1200 lati, tad nodoklis jāmaksā no $4800 - 1200 = 3600$ latiem un tas ir $3600 \times 0,25 = 900$ lati;
- B.** ja izdevumu nav – nodoklis ir $4800 \times 0,25 = 1200$ lati;

VSAOI jāveic tikai tad, ja mēneša ienākumi pārsniedz minimālās algas apmēru, t.i., 200 lati/mēnesī. Pašnodarbinātais obligātās iemaksas veic tikai par to mēnesi, kurā ienākumi ir sasnieguši 200 latus.

Savukārt, sākot ar to mēnesi, kad kalendārā gada ienākumi sasniedz noteikto minimālo apmēru gadam – 2400 latus, obligātās iemaksas jāveic par visiem turpmākajiem mēnešiem, vismaz no 200 latiem līdz kalendārā gada beigām vai pašnodarbinātā statusa izbeigšanai.

VSAOI likme 2012.gadā ir 32,46%¹⁵³.

Tā, piemēram:

- A.** ja mēneša ienākumi ir 250 lati, tad nodoklis ir $250 \times 0,3246 = 81,15$ lati;
- B.** savukārt, ja mēneša ienākumi ir 190 lati – VSAOI nav jāveic.¹⁵⁴

1.2. Fiksētais ienākuma nodoklis par ieņēmumiem no saimnieciskās darbības un VSAOI

Fiksētajam ienākuma nodoklim ir vizzemākā likme, tomēr to drīkst izvēlēties tās fiziskās personas, kuras:

- nav profesionālās darbības veicējas;
- tām nav darba ņēmēju;

¹⁵⁰ Aktuālās nodokļu likmes un metodiskos materiālus var atrast VID mājaslapā <http://www.vid.gov.lv>

¹⁵¹ Aktuālās nodokļu likmes skat. šeit: <http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=2982&hl=1>

¹⁵² Pašnodarbināta persona, kura nav nodarbināta papildus citā darba vietā (un tās nodokļu grāmatiņa nav iesniegta nekur citur), maksā IIN no summas virs 540 latiem (neapliekamais minimums 45 lati x 12 mēn.); Ienākumi no maksātāja lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas, kā arī no sēņošanas, ogošanas vai savvaļas ārstniecības augu un ziedu vākšanas, tiek aplikti ar IIN, ja tie pārsniedz 2000 latu gadā, saskaņā ar likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 9.pantu.

¹⁵³ Pensionāriem – 29,89% un nekustamā īpašuma apsaimniekotājiem – 29,26%;

Aktuālās nodokļu likmes skat. šeit: <http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=2982&hl=1>

¹⁵⁴ Līdz mēnesim, kad kalendārā gada ienākumi sasniedz noteikto minimālo apmēru gadam – 2400 lati (200 Ls*12 mēn.), tad obligātās iemaksas jāveic par visiem turpmākajiem mēnešiem, vismaz no 200 latiem līdz kalendārā gada beigām vai pašnodarbinātā statusa zaudēšanai

- ieņēmumi nepārsniedz 10 000 latu pirmstaksācijas gadā (iepriekšējā gadā pirms piesakās patentmaksai).

Saskaņā ar likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 11. pantu profesionālā darbība ir jebkura neatkarīga profesionālu pakalpojumu sniegšana ārpus darba tiesiskajām attiecībām, arī zinātniskā, literārā, pasniedzēja, aktiera, režisora, ārsta, zvērināta advokāta, zvērināta revidenta, zvērināta notāra, zvērināta mērnika, zvērināta taksatora, mākslinieka, komponista, mūziķa, konsultanta, inženiera, zvērināta tiesu izpildītāja, grāmatveža vai arhitekta darbība.

Profesionālās darbības veicēju profesijas ir uzskaitītas likumā „Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzišanu”.

Fiksētā ienākuma nodokļa apmērs ir 5% no taksācijas perioda ieņēmumiem. Ieņēmumiem, kas pārsniedz 10 000 latu gadā, tiek piemērota papildu likme 7% apmērā. Tomēr jāņem vērā, ka, ja ieņēmumi pārsniedz 10 000 latu, tad atkārtoti izvēlēties maksāt fiksēto ienākuma nodokli varēs ne ātrāk kā pēc pieciem gadiem.

Fiksētā ienākuma nodokļa maksātājam ir jāveic avansa maksājums 25 latī līdz atbilstošā gada 15.martam. Tās personas, kuras savu darbību uzsāk pēc 15.marta, avansu maksā līdz nākamā ceturkšņa 15.datumam, t.i., 15.jūnijam, 15.augustam vai 15.novembrim. Ja maksātājs uzsāk saimniecisko darbību vēlāk nekā taksācijas gada 15.novembrī, taksācijas gadā nodokļa avansa maksājums netiek veikts.

Piemēram, ja gada ienākumi ir 10 500 latī, nodoklis ir:

$$10\,000 \times 5\% = 500 \text{ latī}$$

$$500 \times 12\% (5\% + 7\%) = 60 \text{ latī}$$

$$\text{Fiksētā ienākuma nodokļa apmērs: } 560 - 25 \text{ (avanss)} = 535 \text{ latī.}$$

Savukārt VSAOI ir jāveic no brīvi izraudzītas summas, bet ne mazākas kā 200 latī par ieņēmumiem, kuri sasniedz Ministru kabineta noteikto obligāto iemaksu objekta minimālo apmēru (200 latī), kas reizināts ar koeficientu 3,3, t.i., 660 latus mēnesī.

VSAOI likme fiksētā ienākuma nodokļa maksātājiem 2012.gadā ir 32,46%.

Tā, piemēram:

A. ja mēneša ienākumi ir 680 latī, tad VSAOI var izvēlēties maksāt no jebkuras summas, kura ir lielāka par 200 latiem. Pieņemam, ka izvēlamies maksāt no mazākās iespējamās summas, t.i., 200 latī $\times 0,3246 = 64,92$ latī.

B. savukārt, ja mēneša ieņēmumi ir 400 latī, tad VSAOI nav jāveic.¹⁵⁵

1.3. Patentmaksa par atsevišķu veidu saimnieciskās darbības veikšanu

Patentmaksu var izvēlēties maksāt fiziska persona, kura veic saimniecisko darbību noteiktās jomās¹⁵⁶:

¹⁵⁵ Līdz mēnesim, kad kalendārā gada ienākumi sasniedz noteikto minimālo apmēru gadam – 7920 latī (660 Ls*12 mēn.), tad obligātās iemaksas jāveic par visiem turpmākajiem mēnešiem vismaz no 200 latiem līdz kalendārā gada beigām vai pašnodarbinātā statusa izbeigšanai.

¹⁵⁶ Detalizētāku informāciju par profesiju veidiem un nodokļa summām, skat. MK noteikumus 1646 „Kārtība, kādā piemērojama patentmaksa fiziskās personas saimnieciskajai darbībai noteiktā profesijā, un tās apmēri”.

- ādas un tekstilizstrādājumu amatniecība: no 30-60 lati/mēn.;
- apģērbu un apavu izgatavošana un labošana, pulksteņu un slēdzeņu labošana, kā arī citi sadzīves pakalpojumi: no 30-60 lati/mēn.;
- amatniecības izstrādājumu izgatavošana: no 30-60 lati/mēn.;
- floristika: 30 lati/mēn.;
- fotografēšanas, videoieraksta un audioieraksta pakalpojumi: 30 lati/mēn.;
- skaistumkopšanas pakalpojumi: no 30-60 lati/mēn.;
- privātie mājsaimniecības pakalpojumi: no 30-50 lati/mēn.;
- mājas aprūpes pakalpojumi: no 30-70 lati/mēn.

Patentmaksu nevar izvēlēties, ja fiziskā persona ir reģistrējusies ar pievienotās vērtības nodokli apliekamo personu reģistrā un nodarbina citu personu.

Patentmaksā ir iekļautas VSAOI un IIN.

1.4. Mikrouzņēmuma nodoklis atbilstoši Mikrouzņēmumu nodokļa likumam

Mikrouzņēmuma nodokli ir izdevīgi izvēlēties, ja praktiski nav izdevumu, jo nodoklis tiek maksāts no apgrozījuma (ieņēmumiem no saimnieciskās darbības). Nodoklis netiek samazināts par izdevumu summām, kā tas ir citiem nodokļiem.

Mikrouzņēmuma nodoklis ir 9%, kurā ir iekļauts gan IIN, gan VSAOI, gan uzņēmējdarbības riska valsts nodeva par mikrouzņēmuma darbiniekiem.

Maksāt mikrouzņēmuma nodokli var izvēlēties, ja:

- saimnieciskās darbības ieņēmumi (apgrozījums) kalendārā gadā nepārsniedz 70 000 latu;
- mikrouzņēmuma darbinieku skaits nav lielāks par pieciem (darbinieku skaitā neiekļauj prombūtnē esošus vai no darba atstādinātus darbiniekus);
- ja mikrouzņēmuma darbinieka (īpašnieka) ienākums nepārsniedz 500 latu mēnesī.

Gadījumos, ja mikrouzņēmums neievēro tam noteiktos kritērijus, tas maksā mikrouzņēmumu nodokli pēc lielākas likmes:

- ja mikrouzņēmuma darbinieku skaits ceturksnī pārsniedz piecus darbiniekus, 9% likmei pieskaita divus procenta punktus par katru papildus nodarbināto darbinieku;
- ja mikrouzņēmuma apgrozījums gadā pārsniedz 70 000 latu, apgrozījuma pārsnieguma daļai piemēro 20% likmi;
- ja mikrouzņēmuma darbinieka ienākums pārsniedz 500 latu, ienākuma daļai, kas pārsniedz 500 latu, papildus piemēro 20% likmi.

Piemēram:

- ja mikrouzņēmumam ir 7 darbinieki un gada apgrozījums ir 10 000 latu, tad mikrouzņēmuma nodokļa summa ir $10\,000 \times (9\% + 4\%) = 1300$ latu;
- ja mikrouzņēmuma gada apgrozījums ir 75 000 latu, tad mikrouzņēmuma nodokļa summa ir 7300 latu ($70\,000 \times 9\% = 6300$ latu + $5000 \times 20\% = 1000$ latu);
- ja darbinieka ienākums ir 900 latu, tad mikrouzņēmuma nodokļa summa par darbinieku ir 125 latu ($500 \times 9\% = 45$ latu + $400 \times 20\% = 80$ latu).

1.5. Pievienotās vērtības nodoklis

Par PVN maksātāju obligāti jāreģistrējas, kad veikto, ar nodokli apliekamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā ir pārsniegusi 35 000 latu.

PVN var būt trīs likmes 21%, 12% vai 0%.¹⁵⁷

21% likmi piemēro:

- preču piegādei un pakalpojumu sniegšanai par atlīdzību, arī pašpatēriņam;
- preču importam;
- preču iegādei no Eiropas Savienības dalībvalstīm;
- pakalpojumu saņemšanai iekšzemē no Eiropas Savienības dalībvalstu personām;
- neapliekamu personu veiktai jaunu transportlīdzekļu iegādei Eiropas Savienības teritorijā, u.c.

12% likmi piemēro:

- medikamentiem, medicīniskām ierīcēm, medicīnas precēm saskaņā ar MK apstiprinātu sarakstu;
- zīdaiņiem paredzētiem specializētiem produktiem saskaņā ar MK apstiprinātu sarakstu;
- mācību literatūrai un oriģinālliteratūrai;
- sabiedriskā transporta pakalpojumiem iekšzemē;
- siltuma un dabasgāzes piegādei iedzīvotājiem, u.c.

0% likmi piemēro:

- eksportam un to preču piegādēm, kas nav laistas brīvā apgrozībā, ja preču piegādes veiktas muitas noliktavā vai brīvajā zonā;
- pakalpojumiem, kas saistīti ar preču eksportu, importu, tranzīta pārvadājumiem un pakalpojumiem brīvajā zonā un muitas noliktavā, kas saistīti ar precēm, kas nav laistas brīvā apgrozībā;
- kuģu un gaisakuģu degvielas uzpildei un apgādei paredzēto preču piegādei un pakalpojumu sniegšanai;
- starptautiskiem pasažieru pārvadājumiem;
- elektroenerģijas importam vai dabasgāzes importam, ja dabasgāze tiek piegādāta, izmantojot pārvades vai sadales sistēmu;
- preču piegādei Eiropas Savienības teritorijā, ja preces pircējs ir citas dalībvalsts apliekama persona un preces tiek piegādātas uz citu dalībvalsti;
- preču piegādei, ja prece ir nosūtīta fiskālajam pārstāvim turpmākai eksportēšanai, u.c.

PVN tiek maksāts no starpības starp ar nodokli apliekamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējās vērtības un samaksāto nodokļa summu par iekšzemē ievestajām precēm savu, ar nodokli apliekamo darījumu nodrošināšanai (priekšnodoklis).

Piemēram, ja uzņēmums sniedz konsultāciju pakalpojumus, izejošajiem rēķiniem ir jāpiemēro PVN likme 21%. Ja uzņēmums ir sniedzis pakalpojumu 500 latu vērtībā, tam jāpievieno klāt šai summai PVN likme, t.i., $500 + 21\% = 605$ latu (t.sk. PVN 105 latu). Lai sniegtu pakalpojumu, uzņēmums ir samaksājis 300 latus (t.sk. PVN 52,07 latu) par drukas un dokumentu iesiešanas darbiem. Šajā gadījumā PVN, kas jāpārskaita Valsts Kasei, ir $105 - 52,07 = 52,93$ latu.

¹⁵⁷ Aktuālās nodokļu likmes skat. šeit: <http://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=2982&hl=1>

1.6. Uzņēmuma ienākuma nodoklis

Uzņēmumu ienākuma nodokli **maksā komercsabiedrības**, kuras ir reģistrētas Latvijā, kā arī **individuālie uzņēmumi vai zemnieku vai zvejnieku saimniecības**, kuras sagatavo gada pārskatu atbilstoši Gada pārskatu likumam.

Uzņēmumu ienākuma nodokli nemaksā:

- fiziskās personas;
- individuālie (ģimenes) uzņēmumi, zemnieku un zvejnieku saimniecības, kuri nav izvēlējušies sagatavot gada pārskatu atbilstoši Gada pārskatu likumam;

Nodokļa apliekamais ienākums ir peļņas vai zaudējumu apjoms pirms UIN aprēķināšanas, kuru:

- samazina par zaudējumu summu, kuru radījusi nodokļa maksātājam piederošo sociālās infrastruktūras objektu uzturēšana;
- palielina par izdevumu summu, kura nav tieši saistīta ar maksātāja saimniecisko darbību, piemērojot koeficientu 1,5.

Pēc pirmā gada pārskata iesniegšanas, ņemot vērā tajā norādīto informāciju, nākamajā gadā ir jāmaksā UIN avanss, kurš tiek aprēķināts par katru mēnesi: 1/12 daļu no aprēķinātā nodokļa par pirmstaksācijas periodu reizina ar pirmstaksācijas gada kopējo patēriņa cenu indeksu (Centrālās statistikas pārvaldes noteikts).

Nodokli – 15% no uzņēmuma peļņas maksā pilnos latos, t.i., summu līdz 49 santīmiem atmet, bet summu, sākot ar 50 santīmiem, noapaļo uz augšu līdz latam.

Piemēram, ja uzņēmums gada laikā ir veiksmīgi strādājis un tam ir peļņa 1080,48 latī, tad UIN ir $1080,48 \times 0,15 = 162$ latī.

2. Dokumentu paraugi

Šajā nodaļā doti uzņēmējdarbībā biežāk lietojamo dokumentu paraugi. Tiem ir informatīvs raksturs, un atkarībā no uzņēmējdarbības specifikas tie var tikt papildināti un grozīti.

2.1. Pilnvara

2012.gada 27.septembrī

Nr. P/12/08

PILNVARA

Daugavpilī

Ar šo SIA „AA”, reģ. nr. 40000088888, Rīgas iela 18, Daugavpils, LV-1111 valdes priekšsēdētāja Anete Liepiņa pilnvaro Kārli Krūmiņu, personas kods 200888-12233, auto vadītāja apliecība Nr. AA112233 izdota 10.09.2007., LR CSDD, pieņemt un parakstīt preču pavadzīmes-rēķinus SIA „AA” vārdā.

Pilnvara derīga līdz 2013.gada 21.oktobrim.

Kārļa Krūmiņa parakstu apstiprinu

Anete Liepiņa
Valdes priekšsēdētāja z.v.¹⁵⁸

¹⁵⁸ Zīmoga izgatavošana un lietošana nav obligāta.

2.2. Iesniegums

SIA „AA”
Reģ. nr.40000088888
valdes priekšsēdētājam
Anetei Liepiņai
no
Zanes Kalniņas
Personas kods: 180454-12345

IESNIEGUMS

Daugavpilī

2012.gada 28.septembrī

Lūdzu piešķirt man ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma daļu 14 (četrpadsmit) darba dienas no šī gada 1. līdz 18.oktobrim.

Zane Kalniņa

Saņēmu un iepazīnos:

Anete Liepiņa
Valdes priekšsēdētāja z.v.¹⁵⁹

¹⁵⁹ Zīmoga izgatavošana un lietošana nav obligāta.

2.3. Rīkojums

SIA „AA”
Reģ. nr.40000088888
Rīgas iela 18, Daugavpils, LV-1111

RĪKOJUMS

Daugavpilī

2012.gada 29.septembrī

Nr. RA/12/01

Par atvaļinājuma piešķiršanu

Pamatojoties uz Zanes Kalniņas 28.09.2012. iesniegumu, piešķirt Zanei Kalniņai atvaļinājumu – 14 (četrpadsmit) darba dienas, no šī gada 1. līdz 18.oktobrim.

Anete Liepiņa
Valdes priekšsēdētāja z.v.¹⁶⁰

Ar rīkojumu iepazīnos:

Zane Kalniņa

¹⁶⁰ Zīmoga izgatavošana un lietošana nav obligāta.

2.4. Darba līgums

DARBA LĪGUMS NR. 1

Daugavpilī, 2012.gada 3.septembrī

SIA "AA", reģ. nr. 40000088888, adrese: Rīgas iela 18, Daugavpils, LV-1111, turpmāk – "Darba devējs", kuru uz statūtu pamata pārstāv tās valdes priekšsēdētāja Anete Liepiņa no vienas puses,

un

vārds, uzvārds: Kārlis Krūmiņš

adrese: Lāčplēša iela 10, Daugavpils

personas kods: 200888-12233

pases numurs: pase nr. LV 3332211

pases izdošanas vieta un datums: 25.09.2009.,PMLP Daugavpils nodaļa

algas nodokļa grāmatiņas Nr. EID 000002

turpmāk – "Darbinieks", no otras puses,

savstarpēji vienojas noslēgt darba līgumu ar šādiem noteikumiem:

1. Amats un nolīgtā darba vispārējs raksturojums

1.1. Darbinieks stājas darbā un Darba devējs pieņem viņu darbā par sekretāru (atbilstoši profesiju klasifikatoram 4120 01);

1.1.1. Darbinieka darba pienākumus ietilpst:

- ikdienas biroja darba organizācija, nodrošinot biroja darbībai nepieciešamo dokumentu sagatavošanu, preču savlaicīgu iegādi un saimniecības jautājumu risināšanu;
- komunikācijas nodrošināšana ar klientiem un interesentiem, kā arī sūtījumu organizēšana un nogādāšana;
- lietvedība, t.sk. līgumu reģistra uzturēšana, dokumentu uzskaitē, grāmatvedības attaisnojošo dokumentu, iesniegumu un rīkojumu regulāra sagatavošana, informācijas atjaunošana un uzturēšana dokumentu glabāšanas serverī un dokumentu arhivēšana;
- biroja darbam nepieciešamās informācijas meklēšana un apkopošana;
- citi biroja darba vadības pienākumi pēc saskaņošanas ar Darba devēju.

1.2. Darbinieks savas saistības izpilda personiski Darba devēja norādītajā veidā, apmērā, noteiktajā laikā un vietā;

1.3. Darba devējs ir tiesīgs ar rakstveida rīkojumu precizēt Darbinieka pienākumus un darba kārtības noteikumus. Darba devējam ir tiesības norīkot Darbinieku darba līgumā neparedzētu darbu veikšanai.

2. Termiņš

2.1. Darbinieks uzsāk pildīt darba pienākumus ar 2012.gada 4.septembri.

2.2. Darba līgums ir noslēgts uz nenoteiktu laiku.

3. Pārbaudes termiņš

3.1. Darbiniekam netiek noteikts pārbaudes termiņš.

4. Darbavieta

4.1. Darbinieka darbavieta ir Brīvības iela 22, Daugavpilī, Latvijā. Pēc Darba devēja ieskata Darbinieku var nodarbināt dažādās darbavietās, kas var būt gan pagaidu, gan pastāvīga darbavieta.

5. Darba samaksa

- 5.1. Darba devējs maksā Darbiniekam ikmēneša darba algu Ls 209.23 (divi simti deviņi lati, 23 santīmi) apmērā.
- 5.2. Darba devējs izmaksā Darbiniekam darba samaksu vienu reizi mēnesī līdz nākamā kalendārā mēneša 5.datumam. Ja darba samaksas izmaksas diena iekrīt brīvdienā vai svētku dienā, darba samaksu izmaksā pirms tās.
- 5.3. Darba samaksu Darba devējs izmaksā Darbiniekam bezskaidrā naudā ar pārskaitījumu uz Darbinieka rakstveidā norādīto norēķinu kontu Latvijas kredītiestādē: A/S Banka, konts nr. LV00BANK0000000000000000.
- 5.4. Noslēdzot šo līgumu, Darbinieks piekrīt, ka Darba devējs no Darbinieka darba samaksas ietur:
 - 5.4.1. nodokļu maksājumus, kas jāveic atbilstoši Latvijas likumu prasībām;
 - 5.4.2. summas, kas pārmaksātas Darba devēja maldības dēļ;
 - 5.4.3. avansu, kas izmaksāts uz darba samaksas rēķina, kā arī neizlietoto un laikā neatmaksāto avansu, kas izmaksāts Darbiniekam sakarā ar paredzamu izdevumu segšanu (ieskaitot, bet neaprobežojoties ar komandējumu, darba braucienu u.c.).

6. Darba laiks

- 6.1. Darbinieka darba laiks ir 40 (četrdesmit) stundas nedēļā, nedēļas darba dienās no plkst. 9.00 līdz 17.30, ar pusdienas pārtraukumu 30 minūtes, kuras darbinieks izmanto laika posmā no 12.00 līdz 14.00.
- 6.2. Darbinieks piekrīt strādāt virsstundas pēc Darba devēja rakstiska pieprasījuma. Darba devējam ir tiesības, izdodot mutisku vai rakstisku rīkojumu, iesaistīt Darbinieku darbā nedēļas atpūtas laikā un pēc tam, ievērojot abu pušu intereses, piešķirt atpūtu citā nedēļas dienā.

7. Atvaļinājums

- 7.1. Darba devējs piešķir Darbiniekam ikgadēju apmaksātu četru kalendāro nedēļu ilgu atvaļinājumu.
- 7.2. Ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu kārtējā gadā piešķir noteiktā laikā saskaņā ar Darbinieka un Darba devēja vienošanos vai atvaļinājumu grafiku, ko sastāda Darba devējs. Darbinieks piekrīt, ka Darbiniekam pienākošos ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu kārtējā gadā Darba devējs var piešķirt pa daļām.
- 7.3. Par neizmantotā atvaļinājuma daļas pārceļšanu uz nākamo gadu puses vienojas katrā gadījumā atsevišķi, nosakot daļu ilgumu, vai pārceļ neizmantoto daļu uz nākamo gadu.

8. Citas Darba devēja tiesības un pienākumi

- 8.1. Darba devējs pēc sava ieskata nodrošina Darbinieku ar profesionālo apmācību, kura atbilst Darbinieka darba pienākumiem.
- 8.2. Darba devējs pēc sava ieskata ir tiesīgs veikt Darbinieka profesionālo spēju un zināšanu pārbaudi. Ja Darbinieks divas reizes pēc kārtas pārbaudē iegūst nesekmīgu rezultātu, Darba devējs ir tiesīgs nekavējoties vienpusēji izbeigt darba līgumu.
- 8.3. Darba devējs piešķir Darbiniekam mācību atvaļinājumu likumā noteiktos gadījumos bez darba samaksas saglabāšanas.
- 8.4. Darbinieks piekrīt, ka Darba devējs ir tiesīgs apstrādāt Darbinieka personas datus.
- 8.5. Darbinieks nodod autora mantiskās tiesības Darba devējam attiecībā uz darbu, kuru Darbinieks radījis šī līguma darbības laikā.

9. Citas Darbinieka tiesības un pienākumi

- 9.1. Darbinieks apņemas veltīt visus savus spēkus, laiku un uzmanību tikai Darba devēja komercdarbībai un savu darba pienākumu izpildei. Izņēmuma gadījumā šī līguma darbības laikā Darbinieks ir tiesīgs slēgt darba vai uzņēmuma līgumus ar citām personām bez Darba devēja rakstiskas atļaujas.
- 9.2. Darbiniekam ir pienākums jebkurā laikā un pēc darba līguma izbeigšanas pēc Darba devēja pieprasījuma un tā noteiktā termiņā atdot Darba devējam visus klientu sarakstus, sarakstes un citus dokumentus, programmas, īpašumu un datus, kas pieder Darba devējam.
- 9.3. Darbiniekam ir pienākums nekavējoties, bet ne vēlāk kā nākamajā darba dienā rakstiski informēt Darba devēju par savu dalību arodbiedrībā, ja Darbinieks tādā ir iestājies.

10. Darba devēja komercnoslēpuma aizsardzība

- 10.1. Darbinieks darba līguma darbības laikā bez Darba devēja rakstiskas atļaujas nav tiesīgs izpaust līguma Darba devēja komercnoslēpumus, kas minēti līguma 10.2.punktā. Darbinieks apņemas:
 - 10.1.1. turēt visu komercnoslēpuma saturošo informāciju slepenībā, nepārrunāt to, neizsniegt to ārpus Darba devēja telpām, nenodot to citiem vai pavairojot vai lietojot šo informāciju tādā vietā un veidā, kas neatbilst Darba devēja interesēm;
 - 10.1.2. lietot visu komercnoslēpumu saturošo informāciju tikai, lai sekmētu atbilstošu Darbinieka pienākumu izpildi, kurai šāda informācija ir atklājama;
 - 10.1.3. veikt visas nepieciešamās darbības, kuras Darba devējs uzskatītu par nepieciešamām vai pieņemamām, lai novērstu neatļautu šādas informācijas atklāšanu vai lai aizsargātu Darba devēja komerciālās intereses;
 - 10.1.4. nevākt un neveidot Darba devēja komercnoslēpumu saturošas informācijas datu bāzes.
- 10.2. Darba devēja komercnoslēpums ir:
 - 10.2.1. Finanšu informācija, piemēram, Darba devēja ienākumi, kapitāli, debitori, cenas, cenu noteikšanas veids un struktūra, pārdošanas vai iepirkumu apjomi vai cita finansiāla informācija, kura attiecas uz Darba devēju vai tā atsevišķiem produktiem vai pakalpojumiem;
 - 10.2.2. Klientu informācija, piemēram, datu vākšana par iepriekšējiem, esošajiem vai nākamajiem klientiem, klientu priekšlikumi, darījumu noteikumi starp klientu un Darba devēju, klientu rēķinu un parādu stāvoklis, vai cita ar esošajiem vai nākamajiem klientiem saistīta informācija;

- 10.2.3. Piegāžu un pakalpojumu informācija, piemēram, piegādātāju nosaukumi un adreses, darījumu noteikumi, vai informācija par iespējamajiem piegādātājiem, kas nav vispārzināma publikai;
- 10.3. Mārketinga informācija, piemēram, īstenoto vai iecerēto mārketinga programmu noteikumi, līgumu noteikumi, prognozētie pārdošanas apjomi vai mārketinga sasniegumu rezultāti vai informācija par nākamajiem darījumiem;
- 10.4. Personāla informācija, piemēram, darbinieku dati, darba samaksas un kompensāciju noteikumi, aktuālie vai iecerētie darbinieku veicināšanas un paaugstināšanas pasākumi, darba attiecību izbeigšanas termiņi un iemesli, disciplinārās procedūras, darbinieku apmācības metodes, darbinieku sniegums vai cita informācija par darbinieku;
- 10.5. Jebkura cita informācija, kas nonākusi Darbinieka rīcībā darba tiesisko attiecību laikā un attiecas uz Darba devēja darbību.

11. Darbinieka atbildība

- 11.1. Darbinieks ir disciplināri atbildīgs par šī līguma vai darba kārtības noteikumu pārkāpšanu.
- 11.2. Darbinieks apņemas saudzīgi un taupīgi rīkoties ar Darba devēja mantu. Darbinieks ir mantiski atbildīgs par viņa rīcībā, lietošanā vai valdījumā nodoto Darba devēja īpašumu. Darbinieks ir mantiski atbildīgs par Darba devēja zaudējumiem, ko nodarījis Darbinieks bez attaisnojoša iemesla neveicot darbu, veicot to nepienācīgi vai izdarot citādu prettiesisku, vainojamu rīcību.
- 11.3. Darbiniekam ir pienākums atlīdzināt Darba devējam radušos zaudējumus.

12. Darba līguma grozīšana un izbeigšana

- 12.1. Puses var grozīt šo līgumu, savstarpēji rakstiski vienojoties. Līguma grozījumi ir šī līguma neatņemama sastāvdaļa.
- 12.2. Darbinieks un Darba devējs ir tiesīgs izbeigt darba līgumu likumā noteiktajos gadījumos un kārtībā.
- 12.3. Darba devēja uzteikuma un citos likumā paredzētajos gadījumos Darba devējs piešķir Darbiniekam 40 stundas jauna darba meklēšanai, saglabājot vidējo izpeļņu.

13. Nobeiguma noteikumi

- 13.1. Šim līgumam un darba tiesiskajām attiecībām, kas pastāv starp Darbinieku un Darba devēju, piemēro Latvijas Republikas normatīvos aktus.
- 13.2. Darbinieka un Darba devēja strīdus izskata savstarpējās pārrunās, bet, ja tās ir nesekmīgas, tad lietu izskata tiesā.
- 13.3. Darba līgums ir sastādīts un parakstīts divos eksemplāros latviešu valodā - pa vienam eksemplāram Darbiniekam un Darba devējam. Abiem līguma eksemplāriem ir vienāds juridisks spēks.

Pušu paraksti:

SIA "AA"

Darbinieks

A.Liepiņa
valdes priekšsēdētāja

Kārlis Krūmiņš

2.5. Uzņēmuma līgums

UZŅĒMUMA LĪGUMS Nr. 12/01 par biroja telpu remontu

Daugavpilī

2012.gada 18. septembrī

SIA "AA" reģ. nr. 40000088888, juridiskā adrese: Rīgas iela 18, Daugavpils, LV-1111, tās valdes priekšsēdētājas Anetes Liepiņas personā, kura darbojas uz statūtu pamata, tālāk tekstā saukta - Pasūtītājs, no vienas puses, un

Juris Kārklīšs, personas kods 011270-00123, adrese: Brīvības iela 14, Daugavpils, LV-1111, tālāk tekstā saukts Uzņēmējs, no otras puses, abi kopā saukti arī kā Puses, noslēdz līgumu par sekojošo, turpmāk tekstā – Līgums:

1.Līguma priekšmets

- 1.1. Pasūtītājs uzdod un Uzņēmējs apņemas par atlīdzību veikt Pasūtītājam nepieciešamos biroja telpu remontdarbus, kas atrodas Rīgas ielā 18, Daugavpilī, saskaņā ar tāmi Nr.150901 (pielikums Nr.1) par šajā Līgumā paredzēto atlīdzību un Līgumā noteiktajā termiņā.
- 1.2. Uzņēmējs nodod, bet Pasūtītājs pieņem visus darbus saskaņā ar nodošanas- pieņemšanas aktu, kas tiek pievienots šim Līgumam un ir tā neatņemama daļa.
- 1.3. Uzņēmējs veic darbu izpildi darba dienās, bet nepieciešamības gadījumā iepriekš rakstiski vai mutiski saskaņojot to ar Pasūtītāju, pieļaujams veikt darbu izpildi arī brīvdienās.

2.Līguma summa un norēķinu kārtība

- 2.1. Samaksa par Līguma 1.1. punktā minētajiem darbiem tiek noteikta, balstoties uz Uzņēmēja iesniegto tāmi un tā ir 2000,00 Ls (divi tūkstoši lati un 00 santīmi).
- 2.2. Pasūtītājs pārskaita Uzņēmēja kontā līguma 2.1. punktā minēto summu 10 darba dienu laikā pēc darba nodošanas - pieņemšanas akta parakstīšanas.

3.Uzņēmēja tiesības un pienākumi

- 3.1. Uzņēmējs, izmantojot savas profesionālās zināšanas, apņemas izpildīt līguma 1.1. punktā minēto darbu līdz 2012.gada 10.decembrim.
- 3.2. Uzņēmējs izpilda darbus, kurus paredz šā Līguma priekšmets, bet nepieciešamības gadījumā var piesaistīt trešās personas darbu izpildei.
- 3.3. Uzņēmējam ir pienākums ievērot darba drošības noteikumus un citus likumdošanas aktus, kas regulē šādu darbību veikšanu.
- 3.4. Uzņēmējam ir pienākums uz sava rēķina pēc remontdarbu nodošanas Pasūtītājam novērst tā izpildes rezultātā radušos bojājumus, ja tādi būs, t.sk. slēptos trūkumus, kuri netika atklāti nododot remontdarbus.
- 3.5. Jebkurā laikā pēc Pasūtītāja pieprasījuma Uzņēmējam ir pienākums sniegt atskaiti par izpildāmo darbu gaitu, ko paredz šis Līgums.
- 3.6. Uzņēmējs apņemas nodot Pasūtītājam visus čekus, kas apliecina materiālu iegādi uz Pasūtītāja vārda.

4. Pasūtītāja tiesības un pienākumi.

- 4.1. Pasūtītājam ir pienākums nodrošināt Uzņēmējam piekļuvi biroja telpām (atslēgas no tām) remontdarbu veikšanai šī līguma parakstīšanas brīdī.
- 4.2. Pasūtītājs nodrošina Uzņēmēju ar tā pieprasīto informāciju, kas nepieciešama darba veikšanai.
- 4.3. Pasūtītājam ir pienākums veikt samaksu par veiktajiem darbiem saskaņā ar šī Līguma noteikumiem.
- 4.4. Pasūtītājam ir tiesības prasīt no Uzņēmēja atskaiti par padarīto darbu.
- 4.5. Pasūtītājs ir atbildīgs par nodokļu nomaksu un atskaišu iesniegšanu VID par Uzņēmējam izmaksātajām summām.¹⁶¹

5. Līguma termiņš

- 5.1. Līgums stājas spēkā ar 2012.gada 19.septembri un ir spēkā līdz saistību izpildei.

6. Citi jautājumi

- 6.1. Jautājumos, kas nav atrunāti šajā līgumā, Puses vadīsies pēc spēkā esošajiem Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem.
- 6.2. Jebkurus strīdus un domstarpības Puses risinās sarunu ceļā, bet ja vienošanos nebūs iespējams panākt 30 dienu laikā, strīds tiks nodots izskatīšanai tiesā Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.
- 6.3. Visi grozījumi un papildinājumi līgumam noformējami rakstveidā pielikumu veidā un tie kļūst par šī līguma neatņemamu sastāvdaļu no brīža, kad tos parakstījušas Puses.
- 6.4. Līgums var tikt pārtraukts saskaņā ar pušu vienošanos. Par Līguma pārtraukšanu Pusēm ir jāpaziņo vienu mēnesi iepriekš.
- 6.5. Līgums sastādīts divos eksemplāros latviešu valodā, pa vienam katrai Pusei.

7. Pušu paraksti

Pasūtītājs

SIA „AA”

Reģ. Nr. 40000088888

Rīgas iela 18, Daugavpils, LV-1111

IBAN LV00BANK000000000000

A/S Banka, Kods BANKLV22

Izpildītājs

Juris Kārklīšs

Personas kods 011270-00123

Brīvības iela 14, Daugavpils, LV-1111

IBAN LV00BANK000000000000

A/S Banka, Kods BANKLV22

Anete Liepiņa
valdes priekšsēdētāja

Juris Kārklīšs

¹⁶¹ Par nodokļu nomaksu ir atbildīgs Uzņēmējs, ja tas ir reģistrējies VID kā saimnieciskās darbības veicējs.

Nodošanas - pieņemšanas akts

Daugavpilī

2012. gada 10.decembrī

saskaņā ar 2012. gada 18.septembra
Uzņēmuma Līgumu Nr. 12/01 par biroja telpu remontu,
kas noslēgts starp SIA „AA” un Juri Kārkliņu

Juris Kārkliņš (turpmāk – **Uzņēmējs**), no vienas puses, un

SIA „AA” (turpmāk – **Pasūtītājs**) tās valdes priekšsēdētājas Anetes Liepiņas personā, no otras puses, (turpmāk – Puses) ar šī nodošanas – pieņemšanas akta parakstīšanu apstiprina, ka:

1. Uzņēmējs atbilstoši 2012. gada 18.septembra Uzņēmuma Līguma Nr. 12/01 par biroja telpu remontu, nosacījumiem ir veicis biroja telpu remontdarbus, kas atrodas Rīgas ielā 18, Daugavpilī (turpmāk – Darbs).
2. Pasūtītājam nav iebildumu pret veiktā Darba kvalitāti, un šā akta parakstīšana apstiprina, ka Pasūtītājs pieņem Pakalpojuma izpildi.
3. Pēc nodošanas – pieņemšanas akta parakstīšanas saskaņā ar līguma 2.2.apakšpunktu Pasūtītājs 10 darba dienu laikā pārskaita uz Uzņēmēja kontu 2000,00 Ls (divi tūkstoši lati un 00 santīmi).
4. Nodošanas – pieņemšanas akts sastādīts uz vienas lapas, divos eksemplāros pa vienam katrai no Pusēm ar vienādu juridisku spēku.

Pakalpojumu nodeva:

Pakalpojumu pieņēma:

Uzņēmējs

Pasūtītājs

Juris Kārkliņš

Anete Liepiņa
valdes priekšsēdētāja

2.6. Pakalpojumu līgums

Šādu līgumu var izmantot kā pamatu arī vienojoties ar pašnodarbinātu personu, SIA vietā rakstot fiziskas personas datus un VID nodokļu maksātāja reģistrācijas kodu (tas ir minēts VID izdotajā nodokļu maksātāja reģistrācijas apliecībā).

LĪGUMS Nr. 12/01 par pakalpojumu sniegšanu

Daugavpili

2012.gada 18. septembrī

SIA "AA" reģ. nr. 40000088888, juridiskā adrese: Rīgas iela 18, Daugavpils, LV-1111, tās valdes priekšsēdētājas Anetes Liepiņas personā, kura darbojas uz statūtu pamata, tālāk tekstā saukta - Pasūtītājs, no vienas puses, un

SIA "BB" reģ. nr. 40000099999, juridiskā adrese: Jelgavas iela 8, Daugavpils, LV-1111, tās valdes locekļa Toma Kalniņa personā, kurš darbojas saskaņā ar statūtiem, tālāk tekstā saukts Izpildītājs, no otras puses, abi kopā saukti arī kā Puses, noslēdz līgumu par sekojošo, turpmāk tekstā – Līgums:

1.Līguma priekšmets

- 1.1. Pasūtītājs uzdod, un Izpildītājs apņemas par atlīdzību sniegt Pasūtītājam nepieciešamos konsultāciju pakalpojumus ekonomikas un biznesa vadības jomā.

2.Līguma summa un norēķinu kārtība

- 2.1. Samaksa par Līguma 1.1. punktā minētajiem darbiem tiek noteikta, balstoties uz Izpildītāja patērēto laiku, nosakot, ka vienas stundas likme ir Ls 15,- (piecpadsmit latī), plus PVN.
- 2.2. Līguma summu Pasūtītājs samaksā Izpildītājam, pamatojoties uz Izpildītāja iesniegtu rēķinu.
- 2.3. Līguma summā ietverti visi izdevumi, kas Izpildītājam rodas šī Līguma sakarā, un Izpildītājam nav tiesību prasīt Pasūtītājam atlīdzināt jebkādu izdevumu saistībā ar Līgumu.

3.Izpildītāja tiesības un pienākumi

- 3.1. Izpildītājs, izmantojot savas profesionālās zināšanas, sniedz pakalpojumus, ko tas uzņēmis ar šo Līgumu.
- 3.2. Izpildītājs konsultāciju pakalpojumus šī Līguma ietvaros sniedz, izmantojot tādus darba līdzekļus un resursus, kuri nav Pasūtītāja darba līdzekļi un resursi.
- 3.3. Izpildītājs līdz rēķina iesniegšanai iesniedz Pasūtītājam Nodokļu maksātāja reģistrācijas apliecības kopiju.
- 3.4. Izpildītājs ir atbildīgs par nodokļu nomaksu.

4.Pasūtītāja tiesības un pienākumi.

- 4.1. Pasūtītājam ir pienākums veikt samaksu par veiktajiem darbiem saskaņā ar šī Līguma noteikumiem.
- 4.2. Pasūtītājs nodrošina Izpildītāju ar tā pieprasīto informāciju, kas nepieciešama darba veikšanai.

5.Līguma termiņš

- 5.1. Līgums stājas spēkā ar 2012.gada 19.septembri un ir spēkā līdz saistību izpildei.

6.Citi jautājumi

- 6.1. Jautājumos, kas nav atrunāti šajā līgumā, Puses vadīsies pēc spēkā esošajiem Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem.
- 6.2. Jebkurus strīdus un domstarpības Puses risinās sarunu ceļā, bet ja vienošanos nebūs iespējams panākt 30 dienu laikā, strīds tiks nodots izskatīšanai tiesā Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.
- 6.3. Visi grozījumi un papildinājumi līgumam noformējami rakstveidā pielikumu veidā un tie kļūst par šī līguma neatņemamu sastāvdaļu no brīža, kad tos parakstījušas Puses.
- 6.4. Līgums var tikt pārtraukts saskaņā ar pušu vienošanos. Par Līguma pārtraukšanu Pusēm ir jāpaziņo vienu mēnesi iepriekš.
- 6.5. Līgums sastādīts divos eksemplāros latviešu valodā, pa vienam katrai Pusei.

7. Pušu paraksti

Pasūtītājs

SIA „AA”

Reģ. Nr. 40000088888

Rīgas iela 18, Daugavpils, LV-1111

IBAN LV00BANK000000000000

A/S Banka, Kods BANKLV22

Izpildītājs

SIA „BB”

Reģ. Nr. 40000099999

Brīvības iela 14, Daugavpils, LV-1111

IBAN LV00BANK000000000000

A/S Banka, Kods BANKLV22

Anete Liepiņa
valdes priekšsēdētāja

Toms Kalniņš
valdes loceklis

2.7. Autorlīgums

AUTORLĪGUMS Nr. 12/01

Daugavpilī

2012.gada 7.septembrī

SIA „AA” reģ. nr. 40000088888, juridiskā adrese: Rīgas iela 18, Daugavpils, LV-1111, tās valdes priekšsēdētājas Anetes Liepiņas personā, kura darbojas uz statūtu pamata, (turpmāk tekstā – Pasūtītājs) no vienas puses, un

Kaspars Bērziņš, personas kods 110470-00011, kurš dzīvo Odu ielā 2, Daugavpilī, LV-1111, pase nr. LL0000008, izdota 25.03.2004 PMLP Daugavpils nodaļā, (turpmāk tekstā – Autors), no otras puses, abas kopā un katra atsevišķi sauktas Puses, saskaņā ar LR Autortiesību likumu, LR Civillikumu un citiem normatīviem aktiem, noslēdz šādu Līgumu:

LĪGUMA PRIEKŠMETS

- 1.1. Pasūtītājs pasūta, bet Autors apņemas izpildīt darbu – izstrādāt Pētījumu par Uzņēmējdarbības vidi Latgales reģionā (turpmāk tekstā – darbs);
- 1.2. Pēc darba pieņemšanas nodošanas akta parakstīšanas Autora izstrādātais darbs pāriet Pasūtītāja īpašumā. Autoram nav tiesību šī līguma saistību ietvaros izstrādāto darbu izmantot bez Pasūtītāja rakstveida piekrišanas.

AUTORA TIESĪBAS UN PIENĀKUMI

- 2.1. Autors apņemas izpildīt līguma 1.1. punktā minēto darbu līdz 10.decembrim;
- 2.2. Autors ir tiesīgs saņemt līguma saistību izpildei nepieciešamos Pasūtītāja norādījumus pēc mutiska vai rakstiska pieprasījuma vienas dienas laikā.

PASŪTĪTĀJA TIESĪBAS UN PIENĀKUMI

- 3.1. Pasūtītājs apņemas sniegt Autoram nepieciešamos norādījumus šī līguma saistību izpildei.
- 3.2. Pasūtītājs pēc Autora darba pabeigšanas piecu darba dienu laikā paraksta darba pieņemšanas nodošanas aktu vai iesniedz Autoram rakstveida pretenzijas.

NORĒĶINA KĀRTĪBA

- 4.1. Par darba izpildi Pasūtītājs maksā Autoram vienreizēju autoratlīdzību Ls 1300,00 (viens tūkstotis trīs simti lati, 00 santīmi) apmērā.
- 4.2. Puses vienojas, ka no 4.1. punktā minētās autoratlīdzības summas saskaņā ar likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 10. panta 1. daļas 4. punktu, Pasūtītājs pārskaita Valsts kasē Iedzīvotāju ienākuma nodokli, ņemot vērā attaisnojamās izdevumus:
 - 4.2.1.attaisnojamie izdevumi saskaņā ar Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 899, 21.09.2010., 57.5. punktu ir 15 % no līgumsummas, t.i. Ls 195,00 (viens simts deviņdesmit pieci lati, 00 santīmi);
 - 4.2.2.iēnākuma nodoklis ir 25 % no apliekamās summas (no Ls 1105,00), t.i., Ls 276,25 (divi simti septiņdesmit seši lati, 00 santīmi).
- 4.3. Pasūtītājs samaksā un Autors saņem Ls 1023,75 (viens tūkstotis divdesmit trīs lati, 75 santīmi) Autora norādītajā bankas kontā.
- 4.4. Pasūtītājs pārskaita Autora kontā līguma 4.3. punktā minēto summu 10 darba dienu laikā pēc darba pieņemšanas nodošanas akta parakstīšanas.
- 4.5. Ja izpildītais darbs neatbilst Pasūtītāja prasībām un šī līguma noteikumiem, t.sk. izpildīts ar nokavējumu, Pasūtītājs ir tiesīgs samazināt atlīdzības apjomu vai neizmaksāt Autoram atlīdzību un lauzt šo Līgumu.

PUŠU ATBILDĪBA UN STRĪDU RISINĀŠANAS KĀRTĪBA

- 5.1. Strīdus, kas rodas šī līguma izpildes gaitā, Puses risina spēkā esošajos Latvijas Republikas likumdošanas aktos paredzētajā kārtībā.
- 5.2. Puses atlīdzina viena otrai zaudējumus, kas nodarīti sakarā ar līgumsaistību neizpildi vai to nepienācīgu izpildi.
- 5.3. Ja Autors lauž šo Līgumu tādu iemeslu dēļ, kas nav saistīti ar Pasūtītāja saistību nepienācīgu izpildi, Autors atlīdzina Pasūtītājam visus ar to saistītos zaudējumus.
- 5.4. Ja izpildītais darbs neatbilst Pasūtītāja prasībām, Pasūtītājs ir tiesīgs samazināt atlīdzības apjomu proporcionāli darba trūkumiem.
- 5.5. Citos gadījumos Puses atbild par šī līguma izpildi saskaņā ar spēkā esošajiem Latvijas Republikas likumdošanas aktiem.

LĪGUMA SPĒKĀ STĀŠANĀS, GROZĪŠANAS, PAPILDINĀŠANAS UN LAUŠANAS KĀRTĪBA

- 6.1. Līgums stājas spēkā tā parakstīšanas brīdī un ir spēkā līdz pušu saistību pilnīgai izpildei.
- 6.2. Līgumu var grozīt vai papildināt, Pusēm vienojoties par to rakstiski. Šāda vienošanās jāfiksē šī līguma pielikumu veidā, kas uzskatāmi par šī līguma neatņemamu sastāvdaļu.
- 6.3. Puses var lauzt šo līgumu, rakstveidā vienojoties.

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

- 7.1. Puses apņemas neizpaust trešajām personām šī līguma izpildes gaitā saņemtās konfidenciālās ziņas, kā arī datus, kas var tikt izmantoti konkurences nolūkos.
- 7.2. Katra Puse apņemas neveikt nekādas darbības, kuras tieši vai netieši var nodarīt zaudējumus otras Puses interesēm un prestižam.
- 7.3. Šis līgums ir uzrakstīts divos eksemplāros, katra Puse saņem vienu eksemplāru, tiem abiem ir vienāds juridiskais spēks.

PUŠU REKVIZĪTI

PASŪTĪTĀJS

SIA „AA”
Reģ. Nr. 40000088888
Rīgas iela 18, Daugavpils, LV-1111
IBAN LV00BANK000000000000
A/S Banka, Kods BANKLV22

AUTORS

Kaspars Bērziņš
p.k. 110470-00011
Odu iela 2, Daugavpils, LV-1111
IBAN LV00BANK000000000000
A/S Banka, Kods BANKLV22

Anete Liepiņa
valdes priekšsēdētāja

Kaspars Bērziņš

GRĀMATVEDĪBAS ATZĪMES:

Aprēķinātā summa:	1300.00
Attaisnojamie izdevumi	195.00
Ar nodokli apliekamā summa	1105.00
Ienākuma nodoklis:	276.25
Izmaksājamā summa:	1023.75

NODOŠANAS - PIENĒMŠANAS AKTS

Daugavpili

2012. gada 10.decembrī

saskaņā ar 2012. gada 7.septembra Autorlīgumu Nr. 12/01,
kas noslēgts starp SIA „AA” un Kasparu Bērziņu

Kaspars Bērziņš (turpmāk – **Autors**), no vienas puses, un

SIA AA (turpmāk – **Pasūtītājs**) tās valdes priekšsēdētājas Anetes Liepiņas personā, no otras puses, (turpmāk – Puses) ar šī nodošanas – pieņemšanas akta parakstīšanu apstiprina, ka:

1. Autors atbilstoši 2012. gada 7.septembra autorlīguma Nr. 12/01 nosacījumiem ir veicis darbu – veicis Pētījumu par Uzņēmējdarbības vidi Latgales reģionā (turpmāk tekstā – darbs);
2. Pasūtītājam nav iebildumu pret sniegtā Pakalpojuma kvalitāti, un šī akta parakstīšana apstiprina, ka Pasūtītājs pieņem Pakalpojuma izpildi.
3. Pēc nodošanas – pieņemšanas akta parakstīšanas saskaņā ar līguma 4.1.-4.3. apakšpunktiem Pasūtītājs samaksā Autoram Ls 1023,75 (viens tūkstošs divdesmit trīs lati, 75 santīmi) Autora norādītajā bankas kontā un Iedzīvotāju ienākuma nodokli Ls 276,25 (divi simti septiņdesmit seši lati, 00 santīmi) Pasūtītājs pārskaita Valsts kasē.
4. Nodošanas – pieņemšanas akts sastādīts uz vienas lapas, divos eksemplāros pa vienam katrai no Pusēm ar vienādu juridisku spēku.

Darbu nodeva:

Darbu pieņēma:

Autors

Pasūtītājs

Kaspars Bērziņš

Anete Liepiņa

2.8. Rēķins

RĒĶINS Nr. 12/01
12.10.2012.

Pakalpojuma sniedzējs **SIA „AA”**
Juridiskā adrese Rīgas iela 18, Daugavpils, LV-1111
Reģ. Nr. 40000088888
PVN Reģ. Nr. LV40000088888

Lūdzu maksāt:
Norēķinu rekvizīti LV00BANK000000000000
A/S Banka, BANKLV22

Pakalpojuma saņēmējs **SIA „CC”**
Juridiskā adrese Vienības iela 8, Daugavpils, LV-1111
Reģ. Nr. 40000077777
PVN Reģ. Nr. LV40000077777

Norēķinu rekvizīti LV00BANK000000000000
A/S Banka, BANKLV22

Darījuma veids: Pakalpojumu sniegšana
Pakalpojuma sniegšanas datums: 12.10.2012.

Nr.	Apraksts	Mērv.	Cena	Skaitis	Summa	PVN	Summa ar PVN
1	Konsultācijas saskaņā ar Līgumu nr. 12/08 par pakalpojumu sniegšanu	stundas	15,00	5	75,00	15,75	90,75

LVL
Kopā: 75,00
PVN 21%: 15,75
Kopā summa apmaksai: 90,75

Summa vārdiem: *Deviņdesmit lati un septiņdesmit pieci santimi.*

Apmaksas termiņš: 26.10.2012.

Izsniedza: _____
Sanita Kociņa
SIA „AA” grāmatvede

2.9. Pavadzīme

PAVADZĪME Nr. 12/01 P

2012.gada 17.oktobrī

Preču nosūtītājs **SIA „AA”**
Juridiskā adrese Rīgas iela 18, Daugavpils, LV-1111
Reģ. Nr. 40000088888
PVN Reģ. Nr. LV40000088888
Preču izsniegšanas adrese Rīgas iela 18a, Daugavpils, LV-1111

Preču saņēmējs **SIA „CC”**
Juridiskā adrese Vienības iela 8, Daugavpils, LV-1111
Reģ. Nr. 40000077777
PVN Reģ. Nr. LV40000077777
Preču saņemšanas vieta Brīvības iela 28, Daugavpils, LV-1111

Pārvadātājs: SIA „AA”
Transportlīdzekļa reģ.nr. AA-0000
Transportlīdzekļa vadītājs Arnis Krastiņš

Nr.	Apraksts	Mērv.	Cena	Skaitis	Summa
1	Biroja krēsli un to piegāde	gabali	30,00	4	120,00
2	Biroja galdi un to piegāde	gabali	100,00	4	400,00
Kopā summa bez PVN:					520,00

LVL
Kopā: 520,00
PVN 21%: 109,20
Kopā summa apmaksai: 629,20

Summa vārdiem: *Seši simti divdesmit deviņi lati un divdesmit santimi.*

Apmaksas termiņš: 26.10.2012.

Izsniedza: _____
Sanita Kociņa
2012.gada 17.oktobrī

Saņēma: _____
Krišts Liepiņš
2012.gada 17.oktobrī

3. Noderīgas saites

- (1) www.ur.gov.lv
- (2) www.vid.gov.lv
- (3) www.likumi.lv
- (4) www.lvportals.lv
- (5) www.vdi.lv
- (6) www.liaa.gov.lv/en
- (7) www.ficil.lv/index.php/home/
- (8) www.polarisprocess.com/home/latvia/
- (9) www.latvija.lv
- (10) www.fktk.lv
- (11) www.eparaksts.lv
- (12) www.jaunaisuznemejs.lv
- (13) www.manambiznesam.lv
- (14) www.mentoruklubs.lv
- (15) www.dokumentuparaugi.lv
- (16) www.competition.lv
- (17) www.csb.lv
- (18) www.lursoft.lv
- (19) www.firmas.lv

4. Izmantotās literatūras saraksts

- (1) eParaksta portāls, <https://www.eparaksts.lv/lv/> (resurss skatīts 10.09.2012.)
- (2) Finanšu un kapitāla tirgus komisijas mājaslapa, <http://www.fktk.lv>, (resurss skatīts 12.09.2012.)
- (3) Jauno uzņēmēju centra mājaslapa, <http://www.juc.lv/> (resurss skatīts 12.09.2012.)
- (4) Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras mājaslapa, <http://www.liaa.gov.lv/lv> (resurss skatīts 14.09.2012.)
- (5) Latvijas Vēstneša portāls, <http://www.lvportals.lv/> (resurss skatīts 17.09.2012.)
- (6) Latvijas Vēstneša tiesību aktu vortāls, <http://www.likumi.lv> (resurss skatīts 17.09.2012.)
- (7) LR Ekonomikas ministrijas mājaslapa, <http://em.gov.lv/>, (resurss skatīts 08.09.2012.)
- (8) Lursoft SIA mājaslapa, <http://www.lursoft.lv> (resurss skatīts 03.09.2012.)
- (9) Polaris procesa mājaslapa, <http://www.polarisprocess.com/home/latvia/> (resurss skatīts 14.09.2012.)
- (10) Rasas Krūmiņas blogs, <http://savsbizness.blogspot.com/p/biznesa-uzsacejiem.html> (resurss skatīts 30.08.2012.)
- (11) Rīgas pašvaldības portāls, <https://www.riga.lv> (resurss skatīts 04.09.2012.)
- (12) Tava Eiropa portāls, http://europa.eu/youreurope/business/index_lv.htm (resurss skatīts 11.09.2012.)
- (13) Uzņēmējdarbības kompetences centra mājaslapa, <http://www.manambiznesam.lv/> (resurss skatīts 07.09.2012.)
- (14) Uzņēmuma Reģistra mājaslapa, <http://www.ur.gov.lv> (resurss skatīts 17.09.2012.)
- (15) Valsts darba inspekcijas mājaslapa, <http://vid.gov.lv> (resurss skatīts 07.09.2012.)
- (16) Valsts ieņēmumu dienesta mājaslapa, <http://www.vid.gov.lv> (resurss skatīts 18.09.2012.)
- (17) Informatīvais ziņojums „Par Ārvalstu tiešo investīciju piesaistes stratēģiju 2011.-2015.gadam”, Ekonomikas ministrija, 11.04.2011.
- (18) SIA DEA Baltika iekšējie materiāli